1923 m. Spalių mėn.

Nr. 10.

TURINYS.

		psl.
1.	Draugams ir draugėms ateitininkams . .	449
2.	Rudeny, *V. Stonio*	450
3.	Kaip įsigijau knygynėlį, *V. Stonio* . .	451
4.	Motutė pas dukrelę rengiasi, *Paukštelio* .	456
5.	Į ateitį, *J. Paukštelio*	457
6.	Atsiminimai, *Cicenopino*	457
7.	„Jaunoji Lietuva“, *A. Jakšto* . . .	460
8.	Spauda, *Dr. J. Ereto*	470
9.	Pax Romana, *Dosiės*	474
10.	Sapnas, *Druskiaus*	478
11.	Vadų ruošimas, *E. Turausko* . . .	486
12.	Karalienė, *Vyt. Svajonio*	490
13.	Keturi momentai, *Katilių Juozo* . . .	491
14.	Pasilinksminimų klausimu, J. *Švaistros* .	495
15.	Metinė Studentų At-kų Sąjungos Konferencija, *Garliavičio*	497
16.	At-kų gyvenimo kronika	502
17.	Knyga ir menas	504
18.	Mūsų veikimas	507
19.	Pranešimai	512
20.	Redakcijos atsakai . . .	III viršelio pusl.

Redakcijos ir Administracijos antrašas:
Kaunas, Laisvės Alėja nr. 3.

Katalikiškosios spaudos platinimo savaitė

nuo 1 d. lapkričio mėn. iki 31 d. gruodžio mėn.

Moksleiviai, prisidėkime prie tos spaudos platinimo.

ATEITIS

Nr. 10. 1923 m. Spalių mėn. XIII metai.

Draugams ir draugėms ateitininkams.

Man teko garbės nuo 1919 metų pabaigos ligi šiam laikui darbuotis Jūsų Centro Taryboje. Per šį laiką tiek giliai susigyvenau su moksleivių ateitininkų organizacija ir josios kilniais idealais, kad nuo ateitininkų judėjimo mane galės atplėšti vien tik mirtis. Bet kartais gyvenimas įstato į tam tikras sąlygas, kuriose esant jau negalima tokiu būdu varyti darbas, kaip lig tam laikui jis buvo varomas. Taip dabar įvyko ir su manimi. Štai, nekuriam laikui, tenka išvažiuoti Šveicarijon aukštąjį mokslą baigti. Susidėjus tokioms apystovoms jau negaliu ir toliau palikti organizacijos pirmininku.

Draugai ir draugės ateitininkai! Atsisveikindamas su Jumis, noriu pabrėžti, kad tik ateitininkų idealais vadovaujantis galima pasiekti, kaip asmeninio, taip ir visuomeninio gyvenimo gražios ateities, kad tik jie gali suteikti gaivinančios jėgos atsispirti gyvenimo purvams, nes mes einam Visa Atnaujinti Tame, Kurs visa gali, t. y. Kristuje. Tik ateitininkų idealų gaivinami niekumet nepavargsime, tik jų stiprinami įstengsime drąsiai žengti gyvenimo vėtrose pirmyn. Tat visa savo jauna siela pamilkime ateitininkų idealus, juose įsigyvenkime. Tuomet pajusime jųjų galybę ir reikšmę, tuomet galėsime suprasti ir reikalą Visa Atnaujinti Kristuje.

Nors ir man teks aukštąjį mokslą tęsti Šveicarijoje, vienok su Jumis visa siela gyvensiu, visą judėjimą gyvai seksiu ir jame aktingai dalyvausiu, kiek tik leis man naujos apystovos. Čia bus, jei Dievas leis, mano tik pasiruošimas į tą rimtą ir atsakomingą visuomenės darbą, kurį mums uždeda mūsų brangūs idealai.

Tikiu, kad draugai ir draugės darbą varysite visu smarkumu, kad ateitininkų organizacija augs, klestės ir žydės. Tat drąsiai ženkime pirmyn vedini savo obalsiu, o Aukščiausias palaimins mūs darbus.

Juozas Leimonas
Lietuvių Katalikų Moksleivių Ateitininkų
Organizacijos Pirmininkas.

nąs), puikios išėjo lentynos! Paskui dailiai sukroviau knygas, pridėjau dar visus rankvedžius, ir sąsiuvinius ir knygynėlis jau buvo tvarkoj.

Draugai žiūri, stebisi, negali atsigėrėti mano knygynu, o man net šilta iš džiaugsmo. Ir pasklido gandas po visą miestą, kad aš turįs puikų knygyną. Na ir pradėjo traukti pas mane ir šiokie ir tokie mano moksladraugiai; ir visi lyg susitarę: „Petriukširdyt, duok man jei nepasiskaityti tai bent pasivartyti, iš tavo knygynėlio knygučių! Petriuk širdyt!.. — ir taip be galo! Nejaugi atsakysi, — taip gražiai prašo! Daviau visiems kiek kas norėjo, o ir ėmė taip pat kiek kam patiko. Praslinkus kiek laiko žvilkt į savo knygynėlį, — o čia lentynos tuščios plikos, net rankvedžiai ir sąsiuviniai išgabenta. Tarsi Adomui suvalgius užginta vaisių, atsidarė man akys ir aš pamačiau didelę klaidą padaręs kam man buvo davinėti knygas pasiskaityti? Tikrai nebegrąžins! Sužudys jie mano brangiausią turtelį, taip sunkiai sukrautą! Bet aš jiems vis tiek nedovanosiu. Nors žemė plyštų — turi jie man sugrąžinti visas knygutes. Tuo tarpu gi dar palaukėsiu. Nejau gi nesusiras bent vienas sąžiningas žmogus?

Laukiu dieną, laukiu kitą, nei vienas draugas į mane neateina. Laukiu savaitę, laukiu antrą — nei viena mano brangioji knygutė negrįžta. Kas daryti? Matau, geruoju nieko nebus — nutariau pats eiti savo knygučių ieškotų.

Kaip tariau taip ir padariau. Vieną gražią dienelę pagrįžęs iš gimnazijos skubiai papietavau, ir išėjau „žuklautų“. Buvo taip pykta, kad net jaučiau, kaip mano širdyje virė kraujas. Visų pirma nusiskubinau pas Juozą Kuisį.

— Sveikas - gyvas! Atiduok, broliuk, man knygas, kurias andai paėmei iš manęs pasiskaityti — rimtai aš į jį prabilau.

— Knygas? Kokias knygas? Susimildamas, palik mane ramybėje. Aš jokių tavo knygų nežinau!

— Juk tu, pameni, du mėnesiu atgal iš mano knygynėlio pasiėmei?

— Ar aš? Kaip gyvas neėmiau!

Pyktis mane suėmė: matau ginasi—ir tiek, bet nėr ką daryti — aukštesnės klasės ir daug už mane tvirtesnis.

Išėjau toliaus. Nukeliavau pas Kazį, kuris pasižymi ypatingu bailumu ir todel visų vadinamas „Zuikiu“. Jau už durų pradėjau jam rėkti: „Ei tu, Kazy nenaudėli, atiduok man knygas!“ Kazys išplėtė akis, ne tai persigando, ne tai susirūpino.

— Brolau, nežinau, kur dingo tavo knygos... Dievaž nežinau, — pridūrė mušdamasis į krūtinę. — Atsinešiau, pasidėjau ant skobnio, skaitysiu, sakau, bet kaž kur dingo, lyg į vandenį įkrito.

— Mušiu jei man knygų negrąžinsi, — surikau aš. Persigando Kazys, susiraukė, kaip devynios pėtnyčios, ir na gi krėsti visus užkampius! Nėr ir tiek! Pusvalandį išlaukiau, o Kazys vis tebesi-

rausia kaž ką niurnėdamas po nosia. Galop priėjo prie manęs, uždėjo ranką ant peties ir prašosi taip meiliai, taip draugiškai:

— Atleisk, Petruti, nepyk, nežinau kur padėjau! — Ne gi išlupsi akis iš kaktos: pasakiau „sudie“ ir einu. Tik šit Kazys lyg ką atsiminęs staiga mane sulaiko. „A! Palauk, Petrai, aš dar palovy užmiršau pažiūrėti“! Sustojau. Kazys vikriai parepečkeno palovin, apmaišė apgraibė rankomis ir išlindo iš ten nešinas kokia tai sulamdyta suglamžyta ir apdulkėjusia veltėna. „Petruti, va vieną suradau. Tai tavo!“ — nudžiugęs šuktelėjo Kazys. „Jei daugiaus rasiu, kaip mane gyvą matai, atiduosiu“! Pasidžiaugiau nors tokią gavęs ir pasukau į Gumbutį, vieną geriausiųjų mano draugų.

— Labą dieną Prany! — įėjęs vidun ir sunkiai kvėpuodamas pasveikinau draugą.

— Labą, labą! Na, kurie vėjai nešioja tave, mano Petreli?

— Gi jūs, visi draugai ir nedraugai!

— Mes? Kaip tai?

— Ugi išvogėt — išteriojot visą mano knygynėlį, dabar nei suvaikyti negaliu. Juk ir tu dideliausį glėbį knygų persivilkai į namus. Sugrąžink, brolau, susimildamas!

— Cha, cha, cha..!—storai nusijuokė Pranys. — Knygų ieškai! Sėsk, Petruti, aš tau visą istoriją papasakosiu apie tas tavo knygas. Tai atsitikimas! Nors ir tikėk į velnius ar į raganas. Žinotumei, prisikrovęs pas tave pusvežimį knygpalaikių, skubu namo. Praeinu — žiūriu, gi pažastyje tik vienintėlė popiera belikusi, į kurią buvo suviniotos tos tavo nelaimingosios. Nei vienos knygos! Ne, čia jau ne geruoju atsitiko, — čia jau burtai ar kurie galai? Tiek knygų pamesti!..

— Ar tu tiesą sakai, ar tik tyčiojies iš manęs?—krimsdamas lūpas pertraukiau jo kalbą.

— Nejau tu manęs nepažįsti? Juk aš visuomet rimtai šneku.

Kas man buvo daryti? Pykt? Kolioties? Kad su kuo kitu gal ir būčiau tai padaręs, bet su geriausiu draugu neišdrįsau taip pasielgti, tik pasikrapščiau pasikrapščiau pakaušį ir išėjau lauk. Už durų nusispioviau bent trissyk ir nusiskubinau pas Gumbučio kaimyną, septintos klasės gimnazistą. Pastarasis visokiais būdais ėmė tyčiotis iš manęs. Plyšo mano kantrybė, ir aš kaip imsiu jį rusiškais žodeliais kolioti, kaip imsiu pravardžiuoti prie kitų jo draugų!...

Kaip po garsiosios mano kelionės namie atsidūriau, nei pats gerai nebeprimenu.

Tik čia turiu pastebėti, kad iš viso sumedžiojau vos-ne-vos... tris supelėjusias knygpalaikėles ir du rankvedžiu. Negerieji jūs mano draugai! Dar ir šiandie aš negaliu jūsų minėti ramia širdimi, o tada tikrai buvau baisus! Parėjęs namo nutvėriau tas vargšes knygutes ir sviedžiau jas į aslą, net lapeliai padryko.

Paskui atsisėdau pas tuščias lentynas ir... paleidžiau vargonus. O čia lyg tyčia kaip apspįs-apspįs mane pirmos ir pri-

rengiamosios klasės vaikėzai ir na gi juoktis iš manęs! Paraudau, kaip ugnis, bet ne gi su vaikais pešiesi. Rankove nusišluosčiau ašaras ir nosį, pasiėmiau uždavinyną ir pradėjau darbuotis. Įtempiau visas jėgas, bet uždavinio negaliu padaryti: vis tas knygynėlis stovi man akyse. Bloškiau uždavinyną — griebiaus už geografijos — ir vėl knygynėlis neduoda ramumo. Sveidžiau ir ją. Paėmiau paišyti. Kur tau! Taip ir drykso plikos lentynos prieš akis. Supykau ir lentynas nuplėšiau nuo sienos. Užsisvajojau. Knygynėlis buvo jau praloštas. Pyk nepyk — viskas po visam. Iš nauja pirkt? Bet aš plikas, kaip tilvikas, po kišenes vėjas vėją gaudo, o antrą vertus lyg ir noro jau nebėra terliotis su knygynėliu. Tai ką gi veikti? Ir šit, kuomet aš buvau taip sunkioje padėtyje tik dingt man į galvą išganinga mintis: pradėti iš kitų imt pasiskaityti. Tas sumanymas taip mane suramino, kad vos tik prisėdau, tuoj lekcijas išmokau, penkiems ne penkiems, o trims kaip iš rašto! Neilgai trukus pradėjau vykdyti savo sumanymą: nuėjau pas vieną draugą — išlojau keletą knygučių, paskui pas kitą, pas trečią... Neužilgo mano kambarėlyj ir ant stalo ir pastalėje ir ant lovos ir palovy, vienu žodžiu visur, visuose užkampeliuose buvo pilna knygų. Man vėl paliko ir gera ir jauku. Apie pirmykštį savo knygynėlį aš beveik visai užmiršau.

Slinko dienos. Atėjo pavasaris, o su juo ir kvotimai. Daug nelemtieji kraujo pagadino, bet visgi laimingai susilaukiau iškilmingojo akto. Visa užbaigus, parkiutinau namon ir pradėjau šį tą tvarkyti, kad tėvukui atvažiavus manęs parsivežti skubiaus galėčiau visa sukrauti į vežėtis. Ramiai triūsiu po savo kambarėlį, tik, šit, įsibrauna vidun jaunas gimnazistukas. — „Petrai, girdi, sugrąžink tu man knygas“. Paieškojau — paieškojau, šimtai žino, kur dingo jo knygos!

— Susiieškok, sakau jam, — jei rasi, pasiimk! Gimnazistukas rausėsi, rausėsi mano sasiuviniuose ir knygose, bet nieko nepešęs, namon išėjo. Dar tas nespėjo durų uždaryti, žiūriu jau kitas bestovįs pas duris.

— Atiduok knygas! — užgiedojo jis man.

— Gerai tau „atiduok“, o kai iš mano knygynėlio parsinešei glėbį tai tau nebuvo „atiduok“, — manau sau.

— Nei aš žinau nei aš mačiau tavo knygų.

Atstok, meldžiamasis nuo mano vargšės galvos! — Pasiraukė, pasiraukė gimnazistukas, išgirdęs rūsčius mano žodžius ir išėjo. Šit ir trečią susilaukiau. Jau tur būt knygų? paklausiau jo. „Susimildamas, palik mane ramybėje, nes aš tavo knygų nežinau!“

Žiuriu — gi ir ketvirtas ir penktas — vis knygų. Matau, kad čia nieko gero nebus, sučiupau pirmas pasisukusias man po ranka knygas, įsakiau šeimininkei užrakinti duris ir išsidanginau į miestą.

Kai sugrįžau į namus buvo jau po pusiau nakties. Šeimininkė miegojo, todel labai mane barė, kam aš naktimis valkiojuos ir neduodu jai ramybės. Norėjau ją gerokai iškolioti, bet

pabijojau: ryt atvažiuos tėtė manęs į sodžių parsivežti, taigi baisoku, kad kartais nesuskųstų. Taip tai užkandau liežiuvį ir virtęs į lovą tvirtai užsnūdau. Miegojau beveik iki pietų, kol tėtė atvažiavo. Pakilęs nusiprausiau ir sėdaus valgyti, o pasistiprinęs ėmiau viską į vežimą krauti. Įrioglinau vežėtesna pagalvius, antklodę, paėmiau šienikų nešti — žiuriu gi po juo bent dvidešimtis knygučių. — A, tai draugų užsimetę — pamaniau ir padėjau ant stalo. Atitraukiu lovą, o gi palovyj kita tiek draugų knygučių; jas irgi ten padėjau. Pažvelgiu į savo „krepšį“ o gi ir ten glėbelis knygučių ir dar ne visai mažas. Ir tas pabloškiau ant stalo. Kol visą sukroviau į ratus ant stalo tiek prisirinko draugų knygučių, kad jau ir mano knygynėlyj tiek nebuvo. Pažvelgus į tą knygų stirtą pasidarė gera, smagu, bet tuojaus mano širdyje lyg kas rusčiai suriko: „Petrai, negerai padarei! Kodel nepasirūpinai sugrąžinti?“ Aš prieš tą vidujinį balsą ir šiaip ir taip teisinaus, bet visgi jis man nedavė ramumo. Na, kaip jums rodos, draugai? Kai kuriems aš ir norėjau sugrąžinti, bet jų knygutės buvo kaž kur užsimetę, o kuriems tyčia negrąžinau, tai vien delto, kad jie buvo išvogę mano knygynėlį. Antra vertus aš juk... Et, ką čia senai praslinkusius dalykus beatsiminti!..

Taigi, sakau pas mane ant stalo atsirado gana daug knygų. Pradžioj jas norėjau sukrauti kur nors į kertę ir palikti mieste, bet paskui pabijojęs, kad jų pelės nesugriaužtų, nutariau pargabenti namo, į kaimą. Manau sau, grįždamas po vakacijų atvešiu atgal į miestą ir atiduosiu visas draugams, trauk juos nelabieji su visomis jų knygomis. Taip gražiai besvajodamas, sukroviau knygas į ratus, ir užsilipau ant vežimo. Tėtė tuo tarpu suragino arklius ir mes neilgai trukus atsidūrėme už miesto.

Parvažiavus namo prikaliau seklyčioj dvi daili lenti ir gražiai ant jų sukroviau knygutes. Greit slinko dienelės ir aš nei matyt nepamačiau, kaip atėjo laikas grįžt į gimnaziją. Išvažiuodamas visa kroviau į ratus, o knygynėlis... taip ir išėjo iš atminties. Paskui jau įėjo „daunastin“ — ir taip aš naujai įsigijau knygynėlį. Ateis dabar kartais pas mane kaimietis, pažiūrės-pažiūrės į knygas ir sako: „O, matyt iš Petro bus kunigas!“ Ateis apšviestūnas ir tuojau pamano: „Petras brač, ne mulkis, kad tiek daug knygų turi“. Taip tai knygynėlis—vienatinė mano paguoda.

Taisykitės ir jus, draugai, knygynelį bet būtinai atminkite vieną patarimą: reikia nuo kitų imti skaityti, bet kitiems neduoti. Na, o dabar likit sveiki draugai!

Motutė pas dukrelę rengiasi.

„Uti-ti-ti, kaip šalta!.. Vasarėlė-motinėlė, rudenėlis tėvelis... Visada tie tėveliai piktesni... Šit kol rūtas apdengiau ir ėmė dantys barškėti, nors tuos du, kaip šakalius priešaky ir teturiu... Jau labai pravartu kailinėliai...“ Taip gryčion įėjusi kalbėjo motutė. Jos suvytęs, pageltęs veidas, įdubusios akys sakyte sakė, kad didelę vargų, rūpesčių naštą, toji žmogysta nešusi ant savo pečių, daug visko ir balto ir juodo mačiusi... Kas gi būtų jei motutės pritrūktumėm! „Iširtumėm lyg žydo bitės!“ kaip nesykį yra tetušis pasakęs; „Močia—mūsų tvirtovė...“ Ir dabar, visur jos pilna. Ką tik gryčioj ragaišį pakepė, žiūriu jau pas daržinę kaž kokį įsakymą berniokams duoda, tai vėl po„ Pliurbalę“ su ančiukais važinėjasi, tai rūtas dengia, o šit vėl kailinius numetusi ragaišį iš pečiaus traukia. Namuose ji nelyginant bitė obelyj nuo vieno žiedo prie kito. Negirdėjau jos skundžiantis, kad pailso: visuomet linksma, netrūksta jai pasakojimų iš savo gyvenimo, iš tėvų genčių ir pažįstamų gyvenimo. Tik kartais pasakojant kokį liūdną atsitikimą, žiūrėk ir bešluosto ašaras. Mat jautri buvo matutė. Jai rodėsi, kad tas atsitikimas ir dabar tebesąs ir ji susigraudindavo. Dabar irgi jos akys truputį paraudusios, padrėkę. Gal nuo šalčio, o gal ką liūdnaus atsiminusi motutė verkė. Bet darbe visus skausmus pamiršta. Barškina ji padžiūvusius miežienios raguolius, vilgo šiltu vandeniu. Žiūrėk jau visas ragaišis kamaroj ant lentynos eilėje sudėtas. Tą tik ištraukė ir vėl pečių kuria ir vėl keps. Mat rytoj Visi Šventi, poryt Uždūšinė, reikia „ubagėliams“ nuvežti. Jau pora savaičių, kaip pats didysis avinas vienas uždarytas avižomis peniasi. Jį taip pat šiandie piaus, ir ryt veš „ubagėlėms“ išdalinti. „Bėda man!“ nekartą dejuodavo motutė „kad tas mūsų tėvas niekur nesikiša. „Žinokis, močia, kaip padarysi taip bus gerai“, bet padaryti vienai, apsirūpinti irgi nelengva...“ Dabar sėdi tetušis gale stalo ir viena ranka suėmęs pypkę papsi, bet pamatęs motutę vieną bebėgiojančią pagailo jam jos ir prašneko: „Oi tu mūsų močia, močia, ar tu kada liausi bepuldinėjus? Paspėsi nuvažiuoti į Linkuvos kalną, niekas neužims ten tavo vietos“. — „Cit, tėveli, cit! Ką padarysi, kad dukrelę Dievas atsiėmė!“ Tuos žodžius ištarus jai, kaip žirniai, per raukšlėtus skruostus, pasibėrė rupios ašaros. Kačiarga išslydo iš rankų, ir skarelės kerčia šluostydama ašaras ėmė rokuoti: „Rytoj visų močių dukrelės, kaip gulbelės, plauks į bažnytėlę, o mano tik ne! Visos šnekės juoksis, o mano tik kalnely miega! Dengiu viena rūtas ir ašarodama manau: „kad būtų dukrelė nereiktų man bėgioti, viskas būtų apibėgiota!“ Važiuosiu rytoj aš pati, vešiu, ką turėdama „ubagėlėms“, kad melstųs už mano dukrelę!“ Taip ruošdamos verkė motutė. Tetušiui irgi griaudu pasidarė, jis neramiai skubėjo laukan ir tik drebančiu balsu ištarė: „Žinokis, kaip padarysi, taip bus gerai!“

Toliau pilnu vilties veidu kalbėjo motutė: „Rytoj vakare visos dūšelės susirinks į bažnyčią melstis, ateis ir mano dukrelė... Gal mažai mes ją atmename, gal tamsioj kertelėj nuliūdusi sėdės?“ Mat jau visi metai palaidojo dukrelę, o motutei rodos, kad tik vakar tai buvo. Ji rytoj išvažiuos ir nakvos miestelyj, poryt Uždūšinė. Iš vakaro bažnyčion susirinks dūšelės, o sykiu ir jos dukrelė. Ir motutė nueis į bažnyčią, nors nematys, bet pabus sykiu su dukrele.

Visų Šventų rytą motutė prisikrovusi ratus visokio „pavilgo“ išvažiavo bažnyčion. Visą kelią vien tik ražančių kalbėjo „už dūšeles“. Ir gamta rodos tą dieną gedėjo. Šaltas vėjas kaž kokiu užkimusiu balsu liūdnai siaubė, blaškėsi. Debesys nepaprastu greitumu, grumdamies, kaž kur į rytus slinko. Medžiai neramiai šniokštė, jų pageltę lapai drebėjo ir krito ant žemės.

Motutei nusiminusios gamtos negailėjo, tik gailėjo dukrelės kalnely miegančios.

Paukštelis.

Juozas Paukštelis.

Į ateitį.

(Skiriu draugui Jonui Gr.).

Niaukstės mus tėvynės dienos,
Gaubės nykus gėduliai...
Be vilties ėjau aš vienas.
Tu sutikęs man tarei:
— Ko jaunumą tavo veido
Slėgia skausmas neramus?
Juk mūs saulė nesileido —
Sielose skaistus dangus...
Mūsų rytas švituriuoja,
Spindi grožiu ateities,
Jis vilties žvilgsniu skaisčiuoju
Mūsų kelią juk nušvies!...
Mesk, drauguži, mintį griaudžią,
Ženk drąsus, kur viesulai
Dainą rūsčiąją vis audžia,
Skrosk jų sukurius piktai! —
Drąsūs mes, nenusiminę
Einant „Ateities“ keliu,
Siekiam aušrą sidabrinę,
Geriam josios spindulių.

Kaunas. 16. X. 23,

924
1899
25

Cicenopinas.

Atsiminimai.

Gražus rytas. Pasiėmęs keletą skaitymui knygų ir laikraščių, išėjo jaunuolis į miškelį. Nuėjęs manė kiek paskaityti knygų, laikraščių.

Nuėjo į žalią, puikų miškelį ir pasisėdo po lieknu berželiu.

Pasiėmė Vinco Kudirkos raštus ir ėmė skaityti jo biografiją.,. Skaitė jis ją su didžiausiu žingeidumu.

— Kiek tai vargo jam teko iškentėti, kiek skausmų!.. kiek darbo teko padėti, kolei išleido laikraštį „Varpas“... — mąsto nuliūdęs jaunuolis.

Bet vis skaito, skaito toliau... Taip su didžiausiu žingeidumu tik rijo, tik rijo biografijos žodžius. Ir štai perskaitė sakinį:

— Mirė V. Kudirka Naumiestyj 16 d. lapkričio 1899 m.

— Štai... jis jau miręs!.. Jau 24 m., kaip ilsis jo kūnas žemėj... Ilsis... ilsis... Bet jo darbai gyvena!.. — šneka jaunolis, lyg ne savomis lūpomis.

— Taip, jis jau mirė... ir visi mirs!.. Ir daug jau garbingų žmonių, daug nenuilstančių veikėjų, daug genijų-poetų, daug mokslininkų nuėjo atsilsėti Dievuje... Bet jų darbai gyvena... ir gyvens...

— Štai, jau 3000 metų, kaip ilsis pasaulio genijus-poetas Homeras...

— 600 su virš metų, kaip ilsis kilnaširdis Dante Alighieri...

— 420 su virš m., kaip — Torkvato Tasso...

— 300 su virš m., kaip — genialingasai dramaturgas Wiliam Shakespeare'as...

— Bemaž 100 m., kaip — Byron'as...

Nuliūdo jaunuolis, kad tiek daug genijų-poetų jau yra išmirę...

— Jog reiks ir man mirti?.. O ką aš būsiu gero palikęs-padaręs žmonėms?.. Nueisiu kapuosna nė žymės nepalikęs, jog buvau žmogus. . . . . .

. . . . . .

Kada mėnulis patekėjo ir danguose pakilęs šaipėsi, kada sutviskėjo vakarinės žvaigždutės, tada jaunuolis, lyg iš sapno pabudęs, bėgo namo... Bėgo pilnas pasiryžimo darbuotis — palikti žmonijai, jog buvęs žmogus, jog gyvenęs pasauly...

Kun. prof. A. Dambrauskas — Jakštas.

Gimė 1860 m. rugp. mėn. 26 d. Kuronių kaime, Pagirio parapijoj, Ūkmergės apskrity. Išėjęs Šiaulių gimnaziją, pabuvęs Petrapilio universitete matematikos skyriuje, įstojo į Kauno kunigų seminariją, paskui į Petrapilio kunigų akademiją. Kunigų įšvęstas 1889 m. bal. 29 d.

Esant jam Panevėžio realės mokyklos kapelionu už neleidimą katalikų mokinių pravoslavų cerkvėn, Rusų valdžios buvo penkiems metams ištremtas Ustiužnon Naugardo gub.

Grįžęs iš ištrėmimo buvo kurį laiką Kauno kunigų seminarijos profesorium.

Ilgą laiką buvo šv. Kazimiero draugijos pirmininku, redagavo įvairius lietuvių laikraščius, būtent: „Nedeldienio Skaitymai“, „Draugija“, „Ateitis“ ir k.

Prof. Dambrauskas parašęs daug veikalų iš teologijos, matematikos, literatūros, politikos ir kitų sričių. Rašė ne tik lietuvių kalba bet ir lenkų, rusų, lotynų ir esperanto kalbomis. Rašyt pradėjo dar „Aušroje“ 1884 m. Reikia pažymėti, kad Dambrauskas yra geriausias lietuvių publicistas.

Įsikūrus Lietuvos universitetui, kun. A. Dambrauskas tapo išrinktas jo garbės profesoriumi.

Nors ir sulaukęs žilo plauko vienok ir dabar nenuilstamai dirba mokslo srityje, publicistikoje, redaguoja žurnalą „Draugija“ ir plačiai dalyvauja Lietuvos visuomeniniam ypač kultūriniam gyvenime.

Mums ateitininkams prof. A. Dambrauskas ypač brangus kaipo pirmas „Ateities“ redaktorius, rūpestingai ją vedęs ilgus ir sunkius metus, ir tuo labai daug prisidėjęs mūsų idėjų išsiplėtimui besimokinančios jaunuomenės tarpe.

„Jaunoji Lietuva“.

1.

1907 metais Maironis yr išleidęs savo dailią poemą „Jaunoji Lietuva“. Po septynerių metų tuo pat vardu pradėjo eiti iš Chicagos mėnesinis žurnalas. Jo obalsis buvo „žmoniškumas“. Nūn Kaune pasirodo trečioji iš eilės „Jaunoji Lietuva“, pasirinkusi savo obalsiu „tautiškumą“. Mat ją leidžia „Lietuvių Tautininkų Studentų Korporacija „Neo-Lithuania“. Kad ir nelietuviškas tai vardas, bet pati korporacija sakosi būsianti visų lietuviškiausia, nes laikysianti tautiškumą aukščiausiuoju savo veikimo principu. Jos tikslas būsiąs — „kelti ir auklėti savyje tautinė ir asmeninė vidaus kultūra“, jai užvis rūpėsianti lietuvių „tautos ideja“.

Pirmutinio klausimo, ar toji lietuvių „tautos ideja“ galima, ir jei galima, tai kuo ji skirias nuo panašių — rusų, žydų, lenkų ir kitų „tautinių idejų“, „Jaunosios Lietuvos“ kūrėjai nesvarsto. Jie, matyt, lietuvių tautos ideją laiko neabejotina tikrenybe, savaime aiškiu dalyku, nes nei apibrėžimo tos idejos neduoda, nei kaip jie ją supranta, nepasako*).

Rimtesni mokslo vyrai taip nedarydavo. Toks pav. lenkų filosofas Hoene-Wronskis tautines tų ar kitų tautų idejas yr bandęs išvesti iš tų tautų atsinešimo į du augščiausiu žmonijos idealu: absoliučios Tiesos ir absoliutaus Labo. Todel anot Wronskio, anglų, pav., tautinė ideja esanti „branginimas tiesos ir vartojimas labo“, vokiečių —nuolatinis tiesos ieškojimas ir progresyvus labo tyrimas“, lenkų — „lūkuriavimas tiesos ir labo vilimasis“ ir tt. Kur kitur tas pat Wronskis yr bandęs tautinę ideją nustatyti galutinuoju tautos tikslu ir istoriškuoju jos pašaukimu. Su tuo galima nesutikti, ginčytis, bet negalima nepagerbti to filosofo pastangų tautinės idejos esmė rimtai panagrinėti. „Jaunosios Lietuvos“ leidėjai, deja, panašiais klausimais sau galvos nesuka. Užuot moksliškai atsakius į klausimą, kas gi galop yra jiems taip brangi „tautos ideja“, jie tenkinas vien savosios „Deklaracijos“ paskelbimu. Savo ilgumu toji 2 in-folio puslapiu užimančioji „Deklaracija“ daug ką gali nubaidyti, bet jos turinys trumpas, nes galima sutraukti vienan sakinin: „Lietuvių tautos ideja — tai Neo-Lithuania“. Ir iš tikrųjų, perskaitęs tą „Deklaraciją“, gauni įspūdžio, lyg tartum tautos ideja pas mus būtų atsiradus drauge su studentais Tautininkais ir lyg pirmiau Lietuvoj jos nei būte nebuvę. Keistoka tai, bet „Neo-Lithuanijos“ kūrėjai, stengias įrodyti, kad taip yra. Mat jie esą „lietuvių tautos vaikai“ par excellence, garbinga mūsų tautos ateitis jiems „pirmiausia rūpi“; jie stengsis užvis „kelti tautinę kultūrą“. Kas ligšiol kitų padaryta, tai nė žodeliu neminima, gal del to, kad daryta be vadų

*) Tas pat ir su „tautinės kultūros“ sąvoka.

komandos. Mūsų gi tauta, anot Tautininkų, „trokšte trokšta vadų, kuriems be baimės savo likimą galėtų pavesti“. Tie vadai tur išeiti iš studentijos tarpo, iš jų įkurtųjų tvirtų organizacijų. Tvirtos gi organizacijos tai tos, kurios turi „savo gerai išdirbtą ir gyvenimui tinkamą ideologiją“. Tokią ideologiją kaip tik turinti „Neo-Lithuania“. Josios pamatiniai dėsniai yra šie:

1) Tautinės kultūros kėlimas ir jos pirmon vieton statymas.

2) Nelaikymas tautybės per vien su nacionalizmu ir lenkimasis iš tolo visokio šovinizmo, antisemitizmo.

3) Pasiryžimas laikyti savo draugais net tuos žydus, kurie „dirbs mūsų šalies ekonominės gerovės kėlimui ir neniekins mūsų pastangų“.

4) Negalėjimas iš vien dirbti su ateitininkais del jų religinės, „daugiau kontemplingos“ ideologijos, pabrėžiamos „gyvenimo praktikoje, kaipo vieno savo principo“ ir todel negalinčio būti „vispusine tautine organizacija“. Neo-Lithuanijai gi, esant par excellence aktingai, negi galima „apsitvarstyti konfesinėmis sienomis“ ir apleisti „tautybės interesus“, reikalaujančius suspietimo „prie tautos idejos darbo visų tautininkų“.

5) Negalėjimas susitarti su socialistais del jų „filosofinių pagrindų“, kuriais yra materializmas ir kosmopolitizmns, abudu griežtai priešingu Neo-Lithuanijos principams — idealizmui ir tautybei.

6) Atskyrimas gyvenimo praktikoje krikščioniškosios doros nuo krikščioniškosios tiesos bei dogmos. Mat krikščioniškoji dora „Neo-Lithuanijai“ svarbi, nes be jos „mūsų tautos masės... visai iškriktų“. Kas kita Bažnyčia ir dogma. Šioms težadama vien neutralitetas ir tolerancija: nebus atviros kovos masinio bėgimo lauk, bet nebus nei gvarancijos, kad Bažnyčios mokslas bus gerbiamas, nes „Neo-Lithuania“ kiekvienam savc nariui palieka čia neribotą laisvę: nori tikėti — tikėk, melskis, eik išpažinties, nenori—gali to nedaryti, būk tik geras tautininkas.

Tokia tai yra mūsų tautininkų studentų ideologija. Jų pasakymu, ji esanti „tvirta“. Mielai tuo tikime. Be tvirtumo ji tur ir kitą gerą pusę — atvirumą. „Neo Lithuanijos“ credo nuo šiol niekam nebebus paslaptis. Tai labai gera, nes clara pacta claros faciunt amicos. Tautininkų kolegos, ateitininkai, o drauge ir visa mūsų visuomenė nūn jau žinos, ko laikytis, savo santykiuose su ta nauja korporacija, ir ko iš jos laukti.

Gera da ir tai, kad Tautininkai studentai žada kelti tautinę kultūrą savy ir visuomenėj. Kultūros niekados pas mus nebuvo perdaug. Jei čia kas beprikiština, tai nebent per didelis afišavimasis savo tautiškumu ir stengimasis tautos darbą monopolizuoti vien „Neo-Lithuanijos“ naudai. Perskaitęs šią „Deklaraciją“ koks, mūsų santykių nežinąs, kitatautis galėtų pamanyti, kad iki pernykščių metų lapkričio 11 dienai tautinio darbo nei tautinės kultūros Lietuvoj visai nėr buvę, kad pirmieji to darbo vaisiai te-

pasirodę tiktai „Neo-Lithuanijai“ teįsikūrus. Tuo tarpu tai yra netiesa. Tautinę kultūrą kėlė jau ir Valančius su Daukantu, ir Aušrininkai su Basanavičium, ir Maironis su Vaižgantu ir ateitininkai su pavasarininkais ir daugelis kitų mūsų veikėjų ir organizacijų. Ignoruoti visa tai, neatiduoti suum cuique ir vien savo vos gimusią korporaciją telaikyti tautinės kultūros veiksniu — yra ir neteisinga ir nevisai kultūringa. Stodami į tautos darbą, mūsų Tautininkai turi prieš save toli gražu ne tabulam rasam, ne kokią dykumą, bet jau gatavą tautinės kultūros rūmą, tegu kol kas ir neperaukštą, bet visgi ir netuščią, papuoštą ne viena tautos dvasios vertenybe. Tegu „Neo-Lithuanijos“ šulai tiek nuveikia, kiek prieš ją yra kitų nuveikta, visa tauta tars jiems už tai nuoširdų ačiū. Gyrimasis savo „idealogijos aktingumu“ maž kam įspūdžio tedaro. Aktingumas turėtų čia pasireikšti darbais ne žodžiais. Deja, darbų pas tautininkus kol kas neperdaugiausia. Ateitininkai, kad ir apšaukti „kontempliatingais“, yra parodę kur kas daugiau veiklumo. Jie yr įkūrę savo draugiją, suorganizavę daugybę jos skyrių provincijoj su įvairiomis sekcijomis prie jų, jie rengia susirinkimus, vakarus, gegužines, paskaitas, kongresus jie studijuoja įvairius mokslus, rašo visokio turinio straipsnius, referatus, leidžia nuo 1911 m. savo organą „Ateitį“, jie taip jau įsigiję savo namus Kaune su didoka aikšte prie jų, jie dalyvauja sporte ir politikos gyvenime. Be to ateitininkai aktingai dalyvauja ir Bažnyčios gyvenime: jie lanko Dievo namus, klauso mišių ir pamokslų, eina išpažinties, nes nori nusikratyti savo žmogiškų silpnybių, sustiprinti savo dvasią, patobūlinti būdą... Iš čia aišku, kad ateitininkų ideologija nei kiek nekliudo jiems veikti, dirbti tautos darbą, kelti tautinę kultūrą, tapti ateity tautos vadais. Taigi jei čia kam iš ko ir būtų ne pro šalį pasimokinus, tai jau greičiau tautininkams iš ateitininkų, o ne atvirkčiai. Dėliai to prikišimas ateitininkams „kontepliatingumo“ — lieka nepamatuotas. Ateitininkų „kontempliacija“ netik neslopina jų veikimo, bet anaiptol priduoda šiam pastarajam prasmės ir tinkslingumo. Gyvenimo praktika jau senovės kyniečiams yr nurodžius dvi nenaudingų žmonių rūši: vieni, kurie nuolat temąsto ir niekad darban nestoja, antri, kurie nuolat tedirba ir niekad apie savo darbus nepamąsto. Darydami teisingą sintezę darbo ir mąstymo, laikydamiesi principo ora et labora, ateitininkai jau ir dabar teikia vilties, kad iš jų mūsų tauta susilauks ir tikrų kultūros darbininkų ir tikrų mintytojų.

Dar sunkiau pateisinti Tautininkų „deklaracijoj“ pareikštas grynai Tolstojiškas skyrimas krikščioniškosios doros nuo tikybos tiesų. Kad Tautininkai siekia tautos labo — kultūros, tai labai gražu ir girtina. Bet net ir absolutaus Labo beieškant, negalima ignoruoti Tiesos, juo labiau varant tautinės kultūros darbą. To darbo vertė visada liks relatyvi. Statyti kultūros darbas pirmon vieton tegalima vien paneigus pamatinį krikščioniškosios doros principą, išreikštą Kristaus žodžiais: „Ieškokite visupirma Dievo

karalystės, o visa tai jums bus pridėta“ (Mat. 6. 33). Šis įsakymas Kristaus yra duotas visiems — taip ir Tautininkams kiek jie save laiko Kristaus sekėjais. Dėliai to šis įsakymas yra krikščioniškosios doros kertinis akmuo. Jis arba priimama, arba atmetama. Jei priimama, tai griūna pirmasis mūsų tautininkų „Deklaracijos“ punktas; jei atmetama, tai nebėra vietos „Deklaracijoj“ nei krikščioniškajai dorai. Tuomet rūpinimasis „masėmis“, kad jos „neiškriktų“, nebeturi pamato, nes jei tų „masių“ vadams reikalingas ne be pats Kristus, miręs ir iš numirusių atsikėlęs, o tik vien Jo dora, tai ir masės anksčiau ar vėliau tiems vadams pareikš: „Jei jums ne svarbu Kristaus minties nugalėtojas, tai ir mums ne svarbu jo dora. Nes jei Kristus neatsikėlė, tai ir mes neatsikelsim iš grabo ir neturėsim jokios atsakomybės numirę. O jei taip, tai geresnis gyvenimas bei rojus tėra vien žemėje ir mes prasiskirsim į jį kelią savo kumštimis be jūsų“... Ir nebus galima sakyti, kad ši išvada prieita nelogiškai... Taigi tautininkų iškeltas separatizmas tarp doros ir dogmos yra visais atžvilgiais atmestinas. Be Kristaus dievybės — dora, net ir „krikščioniškoji“, visada tebus vien relatyvi, ore kabanti, jokios privalomos galios neturinti. Dėliai to, palikę už durų „krikščioniškąją dogmą“, lyg kalošus, tautininkai privalo prašalinti iš savo programos ir krikč. dorą. To reikalauja griežtoji logika *). Tai padarius, jų programa bus dar platesnė, nes galės apimti netik „Mozės tikybos“ lietuvius, bet ir socialistus liaudininkus, ir net socialdemokratus, kurie, kiek žinom, niekad nėra viešai protestavę prieš bet kokią tautinę kultūrą.

Tiek apie Tautininkų ideologiją. Praktikoje jie sakosi būsią „džentelmenai“, stengsis gražuoju sugyventi su kitataučiais, neužsiimsią „lietuviškų“ antikultūrinių apsireiškimų gyrimu ir palaikymu, bet, jei kas „stotų skersai kelio“, jų „varomam darbui“, su tais visais energingai kovosią.

II.

Tautininkų „Deklaraciją“ papildo V. Gustainio straipsnis „Tauta ir jos vadai“. Iš čia sužinome, kad „Neo-Lithuania“ yra susirūpinus vadų pagaminimu mūsų tautai, ir turinti noro tapti jų gamykla ir mokykla. Mat į tautos vadus, net ir tautininkas, ne kiekvienas tinka. Daugumai jų priseis tenkintis kuklesne „tautos darbininkų“ role. Vadais gi selekcijos keliu bus išrinkti tiktai tie, kurie bus vadais užgimę. Bet ir tie taps vadais nesusyk, jie turės pereiti tam tikrą „Neo Lithuanijos“ vadų mokyklą,

*) To pat, rodos, reikalauja ir „Neo Lith—os tikslas. Tautininkų, kaip iš daug ko matyti, norėta savo korporacija padaryti grynai civilė, visai sekularizuota, kad Bažnyčia jon neturėtų teisės kištis. Bet tuo „Neo—Lith-a“ tepadaryta vien bažnytiniu atžvilgiu įtartina [slg. Cod. 9 C. con. 634], o tikslas nepasiekta, nes pasiskelbdami krikščioniškos doros sekėjais, tautininkai yr eo ipso padarę savo korporaciją nemažiau priklausomą nuo Bažnyčios kaip ir ateitininkų [slg. can. 635 ir 636].

kurioj ir įgys vadams reikalingų ypatybių: „aktingumo, karakterio savistovybės, garbės jausmo ir drąsos“*). Tas ypatybes kandidatai vadai turės įsigyti ne dresūros keliu, bet laisvai pasiimti kaipo pareigą, kad galėtų tapti „tikrais dvasios aristokratais“. Nebus užmiršta reikalingoji dvasios aristokratams „inteligentinio gyvenimo etiketa. Tai yra „be galo svarbu“.

O kadangi žiaurus materialis skurdas net iš aukščiausio dvasios aristokrato gali atimti drąsą ir savistovybę, tat šiai negerovei išvengti „Neo Lithuania“ vadų auklėjimą rems kredito pamatais.

Šio straipsnio autorius, matyt, yra geraširdis žmogus. Vadų gaminimą jis nenori monopolizuoti vien savo korporacijai, kviečia net ir kitus konkurencijon, būdamas tikras, kad niekas tautininkų čia nenukonkuruos, nes baigia savo straipsnį šauksmu: „konkurencijos mes nebijome ir nevengiame“!..

Panašus pasitikėjimas savo galia mus džiugina. Tai anot šv. Pauliaus. „qui episcopatum desiderat, bonum opus desiderat“, tai negalima peikti ir mūsų tautininkų noro, tapti gimtais tautos vadais, juoba, kad jie sakosi trokštą „dirbti lietuvių garbei ir gerovei“. Jei kas čia bepridurtina, tai nebent pageidavimas, kad „Neo Lithuanijos“ korporantai, jausdamies tautos vadais ir dvasios aristokratais, parodytų tą dvasios aristokratizmą ir savo raštuose ir pasielgimuose. Deja, trūkumų tuo atžvilgiu tautininkams nestinga. Kai kuriuos nesenai buvo nurodžiusi „Lietuva“. Apie kitus, kaip šit nedžentelmeniškumą santykiuose su vyresniaja silpnaja lytimi, teko kai ką iš šalies nugirsti net ir mums patiems. Bet kadangi tai liečia privatinį to ar kito tautininkų šulo gyvenimą, viešai to čia neminėsime. Užuot to mes mielai konstatuojam, kad teorijoj tautininkai nori būti džentelmenais, riteriais *sans peur et sans reproche*, kaip ir pritinka „tautos vaikams“ ir „dvasios aristokratams“.

Pagirti reikia ir jų rūpinimasis savo korporacijos istorija. Nors „Neo Lithuania“ tegyvuoja tik nuo praeitų metų 11 lapkričio, tačiau jos veikimo istorija „Naujoj Lietuvoj“ užima apie pusantro puslapio. Čia nupasakota, kam, kada ir kaip yr įsikūrus ta korporacija, ir išrinkta jos valdyba, kokių sunkenybių turėjus besilegalizuodama, kaip sekančią dieną (12 lapkričio) suruošta pirmasis viešas korporacijos susirinkimas, kaip mielai visų priimta tapo jau mums žinomoji „deklaracija“. Pabrėžta tautininkų džentelmeniškumas apsireiškęs ir tame, kad jie „savo kalbose nė vienu žodžiu neužgavo be reikalo nė vienos iš studentų organizacijų“.

Toliau pažymėti korporacijos vidujinis tvarkymasis ir darbai: išdirbta naujas statutas, nustatyta narių forma, vėliava, įkurta nauji organai: „juniorų tėvunas, arbiter elegantiarum, vyriausias dainininkas, metraštvedys, korporacijos garbės teismas, priimta

*) Tikyba ir dora čia nepaminėta. Matyt, vadams bus leista stovėti anapus „gera ir bloga“, kaip Nietzsches „Uebermenschui“.

tikrinis „Neo Lithuania“ vardas, suruošta dvi paskaiti Tumo ir Gustainio, medžių sodinimo šventėj pasodinta savo medelis, iždui gauta iš visuomenės pinigų, įkurta mecenatų institucija, nūn pradėjusi jau veikti; su laiku bus išduodamos nariams paskolos ir išrūpinamos stipendijos. Vargo turėta su būtu, bet ir ta kliūtis dalinai nugalėta: yra jau namų projektas ir pusė sumos jiems pastatyti. Nestigę ir priešininkų puolimų iš ateitininkų ir socialistų studentų šalies, bet tie puolimai „lengva ranka“ atremta. Užmegsta santykiai su Pabaltijos valstybių studentų organizacijomis. Dalyvauta ir politikos gyvenime; kartu su visuomenės organizacijomis reikšta ir tautininkų nusistatymas Vilniaus klausimu. Neaplenkta ir Mažosios Lietuvos klausimas, dalyvauta Klaipėdos išvadavime. Išreikšta įsitikinimas korporaciją pasidarysiant „centrine studentų organizacija“.

Prieraše pažymėta, kad tai toli gražu ne visa „Neo Lithuanijos istorija,“ bet tik „bendrieji jos bruožai“, nes visos istorijos nėsą galima straipsnio ribose sutalpinti... Ateitininkai, štai jums pavyzdis, kaip reikia rūpintis savo organizacijos istorija! Jūs darbuojatės jau keliolika metų ir tiek apie save neparašėt, kiek Neo Lithuanijos istorikas K. M-nis apie jos 11 mėnesių veikimą!..

III.

Bet istorija — tai praeities vaizdas. Gera jis matyti, bet juo sotus nebūsi. Taigi tautininkai, nepanorėję būti ateitininkais, dar mažiau turi noro tapti praeitininkais. Jie teisingai mano, kad laiko tiejybėje, susidarančioje iš praeities, dabarties ir ateities, nėra pilnos lygybės: dabartis reikia būtinai statyti pirmoj vietoj, nes ji glaudžiasi rišas su neišvengtinu, nors ir prozaišku pilvo klausimu. Mat iš prityrimo yra žinoma, kad vacuus venter non studet libenter. Ar mes to norim ar ne, pilvui tuščiam esant, atsisako tarnauti ir galva. Šis gamtos dėsnis gerai žinomas studentams ir delto jie apie pilvo klausimą senai jau medituoja ir yr suradę net jo pakenčiamą išsprendimą. Iš ryto jie eina dirbti kokiose privatinėse organizacijose ar valstybės įstaigose, o vakarais lanko universitą; rytiniu darbu maitina savo kūną, o vakariniu — savo dvasią. Žinoma, šitoks pilvo klausimo išspredimas nėra ideališkas. Tautininkai jį pavadino tiesiog proletarišku ir griežtai pasmerkė. Kas gi daryti? Tautininkų atsakymas trumpas: reikia augšti mokslai kredituoti, „nes tik prieinamas kreditas tegali mūsų studentiją išliuosuoti iš ekonominės vergijos pančių“. Visa tat teisinga — ir todel tautininkai kreipias į visuomenę šaukdami: „Duokit mums kredito, o mes kitokių malonių nereikalaujame. Ne aukų, ne išmaldų mes prašome bet paskolos, kurią grąžinsime su padėka“. Kredito reikalams patariama suvartoti ir visos stipendijos ir tas kreditas teikti visiems jo reikalaujantiems, o ne vien proteguojantiems.

Jei nuo mano pritarimo ir pasirašymo pareitų to augštajam mokslui reikalingo kredito įvykdinimas, mielu noru tuojau

pasirašyčiau. Bet, deja, gerų norų čia neužtenka. Tuos norus niekais paverčia elementarė aritmetika. Ji parodo, kad dabartinėse sąlygose studentui pragyventi Kaune, reikia mažiausiai 100 litų mėnesiui, taigi metams minimum 1000 litų. Teesie neturtingų studentų skaičius 500. Jiems išlaikyti reikės 500.000 litų metams, o visam studentavimo laikui 2.000.000 litų. Ši graži suma turėtų susidaryti iš nuošimčių nuo kreditui paskirto kapitalo. Imant 5%, pigu apskaityti pats kredito kapitalas. Jis turėtų siekti 40.000.000 litų. O kadangi pas mus viso labo apyvartoj nūn tėra apie 60.000.000 litų, tai savaime aišku, kad ir kaž kaip tautininkai šauktų „Visuomene, duok mums kredito“, to kredito jie gauti negalės. Daug lengviau bus vienam kitam studentui surasti privatinis geradaris galįs metams išmesti 1000 litų, negu koks milionieris ar bankas, pasiryžęs, studentijos kreditui skirti kas met po 2 milionus litų. O jei ir atsirastų tuodu milionų litų, tai visuomenei tektų pirma gerokai pagalvoti, ar negėriau būtų jie paskyrus beeinantiems į vienasėdžius mūsų ūkininkams, negu studentams, kad ir tautininkams. Noras padaryti korporacijos narius „medžiaginiai nepriklausomais“ yra be abejo geras, bet ir prie didžiausio tautininkų savimi pasitikėjimo, jis ilgam da liks vien pliku noru.

Žadina mumyse skepticizmo ir projektuojamasai Tautininkų namas. K. Marčiulionio pasakymu, — tame name būsianti ir valgykla ir virtuvė ir skaitykla ir knygynas ir gimnastikai kambarys ir biliardas ir salė turinti sutalpinti savyje 250 asmenų su kinematografu ir visi gyvenimui reikalingi kultūros įtaisymai. Tie namai tapsią „lietuvių tautinės kultūros kėlimo centru“. Vadinas, jie bus svarbesni negu pats universitas. Užtat ir apsieisią jie nepigiai. Jiems pastatyti ir įrengti reikėsią apie 350.000 litų. Vieta ir pusė tos sumos jau turima. Likusiąją antrąją pusę tautininkų vadas tikisi gausiąs iš „susipratusios visuomenės dalies“ ir valdžios. Na, Dieve, duok neapsivilti. Ar šiokie ar tokie namai Kaunui praverstų. Mums tik keistas kad tautininkų vadas tiems savo namams perdaug reikšmės priduoda. Perskaičius jo straipsnį atrodo, lyg „gražios tautininkų idejos“ būtų esmingai su tais namais surištos ir be jų visai gyvuoti ir plėstis negalėtų... Keista tai girdėti, juoba kad ir patys namai, kaip jie Steikūno „sukombinuoti“, nei architektūros gražumu, nei stiliaus lietuviškumu visai nepasižymi. Jei jie norima padaryti „tautinės kultūros centru“, tai reikėjo pasistengi, kad jie bent savo išvaizda tautiškiau atrodytų, nes dabar jie net ir Vailokaičio skerdyklai neprilygsta.

Kaipo „tautinės kultūros“ šalininkai, „N. L-os“ korporantai nepatenkinti ir mūsų universitu. Jis jiems atrodo „tautiniai indiferentis“, o tokio jie visai nesupranta. Jie norėtų, kad Lietuvos universitas įgautų „ypatingai lietuviškai tautinio charakterio“. Visa tai labai gražu, bet visai nematyt, kad tautininkai turėtų konkrečių sumanymų, kaip tas universito lietuvinimas reiktų vykdyti. Tautininkų akcijos tuo atžvilgiu visai nematyt,

nors progų tai akcijai nestigo. Visi pav. gerai atmename, kad mūsų aukštoji mokykla buvo valdžios įkurta, kaipo universitas. Tai liūdyjo mėlynoji ant durų iškaba su aiškiu aukso raidėmis ant jos padėtu vardu: „Universitas“. Po kelių mėnesių mūsų mokslo dėdėms šis grynai lietuviškai skambąs vardas pasirodė perdaug naujas, visai neprimenąs rusiško „universiteto“ ir todel pripažinta netikęs. Jo vieton pastogėje parioglinta naujas parašas: „Lietuvos universitetas“. Delko taip? Gi delto, kad mūsų mokslo dėdžių ausys labiau apsitrankę su tuo rusicizmu: mat, girdi, nesakoma komitas, bet komitetas taigi turi būt ne universitas, bet universitetas. Protavimas gan klišas, nes komitetas yra naujų kalbų gaminys, o universitas grynai lotyniškas žodis su galūne — as, ir todel, kaipo toksai, priimtinas lietuvių kalbon be jokių priedų bei „tetų“. Negalima pagirti ateitininkų, kad jie prieš tą „universito“ rusinimą nei kiek nereagavo, bet dar labiau prikiština tautininkams, kad ir jie visai čia užmirso savo teisingą mūsų universito „lietuvinimo“ ideją. Taip nabagas universitas ir paversta „universitetu“ — „razsudku vopreki, naperekor sticijam“. Nieku jo nuo tos negarbės negelbėjo, nors ir nestigo „tautininkų“.

Šalia tautininkų greit atsirado ir tautininkių. Viena jų E. Jakubėnaitė straipsny „Tautininkų korporacija ir studentės“ karštai ragina drauges stoti „N. L-on“, „kad būsimoji karta būtų tautiniai išauklėta“, kad ir pačios skintų „tą tautinės kultūros kelią“, kad būtų „tautiniai nusistačiusios“. Jei autorė kreipias čia į savo drauges lenkes, lietuvystei ligšiol nepalankias, tai ačiū jai už tai; bet jei turėjo omeny studentes lietuvaites, tai be reikalo tik burną aušino, nes jos „tautinį nusistatymą“ yra jau iš gimnazijų atsinešusios.

Turi Tautininkai ir savo poetą J. Puikūno asmeny. Pavardė graži, bet eilės nepuikios. Jos prasideda šiais žodžiais:

Ei, draugužiai, kol jauni,
Kol idejų kupini,
Stokit šian į eilę tvirtąl.,

Tas perskaitęs, vienas juokdarys tuoj prirašė:

Nes kaip tapsite seni,
Įvairių iigų pilni, —
Jums dribsoti vien bus skirta..,

Mūsų išmanymu irgi kur kas geriau būtų patarnavęs p. Puikūnas tautininkams, jei būtų palinkėjęs jiems, kad būtų visada jauni ir idejų kupini, net ir senatvės sulaukę. Tuomet ir parodijai nebebūtų buvę vietos.

Nesitenkindami savo profesiniu poetu, tautininkai kreipės ir į jubiliatą Maironį ir į nuolat jauną Tumą-Vaižgantą ir į M. Lietuvos patriarchą M. Jankų. Ir visur laimėjo. Maironis davė „J. L-ai“ dailią dainą „Mūsų didvyriams“, tik čia kalbama ne apie būsimuosius didvyrius tautininkus, bet apie senuosius, drąsiais pečiais išnešusius tėvynę „iš Maskvos griuvėsių“. Vaižgantas

savo tikrai juokingu „Meee!..“ net ir mane prajuokino. Jankus atsiuntė savo atsiminimų žiupsnelį. Visa tai, kad ir gražu, bet su pačių tautininkų kūryba ir jų siekimais nieko bendra neturi ir todel atrodo ne savo vietoj. Nes pačios „J-os L-os“ tikslas, kaip augščiau matėm, yra labai siaurutis, griežtai partinis, korporacinis.

Perskaitęs visus 20 psl. to „neperiodinio“ leidinio, gauni sunkoko įspūdžio. Viena kita rimtesnė mintis, vienas kitas teisingas studentijos postu laikas, deja, dingsta, lyg jūroj, skystoj „Jaunosios Lietuvos“ deklamacijoj, primurdytoj visokių heterogeniškų galų, imtų ne tai iš „istinno ruskių“, ne tai iš jaunaturkių programų. Žmogus skaitai, ir nežinai, su kuo turi reikalo: ar su nebrendusiais naiviais vaikais, ar su maniakais megalomanais, nes vienur jie sakosi norį mokytis, lavintis, kitur reiškia pretensijų būti vadais netik studentų, bet ir visos mūsų tautos, lyg niekas kitas į vadus netiktų, tik vieni tautininkai, lyg jie vieni būtų duces nati, tautos diktatoriai. Ši pastaroji tautininkų ypatybė, labai artima didybės manijai, daro juos nesimpatingais ir žadina abejojimo, bau iš jų ilgainiui išeis kas gera. Šaukti: „mes esam ar būsim tautos vadai“, — lengva, tik pirma reiktų atsakyti į klausimą: O kas gi jus vadais pastatė? Nes vadovavimas tautoms — tai specialis pašaukimas. Šį teikia vien Dievas, o ne žmogus pats sau. Dėliai to ir Kristus savo Mesijos pašaukimą teisino gautuoju iš Dangiškojo Tėvo pasiuntimu, o ne asmenišku pasisavinimu. Kas tat veržiasi tautoms vadovauti savo vardu, tas paprastai esti ne vadas, bet demagogas, agitatorius, arba rusiškai tariant „samozvancas“. Tokiais man atrodo ir tariamieji tautininkų vadai, nesiremiantieji jokiu augštesniu autoritu, kaip tiktai vienu savuoju „aš“. Kaip tokie, man matos, jie nei mūsų jaunime, nei visuomenėje neras daug šalininkų, lygiai kaip nėr radus ir jų gimdytoja „Pažanga“. Ne daugiau gera tegalima tikėtis ir iš jų uoliai reklamuojamojo „aktingumo“, savo esme jis yra daugiausia dirbtinas, paviršutinis, negilus. Daugiau čia triukšmo ir autoreklamos. „Šumim, bratcy, šumim — ir tiek! Po kiek laiko ši nauja giesmelė nusibos ir jų „šumas“ pasiliaus, arba įeis į naturales vagas, kaip ir kitose studentų korporacijose, varančiose savo naudingą darbą, be jokių diktatoriškų pretenzijų. To „Neo-Lithanijai“ nuoširdžiai ir linkime. Bet tokiam darbui nebebus reikalingas ir afišavimasis „krikščioniškosios doros“ pamatu, kaip jo nėra ir tautininkų močios „Pažangos“ programoj. Krikščioniškoji dora atsirado „Neo-Lithuanijoj“ vien kaipo priemonė laukiamiems ateitininkų puolimams atremti. Bet ateitininkams nėra reikalo pulti tautininkai, kaipo tokie. Jei jiems patiko užimti vidurį tarp dešiniųjų ateitininkų ir kairiųjų socialistų, tedžiaugias juo sveiki. Tai negali duoti progos susirėmimams. Jie galėtų kilti nebent tada, jei tautininkai dirbamąjį ateitininkų darbą imtų skelbti antinacionaliu, netautišku. Tai būtų tikrai Ateitininkų įžeidimas, nes „tautos darbas“ stovi aiškiai pažymėtas ir

jų programoj, o dar aiškiau viename iš jų himnų. Tam įrodyti— štai pora iš ten strofų:

Į darbą, draugės ir draugai,
Jaunas sujungkime rankas!
Pamilę Lietuvą karštai,
Jai savo neškime spėkas!
Mumyse jos visa viltis,
Tik būkim darbininkai!
Skaisti mums žiba ateitis...
Valio Ateitininkai! . . . . .
. . . . . .
Darbuodamies del Ateities,
Mes gerbsim praeitį tautos;
Ji mums širdin tvirtybę lies,
Ir kelio rodyt nenustos...
Lietuvos sūnūs, dukterys,
Visi mes tautininkai!...
Va koks gražus jau mūs būrys,
Valio Ateitininkai!... *)

Vadinas, tautininkų obalsis jau prieš 12 metų buvo pačių ateitininkų aiškiai iškeltas.

* *
*

Baigdamas šiuomi mano straipsnį, laikau savo pareiga pridurti dar keletą pasiaiškinimo žodžių, kam aš jį esu parašęs. Pirmiausia aš norėjau parodyti, kad Tautininkų korporacijos neignoruoju ir kad jų man atsiųstąją „Jaunąją Lietuvą“ esu atidžiai perskaitęs. Antra, man rūpėjo suteikti apie „Neo-Lithuaniją“ žinių pirmiausia visuomenei, o paskui ir patiems ateitininkams, nes turėjau baimės, kad jie, pabūgę ilgos ir nuobodžios lektūros, neturės užtektinai kantrybės perskaityti visas tautiniukų elukubracijas, o jei ir perskaitys, tai gal sudiplomatizuos ir susilaikys nuo detalesnio tautininkų „Deklaracijų ir postulatų“ nagrinėjimo Taigi tariaus, būsią patogiau padaryti tai man, negu kuriam iš tautininkų kolegų. Dėliai to ir prašau gerb. tautininkų, jei jie šiuo mano rašiniu bus nepatenkinti, kibti į mane, o ne į Ateitininkus. Jie čia nieko nekalti, lygiai kaip ir jų organas, nes jei būtų buvus gyva „Laisvė“, aš šį straipsnį būčiau ten įdėjęs.

A. Jakštas.

*) Sk. „Ateities“ 1911 m. 443 psl.

Prof. Dr. J. Eretas.

Spauda.

I. Iš laikraščių istorijos.

Mūsų laikais laikraščiai tarnauja žinių perdavimui, kultūrinių, politinių bei ekonominių klausimų gvildenimui. Jie yra visiems lengvai prieinami: už keletą centų gali semti įvairių žinių. Tik ne iš karto tokie laikraščiai atsirado; jie nėra dar taip senas dalykas. Tiesa, panašių dalykų randame jau gilioj senovėj.

Bene pirmutiniai žinioms skelbti tarnaują dalykai buvo Romos respublikos „actus populi“. Del to apipildavo gipsu akmenines lentas ir įrėždavo ženklus. Juose randame Seimo nutarimus, svarbesnius valstybėje įvykius ir panašius dalykus. Vergai, ar kiti žmonės, provincijos valdininkų, ar valstybės vietininkų įgalioti, nurašydavo jų turinį ir siųsdavo juos per tam tikrus tarnus į visus Romos respublikos kampus. Prie šių „actus populi“ Julius Caesar'is pridėjo dar „actus senatus“. Šitos ir vadinamos „acta diurna“ viešai būdavo iškabintos ir visiems buvo prieinamos. Vėliau iš šitos publicistikos išsidirbo tam tikras Romos ciesorių dvaro „žurnalas“. Jo redaktoriais buvo aukštesnieji dvaro valdininkai. Jis taip pat būdavo nurašomas ir siuntinėjamas į visas provincijas. Jame randame ciesorių išleistuosius įstatymus, Romos dvaro iškilmių žinias, svečių priėmimo aprašymus, sportinius įvykius cirkuose, gamtos apsireiškimus ir t. t. Pradžioje tas žurnalas duoda vyriausybės žinių, vėliau gi lavina ir net linksmina skaitytoją. Imperijos centrą perkėlus (330 m. gegužės 11 d. po Kr.) apie „acta“ nieko nebegirdėti.

Panašių žinių turime ir Kinuose, kame nuo 8-jo šimtmečio išėjo Romos ciesorių žurnalui panašus laikraštis, „King-Pao“ vadinamas. Tai yra vienintėlis dienraštis, kuriame randame žinių iš dvaro, ciesoriaus įsakymų, valdininkų pranešimų, valdymo aparato ir kit. Ir Kinuose tie žurnalai buvo vyriausybės leidžiami; juose liaudies nuomonės nerandame. Tai buvo tik valstybės „oficiozai“.

Senojoj Romos valstybėj provincijų aukštieji valdininkai laikydavo Romoj vergų, ar šiaip agentų, kurie rinko žinias ir skubotai siuntė savo ponams. Panašiai ir viduramžiuose vienuolynai, kunigaikščiai, miesto valdybos pasiinformuodavo laiškais. Kiekviena žymesnė įstaiga turėjo savų korespondentų, kurie politines žinias jiems pristatydavo. Bent kiek vėliau, įgavus didesnės reikšmės prekybai, ta korespondencija apėmė ir ekonomines žinias.

Ta korespondencija buvo labai didelė. Susidariusios naujos valstybės ir pradėję augti miestai mezgė santikius ne vien su Europos vakarais, bet ir su rytais. Kunigaikščiai irgi palaiko su

užsieniais plačiausius santikius. Kaip dvasinis, taip ir prekybinis judėjimas buvo didelis. Jų centrai buvo Venecijoje, Nürnberge, Augsburge (kame gyveno garsūs Fugger'ai), Romoj, Frankfurte. Antverpene ir kitur. Tos žinios turėjo reikšmės tik aukštesniems luomams; jos ėjo į karalių ir vyskupų rūmus, prekybininkų kontoras, miestų valdybas. Paprastiems žmonėms del brangumo nebuvo prieinamos. Jas vadindavo „avisa"*).

Paprastoji korespondencijos laiško forma veikiai tapo atmainyta, pritaikinta prie naujų laiko reikalavimų. Laiškas kreipiantis į platesnę publiką atmetė savo asmeninį pobūdį ir tapo aplinkraščiu, cirkuliaru. Jo vardas liko pakeistas žodžiu „Zeitung"[2]). Išsiuntinėjimas taip pat buvo pertvarkytas: tam tikri tarnai daugiausiai raiti, išnešiodavo šias žinias prenumeratoriams.

Patobūlinimu reikia skaityti pardavinėjimą tam tikrų lapelių. Tai įvyko XVI amžiuje Venecijoje, Rialto vietoje, kame buvo bankai piniginėms operacijoms, prekybininkai ėmė pardavinėti vietoje kitų prekių žinias. Jie buvo vadinami „scrittori d'avvisi" ir sudarė sąjungą, kuri turėjo laikraštininkų profesinės sąjungos pobūdžio. Roma, nenorėdama atsilikti, sekė Venecijos pavyzdžiu. Žurnalistai pasivadino „Novellanti" (žinių pardavėjai) ir „Gazzettanti[3]) (laikraščių rašytojai).

Bet ir liaudis turėjo savo „žurnalistų". Tie laikraštininkai tai buvo dainiai (Vokietijoj jie buvo vadinami „Spielleute"), kurie atlaiduose, ar šiaip kur daug žmonių suplaukė, sustatę surinktas žinias į eiles, dainavo. Jose randame viską, kas tiktai anais laikais atsitiko—kartais labai subjektyviai ir iškraipytai nupasakota. 1450 m. Gutenbergui išradus spausdinamąją mašiną, liaudies dainos tuoj tapo atspausdintos ir iki pusės 16-jo šimtmečio „dainų" laikraščiuose užima daugiausia vietos.

Kartais atsitikdavo, kad didesniems įvykiams skelbti spausdindavo taip vadinamus „Flugblätter", kurie gan greit išsiplatindavo visame krašte. Juose randame pav. žinių iš turkų puolimų, ciesoriaus gyvenimo, apie laidotuves, apie Fridrichą III (1493 m.), apie badus, marus, kriminalistikos žinias ir tt. Luther'io 95 tezės taip pat tokiu būdu tapo išplatintos.

---

[1]) A v i s a. Tas žodis paeina iš lotynų kalbos, kur jis yra kilęs arba iš advisare, t. y. mesti žvilgį į ką nors, arba iš ad visum, t. y. po apžiūrėjimo.

Tą žodį sutinkame ir ispanų kalboje, kur barca de aviso reiškia greitas laivas (dažniausiai karo) vežantis žinias.

[2]) Z e i t u n g (vok.). Tas žodis atsiranda vokiečių kalboje vėlybesniame viduramžyje (pirma syk 1321 m.); jis tada atrodė „Zitunge", t. y. žinia; jis yra skandinaviškos kilmės; senšiaurės (germanų) kalboje jis skamba „tidende" nuo veiksmažodžio „tidan", t. y. atsitikti.

[3]) G a z e t t e (pranc. k.). Yra prancūziškas žodis, kuris atatinka itališkam gazzetta. Tai buvo mažas pinigas, kuriuo galima buvo pirkti lapų su žiniomis (16-ame šimtmetyje, Venecijoje ir kitur). Gal vėlybesnė „gazeta" (laikraštis) įgavo savo pavadinimo nuo tų pinigų? Žodžio kilmė neaiški. Yra manančių, kad tas žodis paeinąs nuo „gazzetta", t. y. plepanti šarka.

Kai kurie iš tų „Flugblätter“ turi tam tikrus pavadinimus, kaip antai „Post“[4]), „Kurier“[5]), „Depesche“[6]) ir t.t.; šiais vardais vėliau buvo pakrikštyti laikraščiai.

Jie dar neišeina reguliariai. Reguliarumo jie įgavo tik 16-jo šimtmečio gale, kuomet atsirado metinių, arba pusmetinių politinių įvykių apžvalgų, taip vadinamų „Mess relationen“[7]), kurių mes randame ypač Leipzigo, Frankfurto ir kitų miestų mūgėse. Jų išradėju yra Michael von Aitzing, mokytas žmogus austrų kilimo gyvenąs Kölno mieste. Jo pirmieji „Relatio historika“ pasirodo 1583 m. kovo mėnesyje. Tos „Mess relationen“ įsigijo didelio populiarumo ir susilaukė daug panašių „Relacionų“. Vienas jų ėjo net iki 1805 metų.

„Relacionų“ pasirodymo vieną arba du sykiu į metus greitai nebeužteko. Laike karo su turkais 16-jo šimtmečio gale pasirodydavo netikrų žinių, kurios buvo kenksmingos valstybei, delto Rudolfas II 1597 m. įsakė išleisti sykį į mėnesį lapelius su tikresnėmis žiniomis. Tokiu būdu jau 1597 — 1599 m. turime mėnesinių laikraščių. Abejotina, ar tie laikraščiai ilgai išsilaikė, nes žinių apie juos visai nėra.

Laikraščių išėjimo tarpas metams slenkant darosi vis trumpesnis; buvo galima laukti ir savaitinio laikraščio pasirodant. Tas iš tikrųjų 17-jo šimtmečio pradžioje ir įvyko. Pirmutinis savaitinis laikraštis Strassburge išėjo 1609 m., Bazelyje 1610 m., Berlyne 1617 m., Nürnberge 1620 m. ir t.t. Apie 1630 m. vien Vokietijoj jau pasirodė virš 20 savaitraščių. Jų turinys toks pat kaip ir mėnesinių.

Pirmutinio dienraščio garbė Vokietijoj priguli Leipzigo miestui, kuriame 1660 m. Timotheus Ritzsch išleido savo „Neueinlaufende Nachricht von Kriegs — und Welthändeln“. Dar ir prieš didįjį karą šis dienraštis ėjo vardu „Leipziger Zeitung“ (ar dar tas laikraštis tebeeina, autoriui dabar nėra žinoma).

Leidžiant laikraščius dažniau, jie patys tobulėja, darosi ir tekstas geresnis ir įdomesnis. Septynioliktame šimtmetyje prie grynai politinių, ekonominių žinių laikraščiai pradeda dėti įvairių skelbimų. Intimiškesnių žinių Vokietijoj pasirodė tik 18-jo šimtmečio gale: 1790 m. pasirodo pirmutinis kokio ten piliečio mirties skelbimas, 1792 m. pirmutinis apsivedimo skelbimas.

Greta grynai politinio turinio laikraščių 17-ame šimtmety Vokietijoj atsirado laikraščių, kurių net pusę užima vien skelbi-

---

[4]) Post [vok.]. Atsirado jau XV-ame amžiuje, 1561 m. Paeina nuo itališko posta [pranc. poste], kuris savo kilme turi lotynų kalbos pos[i]tus, t.y. nustatyta vieta.

[5]) Kurier [vok.] tapo 16-ame šimtmetyje paskolintas iš prancūziško courrier, kuris paeina nuo itališko forriere. Tam žodžiui atatinka ankstyvesnis lotyniškas currarius.

[6]) Depesche [vok.] paeina nuo prancūziško dèpècher, kuris atatinka de-ex-pedícare [pedíca [lot.], t.y. kojoms pančiai]. Tas veiksmažodis reiškia iš pančių kojoms išliuosuoti.

[7]) Relation [pranc.] iš lotyniško re-latus, t. y. į santikius suvesta su kuo nors.

mai. Panašiai anglų laikraščiams tuos spausdinius pavadino „Inteligenzblätter“[8]). Jų pirmutinį randame Hamburge 1667 m.; Frankfurte gi pirmasis „Intelligenzblatt“ išėjo 1772 m. sausio 5 d.

Bendrai tariant galima sakyti, kad 17-jo šimtmečio gale kiekvienas didesnis Vokietijos miestas turėjo savo laikraštį.

Kaip Vokietijoje panašiai išaugo spauda ir Anglijoje. Tik Anglijoj spauda vėliau teišsivystė. Pirmutinis savaitinis laikraštis išėjo apie 1622 m., o pirmutinis dienraštis „Daily Courant“ pasirodė tik 18-jo šimtmečio pradžioje (1703 m.). Smarkiausis spaudos priešas buvo cenzūra, kuri buvo karalių rankose. Parlamentas smarkiai kovodamas su karaliais, trukdančiais laisvą žodžio skelbimą stengėsi tą cenzūrą sušvelninti arba visai sunaikinti. 1695 cenzūrą liko galutinai panaikinta ir spauda gavo progos įeiti į normales vėžes. Laikui begant ji išaugo į milžinišką spaudą.

Ir Prancuzija neatsiliko nuo kitų kraštų; 1631 m. išėjo pirmas savaitinis laikraštis, kuris nuo 1762 m. pradėjo eiti du sykiu į sąvaitę. Pirmutinis dienraštis pasirodė gan vėlai, tik 1777 m. Tai buvo „Le Journal de Paris“. Filosofo Montaigne tėvas, miręs 1569 m. iškėlė mintį išleisti laikraštį su prekybos skelbimais, kurią įvykdė 1612 m. Juos sekdami vokiečiai išleido savo „Intelligenzblätter“.

* * *

Iki Prancūzų revoliucijos (18-jo šimtmečio galo) laikraščiuose terandame vien sausus politinius įvykius (daugiausiai apie kitus kraštus), nekaltų anekdotų ir t. t. Revoliucijos laiku įvairiuose kraštuose tas bent kiek atsimainė. Tautų ir liaudies didesnė laisvė laikraščiams davė progos rašyti apie tuos dalykus, kurie anksčiau jiems buvo draudžiami. Bet ir ta pati Prancūzijos revoliucija pilnos spaudos laisvės neatnešė. Pats Robespiere'as reikalavo spaudos cenzūros. Net ir Napoleonas ir Anglijos ministeris pirmininkas Fox (1749—1806) nebuvo laisvės šalininkai. Galutinas cenzūros pašalinimas Prancūzijoj įvyko tik 1830 m., kituose gi kraštuose dar vėliau.

Ta spaudos laisvė iš vienos pusės ir politinis bei prekybinis išsivystymas (būtent: absoliutizmo kritimas ir perėjimas į konstitucionalizmą, atmainos luomų santykiuose, perėjimas iš suvaržytos į laisvą prekybą, iš produkcijos šeimynos reikalams į nuo atskirų žmonių reikalavimų nepriklausančią masinę prekių produkciją, nauji išradimai, susisiekimo pagreitinimas ir t. t. ir t. t.) iš kitos pusės dėjo pamatą modernajai spaudai, ypač gi laikraščiams.

(bus daugiau).

---

[8]) Blatt [vok.] skamba mhd ir abd blat, iš sengermanų blada [t.y. Blatt]. Ar bla paeina iš priešgermaniško blo ir atatiktų skiemeniui fol – lotyniškame žodyje fol - rum?

Pax Romana.

Nerymastauja dabartinio, taip vadinamo moderniško, žmogaus siela. Niekas jos nepatenkina. Jai džiaugsmo nesuteikia nei žmogaus darbų vaisiai, nei visi dirbtini malonumai, kuriems jis atsiduoda. Nebetiki jis nei sau, nei pasauliui. Kaž kokia našta spaudžia jo dvasią ir jausmus. Dabarties žmogus ilsisi. Paimkite naują literatūrą, poeziją, meną — Dievo ir velnio kalba prabyla ten šis ilgesis ir skundžiasi esąs kaž ką pametęs, kaź ko laukiąs ir vis nesulaukiąs. Tai išvadavimo ilgesis! Rodos šis aukščiausiai pasireiškiąs išvadavimo troškulys, turėtų padaryti didelius daiktus, tačiau nematyti jėgos, kuri ištesėtų neperstodama atsiekti užbrėžto. Tam trūksta spėkų ir dar labiau stiprios valios. Šis ilgesis neturi aiškaus idealo, tai yra ilgesis paklydusio tyruose; jam ne tiek svarbu žinoti kryptį, kaip rasti kelią, kuriuo jis galėtų kur nors eiti, kad ir atgal nuo savo kelionės tikslo. Ištisos žmonių minios dabar šio moderninio ilgesio vedamos keliauja iškrikę — nežinodamas kur, bet vis tolyn nuo Dievo žmonijai nurodytų idealų. Tikybinės tiesos dažnai lieka užmirštos. Į jų vietoje atsiradusią tuštumą įterpiama neaiškūs ūkanoti idealai, kurie ne tik nesotina sielos, bet dar labiau padidina dvasinį badą.

Šitie žmonių klajojimai virto tikra pasaulio tragedija; jie padarė visokias pax (taikas), kurių takas aplaistytas krauju, jų pasauliui duotoji šviesa — gaisrų pašvaistės, jų progresas—badas ligos, jų pranašautoji brolybė ir lygybė — kerštinga neapykanta ir auksinio veršio šventykla ant išvargusių žmonių nugarų... Pax teutonica, pax gallica ir pagaliau pax judica — štai trys paces, kurios taip baisiai purto pasaulį. Mūsų tėvynė vargsta nemažai nuo šių ir prie to dar prisideda pax polonica.

Studijuojanti jaunuomenė ir, apskritai imant jaunuomenė, yra visuomet buvusi jautrus barometras žmonijos nelaimių ir vargų. 1921 m. liepos m. 19—21 d. Šveicarijos Friburge susirenka daugelio tautybių katalikiškųjų studentų organizacijų atstovai ir įkuria tarptautinį studentų sekretoriatą su devizu „Pax Romana“, t. y. Pax Catholica. Ko siekiama? „Pacis Romanae pirmasis tikslas plėsti katalikiškąją mintį visose akademinio, dvasinio bei socialinio gyvenimo srityse, priimant iš praeities visus geruosius krikščionybės palikimus ir taikinant juos prie dabarties reikalavimų. Pax Romana yra informacijų centras, kurs riša į vieną organą įvairias katalikų studentų organizacijas“. Taip pasisakė apie save Pax Romana antroje savo konferencijoje taip pat Friburge 1922 metais. Šitame sausame posakyje yra visa Pacis Romanae siela! „Plėsti katalikiškąją mintį... priimti krikščionybės palikimus, taikinant juos prie dabarties reikalavimų“. Reiškia sugrįžti į anuos gražiuosius šviesius gyvos krikščionybės laikus, kada Katalikų Bažnyčia savo prieglobstyje laikė laimingus savo vaikus, laisvus

nuo visokių pax germanica arba judica (kitaip sakant socialistica), kada Atpirkėjas-Taikintojas nematomas gyveno žmonių sielose ir tikintiemsiems ateidavo šluostyti šiame pasaulyje neišvengiamų ašarų duonos ir vyno pavydale, kada Jis tokiu džiaugsmu būdavo priimamas, kaip mylimiausias apkabinamas ir bučiuojamas, kaip gardžiausias kvėpalas įdūsuojamas. Nebuvo tada nė šių dienų patogumų: traukinių, elektros, mašinų, kurios nuošluostė šių dienų žmogui didžią prakaito dalį, tačiau žmogus tada lengviau gyveno. Kristus sumažindavo ir gyvenimo ir mirties skausmus. Kaip būtų žmogus laimingas šiandien, jei jis su taip giliu, kaip anuomet, tikėjimu paimtų į rankas Kristaus taikos palmos šaką, kuri tik viena tegali nušluostyti kraują nuo supagonėjusios Europos, panaikinti tautų bei luomų šėlimas, iššaukti atgailos ašaras sukempėjusio nusidėjėlio akyse... Kada tai bus? Tik tada, kada Europos tautos atsistos prasikaltėlio atgailos rūbuose prieš Kristaus degantį aukurą ir tars: mes vėl norime gyventi su Tavim, Kristau, kurs duodi mums gyvenimo laimę, gilią žmonių meilę, poezijos ir tikrojo meno mėgį, vyro ir moteries nepertraukiamus meilės ryšius, pasiryžimą padėti savo artymui, suteiki džiaugsmą varge, neturte ir išriši visus klausimus, del kurių mes iki šiol traiškėme viens kitam smegenis! — Ir štai šitą Kristaus išpažinimą pirmieji pradėjo visų Europos bei Amerikos tautų katalikai studentai. Šiemet rugsėjo m. 18—21 d. Austrijos Salcburge tretį kartą susirinko žemiau pažymėtų šalių katalikų studentų atstovai: Amerikos, Belgijos, Vokietijos, Anglijos, Prancūzijos, Italijos, Lietuvos, Luksemburgo, Austrijos, Lenkijos, Šveicarijos, Čekoslovakijos, Vengrijos ir Venezuelos. Ispanijos del revoliucijos neatvyko.

Rugsėjo m. 18 d. 8 v. v. iškilmingas konferencijos atidarymas. Dalyvavo daug aukštų Austrijos valdininkų, dvasiškių, jų tarpe ir arcivyskupas Dr. Rideris. Pirmas konferencijos dalyvius pasveikino jos uoliausias rengėjas Ceentoferis. Sveikino daugiausia svečiai. Ypač turiningą ir nepaprastai gražią prakalbą pasakė arcivyskupas Rideris· iš pradžių vokiečių kalba, paskui lotynų buvo bemėginąs atpasakoti tą patį, tačiau išėjo dar gražesnė tąsa jau pradėto vokiškai. Senelio arcivyskupo malonus ir aiškus balsas, gilios, šventos mintys, taip sužavėjo susirinkusius, kad jam nustojus kalbėti, valandėlę didelėje Švento Petro vienuolyno salėje, kur didelė Kristaus stovyla su auksine elektros lempučių nušviesta aureole, laimino susirinkusius, viešpatavo tyla, bet ūmai, it patrankos šūvis, ėmė ploti katutės. Vokiečių smarkus „heil“ įtraukė į tą patį šauksmą ir svetimtaučius. Net vakarykščiai kruvini priešai ir dar šiandien menki draugai prancūzai su belgais dvasios pagauti, paraudę šaukė vokišką „heil“. Kol vienas Kristus teviešpatauja širdyse — šaly visi šio svieto aštrumai!

Posėdis tuo ir baigiasi. Svečiai išsiskirstė, bet dalyviai pasiliko pasiklausyti vokiečių dainų ir bažnytinių giesmių. Rugs. m. 19 d. iš ryto buvo pontifikalinės mišios ir bendra visiems konferuojantiems komunija. Nuo 9 v. prasidėjo posėdžiai. Iš pradžių

plenumas. Jo metu atskirų kraštų delegatai (nors ne visi) darė pranešimus. Lietuvos delegatas platokai pranešė apie katalikų studentų ir apskritai apie katalikiškosios moksleivijos darbuotę, jos organizacijas, laikraščius, kai kurias visa tai liečiančias statistines žinias. Neapsieita nepažvelgus atgal į mūsų istorija: būtent mūsų vargus, kaipo tautos ir ypač kaipo katalikų, po rusų jungu. Ypač visus nustebino tas faktas, kad mums iki 1905 metų buvo draudžiama spauda; net maldaknygė lietuvių kalba galėjo nuvaryti i Sibiro tuštumus. Vienas prancūzas šuktelėjo: „C'est épatant"! Toliau pranešta, kad tuo pačiu metu lenkams nebuvo užginta spauda, todel Lietuvos provincijos, kurios toliau nuo Prūsų, iš kur buvo gabenama maldaknygės ir kiti raštai, griebėsi lenkų knygų ir tuo būdu paviršutiniai aplenkėjo, kaip pav. Vilnius. Šių dienų lenkai sunaudojo mūsų anų dienų vargus ir iki šiol laiko pagrobę mūsų sostinę. Pažymėta mūsų pasekmingos kovos su ateistine pasaulėžvalga, kuri įvairiais pavadinimais skverbiasi į Lietuvą, taip pat ginkluota kova su bedieviais-bolševikais, kurioje katalikų jaunuomenė sulošė svarbiausią rolę.

Baigta prašant priimti Lietuvos studentus į nuolatinį bendros idėjos darbą su pasaulio katalikų studentais.

Vakare visi delegatai buvo nuvesti į Salcburgo pilį (Kohensalzburg), tai yra Salzburgo Akropolis, kurio bokštai turres crassissimae munitissimaeque kildami į Austrijos dangaus mėlynę jau nuo kelių šimtmečių stebina keleivius savo majestotingumu. Nuo šios aukštumos (564 metrų) kaip ant delno matyti plati apylinkė, Bavarijos tolimos lygumos su riogsančiomis Alpėmis, nusagstyta paveikslingais bavarų stiliaus nameliais. Ypatingai gražu čia nakties metu: stačiai pasakingai atrodo elektros šviesoje paskendęs Salcburgas ir tankiai žiburėliais apyberta apylinkė. Dangaus žvaigždynus matai susiliejant su žeme. Tačiau, aš nemoku ir ne čia vieta rašyti apie gražumus, kurie mane sužavėjo pilna to žodžio prasmė. Per daug jau būta čia duosnios gamtos. Pavydas net ima gyventojui pilkosios šiaurės, žiūrint į gamtos kūrinius taip puikiai ir harmoningai sujungtus su žmogaus rankų padariniais. Alpės, upeliai su žalsvu vandeniu ir granito krantais, žmonės margi, kaip jų šalis, daugybė bažnyčių, kurių vienos vargonų balsai susisiekia su kitos ir varpo skambėjimas vienu metu susilieja į harmoningą muziką, toli toli plaukiančią į žaliąsias lygumas, pilnas kitų visokių garsų, piemenų ir „dirndl'ių" (mergegelių) dainavimo... darosi aišku ir suprantama, kad tik čia buvo tinkama vieta augti ir žydėti Mocarto genijui.

Bet aš labai nusitolinau nuo temos. Pilyje mūsų laukė iš sodžiaus parkviestas jaunimas. Aš nedaug kartų gyvenime patyriau tiek pasigerėjimo, kiek čia žiūrėdamas į jų tautinius šokius, žaislus ir klausydamas Alpėse gimusių dainelių. Stebėtinai gražios jų dainelės, giminingos lietuvio sielai, kaip ir patys žmonės, nors mažai tepanašios į mūsų dainas. Liudnumo nemažiau, kaip mūsų dainose, bet nė pėdsako pesimizmo.

Rugsėjo m. 20 d. iš ryto šv. Trejybės bažnyčioje visi konferuojantieji klausė šv. mišių. Tuojaus po to paskutinis plėnumo posėdis toje pat šv. Petro salėje. Vyriausias Pacis Romanae sekretorius p. Tschur perskaitė platų referatą apie katalikiškosios minties vystymą viešame dvasios gyvenime ir ypatingai akademinėje srityje. Čia jis palietė Pacis Romanae santykius su pasaulio universitetais, kaip krikščioniškaisiais taip ir su nuo krikščionybės nutolusiais. Aukštųjų mokyklų studentams Pax Romana kiek išgalint turės teikti pagalbą tikybinėje, dvasinėje bei ekonominėje srityje. Sąryšyje su šiuo referatu buvo nuspręsta štai kas: Pacis Romanae vyriausias sekretariatas užmezga neilgai trukus ankštus ryšius su žinomaisiais katalikų universitetais ir visose šalyse varo propagandą, kad akademiškoji katalikų jaunuomenė tiktai juos lankytų ir gautų netrukdomą įstojimą. Sekretariatas tariasi taip pat su atskirais katalikų įtakoje esamais fakultetais ir net atskirais profesoriais įvairių palengvinimų reikalais. Lietuviams, kurie nemažame skaičiuje yra priversti vykti į užsienių aukštąsias mokyklas, turi ypač didelės reikšmės Pacis Romanae pagalba ir užtarimas. Šiame posėdyje karštai sveikinta atidengimas naujo katalikų universiteto Olanduose ir pastangos įkurti tokį pat universitetetą Salcburge. Toliau buvo pranešimai komisijų. Finansų komisija rado nemažą deficitą, kurį sudarė daugiausiai spaudos išlaidos. Jam padengti kiekvienos tautos studentų atstovas apsiėmė tam tikrą sumą užmokėti. Lietuvai buvo paskirta 60 šv. frankų, tačiau pavyko suderėti iki 10 frankų, pastebint, kad Lietuvos studentai dabartiniu laiku yra sunkioje ekonominėje padėtyje, jei ateityje stovis pagerės, tai mes neatsisakysime teikti gal žymiai didesnių aukų. Toliau nusistatyta, kad visų šalių studentai privalo per savo specialiai tam tikslui įkurtus sekretariatus palaikyti tamprius ryšius su vyriausiu sekretariatu, kurio buveinė yra Šveicarijos Friburge. Ypač uoliau reikia pranešinėti visus tuos dalykus, kurie liečia pačią Pax Romanae. Taigi dabar mums teks tuojau išrinkti minimą sekretariatą arba pavesti jo pareigas eiti kuopos valdybai, kuri apie tai nieko nelaukiant turi pranešti vyriausiajam sekretariatui. Be to pageidautina vesti susirašinėjimus su atskirų šalių studentų Pax Romanae atstovybėmis, pasikeičiant su jais literatūra, kurios labai daug ir labai gražios turi vokiečiai, prancūzai, belgal ir čekai.

Pacis Romanae pirmininku šiems mokslo metams buvo vienbalsiai išrinktas daug pasidarbavęs buv. vyr. sekretorius Tšuras. Naujas vyr. sekretorius renkamas nebuvo, kadangi nusistatyta prašyti Lausanos vyskupo, kad jis savo nuožiūra jį paskirtų. Šiandien buvo priimta, keletas įvairių dalykų liečiančių rezoliucijų, tačiau aš neturėjau progos jų nusirašyti. Bet jos drauge su plačiau išdėstytais nutarimais bus prisiųstos vėliau. 1924 me- Pacis Romanae konferencija bus Budapešte, o 1925 m. — Romoje. Apie jų dienotvarkę ir laiką bus pranešama 3 mėnesiais ankščiau prieš įvykstant.

Šv. Tomo Akviniečio šventė laikoma patronaline švente Pacis Romanae.

Šiuo posėdžiu buvo baigta konferencijos darbai. Popietinis metas buvo pašvęstas apžiūrinėjimui Salcburgo. Tai nedidelis miestas, mažesnis už Kauną, skaito apie 40.000 gyv. Čia yra 25 senos istoriškos bažnyčios, daugelis paminklų, šešios gražios aikštės, keletas aukštesniųjų mokyklų, iš viduramžiais buvusio čia universiteto liko tik teologijos fakultetas, toliau turiningi muzėjai, turtingos skaityklos, 9 vienuolynai ir apščiai labdarystės įstaigų, kurios visos įsteigtos ir laikomos krikščioniškųjų organizacijų. Salcburge man teko būti taip pat ir vieną šventadienį. Koks didelis skirtumas su šventadieniais mūsų miestuose, kame triukšmas po šeštadienio poilsio trigubėja! Čia šventadienio ramybė apsaugoma įstatymu „Vorstoss gegen die Sonntagsruhe“ yra gerokai baudžiamas. Taip, be Lietuvos, yra visose krikščionių šalyse.

Buvau ketinęs plačiau parašyti, tačiau manydamas, kad gerb. kolegos ateitininkai ir be to jau nekantrauja, o čia dar tiek darbų vėl vykstant į užsienius, baigiu šį straipsnį, perduodamas jums jį Pax Romanae konferencijoj dalyvavusių pasaulio studentijų katalikiškąjį sveikinimą.

Dostė.

„Dauskius“

19½ eus

Sapnas.

[Iš mano „Praskiedimų“].

Tiesą yr pasakęs Vaižgantas, kad rimti raštai gamina žiovulį. Aš pasakyčiau daugiau — jie geri kaipo vaistas nuo nemigos. To kaip tik nesenai teko man pritirti, perskaičius „Jaunosios Lietuvos“ 1-jį n-rį. Įveikti susyk to neperiodinio leidinio 20 pusl. in-folio — ne juokai. Tat ir nenuostabu, kad atlikęs tą sunkųjį darbą, kritau lovon, lyg akmuo, ir bematant, užmigau, kaip iš šokių grįžęs studentas per lekciją. Miegu, bet neramiai, nes sapnas palaidūnas ėmė mano galvoj krėsti šposus: tai kišt man žalią Tautininkų vado kepuraitę, tai nuo karštos tautos meilės paraudusią Jakubėnaitę, tai pageltusį nuo ilgų „vadų gaminimo teorijos“ studijų Gustainį; prie jų bematant prisiplakė ir sieksninės Tautininkų „Deklaracijos“ ir studentų aristokratiški postulatai ir juniorų tėvūnai ir vyriausiasis dainininkas Puikūnas ir Steikūnas su Tautininkų namais ir Tumas su savo ožka ir

Maironis, susigėdęs tokios kompanijos, ir visa tai, susipynę ratan, ėmė suktis chaotiškai, sudarydami tokių juokingų kombinacijų, kad nei pati „Kultuvė“ neįstengtų jų sugalvoti, nei nupiešti, nei apytikriai aprašyti...

Kiek laiko tęsėsi tasai pragarinis suktinis, nežinau. Tik palengvėl ėmė eiti lėtyn ir galop krautis į atskiras scenas, kurioms jau buvo galima prisižiūrėti ir jas atmintin įsidėti. Štai jų viena kita.

Tautininkų valdybos posėdis.

Prieš akis man stoja, kaip gyva, visa Tautininkų valdyba. Pirmininkas atidaro posėdį ir kalba:

— Draugės ir draugai. Praeitame posėdy mes nustatėm mūsų korporantams kepuraičių formą. Jos, kaip atmenate, bus žalios...

Vienas iš studentų (pertraukdamas pirmininko kalbą). Del tos kepuraitės mane gatvėj jau viena panelė yr pajuokus, dainuodama:

Žalia kepuraitė,
Nes žalia galvaitėj...

Pirmininkas. Kaip džentelmenui, sveikam reikėjo mandagiai kilsterėti kepuraitė ir atsakyti: Panele, visa, kas yr žalia mano galvoje, priklauso lietuvių tautai ir mano korporacijai!.. Taigi mūsų kepuraitės bus tamsiai žalios. Tai jau baigtas dalykas. Pradėjom nuo kepuraičių delto, kad jos dengia mūsų galvas. Bet be galvos, kaip žinote, kiekvienas Tautininkas turi dar ir kojas. Papuošus tautiškai galvą, negi galima ir šios aplenkti. Taigi šiandiena turime apsvarstyti svarbų tautinių kelinių klausimą. Kas turi šiuo dalyku kokių sumanymų, prašyčiau atsiliepti.

1-as studentas. Aš siūlyčiau, kaipo tautiškiausias, priimti raudonas kelines.

2-as studentas. Aš baltas.

3-as studentas. Aš žalias.

Pirmininkas. Ar yr daugiau kokių pasiūlymų? Nėra. Tatai prašyčiau išdėti, kokiais motyvais kolegos remia savo pasiūlymus.

1-as studentas. Kaipo Tautininkai, mes visame kame privalome vaduotis tautos išmintimi. Ši gi senai jau yr nutarus: „kas raudona, tai gražu“. Antra, kaipo tautos vadai, mes esame artimiausi armijų vadams — jenerolams. O jenerolai dėvi juk vien raudonas kelines. Taigi mano pasiūlymas visai atitinka Tautininkų ideologijai ir yra taip pat tvirtas, kaip ir ji.

2-as studentas. Nesutinku su kolegos įrodymais. Priimti pasingai visus tautos nusistatymus, reiškia atsisakyti nuo tautos vadovavimo. Mes gi norim būti tautos vadai, taigi ir privalom stengtis, kad ne mes tautos, bet tauta mūsų nusistatymą priimtų.

O kad mes privalome nusistatyti už baltas kelines, tai visai pigu įrodyti. Nes kas mes esame? Tautininkai. Bet kokie? O gi stovintys ant krikščioniškos doros pamato. O kas gi vyriausias krikščioniškosios doros mokytojas? Gi Romos papa. O kokiais rūbais jis vilki? Gi baltais. Na, ar gi čia neaišku, kad ir mūsų tautinės kelinės privalo būti baltos. Be to ir mūsų broliai kaimiečiai vasarą tenešioja vien tik apatines kelines, kurios irgi yra baltos, kol nesusipurvina. Galop, kas gi nežino, jog baltumas yra draug ir nekaltybės varsa. Mes gi neėmėm pavyzdžio nei iš Ateitininkų, nei iš socialistų, susipurvinusių rinkimuose į Seimą; mes stovėjom nuošaliai, todel ir likom balti nekalti, kaip balandėliai. Taigi baltos kelinės geriausiai Tautininkams pritinka.

3-as studentas. Mūsų tautiškos kelinės negali būti nei raudonos, nei baltos. Negali būti raudonos, nes kas gi nežino, jog raudoną varsą yra pasirinkę bolševikai, didžiausi tautininkų priešai. Negali būti nei baltos, nes baltumas—tai reakcijos simbolis; baltieji — tai reakcionieriai, nusistatę prieš pažangos idealus. Mes gi be pažangos negalėtumėm gyvuoti lygiai, kaip ir be tautiškumo. Dėliai to, atmesdamas raudonas ir baltas kelines, aš siūlau žaliasias. Sykį priimta jau žalios kepuraitės, tai pati logika reikalauja, kad ir Tautininkų kelinės būtų žalios.

Pirmininkas. Siūlytojams savo motyvus išdėsčius ir prie sutarimo nepriėjus, belieka kreiptis į augščiausiąją tame dalyke instanciją. Žodį turi musų gerbiamasis magister elegantiarum.

Magister elegantiarum. Visi trys siūlytojai pateikė rimtų motyvų. Atmetus vieną ar kitą, būtų atmesta ir glūdinti jame tiesos dalis. Tiesai gi mes privalom visur nusilenkti. Tuo remdamasi aš ir skelbiu, kad tautiškos kelinės nuo šiol bus margadryžės — raudonai-baltai-žalios. Jų margu dryžumu bus atsiekta mūsų vienybė ir tautiškumas, nes dryžos kelinės bus visiems privalomos, o įvairi trijų varsų proporcija, būdama nenustatyta, paliks asmeniškam kiekvieno Tautininko skoniui gana daug laisvės, nes mūsų moterys galės jungti tas tris varsas savo audiniuose įvairiomis kombinacijomis, ir tuo pastumėti pirmyn mūsų tautinę kultūrą.

Pirmininkas. Dalykas baigtas. Duodu savaitę laiko. Jai praslinkus, visi Tautininkai korporantai privalo universite, gatvėj ir viešuose susirinkimuose nešioti margadryžes kelines, kaipo tautiškumo emblemą. Prašyčiau ir Tautininkių pasisiūdinti tokius pat margadryžius sijonus.

S-tė Jakubėnaitė. Atsiprašau gerb. mūsų vado. Vienas sijonas neišsprendžia moterų kostiumo. Čia reikia imti domėn ir blauzdinės ir bluzkelės ir priejuostės ir kaspinai kasose. Priėmę visiems moteriškos tualetos dalims vienokį dryžumą, atrodytumėm už genį margesnės. Be to kol kas nei blauzdinių, nei kaspinų margadryžių nieks negamina. Galop tokį svarbų dalyką, kaip kostiumų klausimas, nieku būdu negalima taip ūmai išspręsti. Mes studentės-Tautininkės turime padaryti atskirą visuo-

tiną susirinkimą, pirmininkaujant pačiai mūsų magistrai elegantiarum ir iš visų pusių tą tualetos reformą apsvarstyti. Taigi ir prašytumėm mūsų vado šios dienos nusprendimą tetaikinti, vienoms mūsų kolegų kelinėms, o mūs' sijonų, kol kas neliesti.

Studentės (visos triukšmingai). Neliesti, neliesti!...

Pirmininkas. Na, gerai, tesie jie kol kas neliesti. Dabar eisime prie kito svarbaus klausimo. Mūsų korporacijon mes esam jau įvedę griežčiausį darbo padalinimą, įsteigdami ištisą eilę naujų pareigų, k. š. juniorų tėvūno, magistro elegantiarum, vyriausio dainininko ir k., bet tautiškumui sustiprinti, pats jaučiu, to dar neužtenka. Mūsų korporacija auga taip sparčiai, jos ideja taip šakojasi, gamindama kasdien vis naujų pareigų, o tuotarpu jų pildytojai dar nenumatyti. Į tai yr kreipę mano domėsį ir Valdybos nariai ir gerb. korporantai. Tai ir prašau visų čia esančių išsitarti, kokių pareigų bei naujų funkcijų mums dar trūksta?

1-as studentas. Svarbiausia mums be abejo yra ne kas kita, tik pati „tautos ideja". Kad ir bandė ją išaiškinti draugas Žemaitis ir kiti, ji visgi, kaip buvo, taip ir tebėra da tinkamai neišaiškinta. Delko? Gi delto, kad ji neva rūpėjo visiems, o ištikrųjų — niekam, nes nebuvo parinkta tam tikras žmogus, kurs ja rūpintųs. Taigi aš ir siulau įsteigti naują „Tautos idejos generalideologo" pareigą.

2-as studentas. Tautos idejos svarbumo aš neginčiju. Bet savo esmėj — tai visgi teorija. Daug svarbesnė yra gyvenimo praktika. Primum vivere, deinde philosophari. O kaip gyvensi ir išlaikysi savo laisvę, jei neturėsi skatiko? Taigi, man rodos, svarbiausis klausimas, iš kur ir kaip gauti pinigų. Ar tuo rūpinas kas ypatingai? Niekas. O ar matė kas, kad pinigai patys plauktų mūsų kason? Taigi aš ir siulau įsisteigti tuojau „vyriausį kreditininką", arba trumpiau tariant „kredičių".

3-as studentas. Kad mūsų Kredičius gaus pinigų, tuo aš neabejoju. Gavę kredito, mes galėsim netik tautiškai gyventi, bet ir poniškai. Tik ar žinot, kokia yra pirmutinė poniško gyvenimo sąlyga? Gi žaidimai. O kokie nūn žaidimai daugiausia žaidžiama? Gi futbolas. Taigi ir siulyčiau tuojau įsteigti „Futbolo pulkininko" pareigą.

1-as studentas. Kaipo „tautos idejos" atstovas, aš su tuo nesutinku. Pirmiausia pulkininkas — nėra pats augštasis laipsnis, o mes juk turim būt visur vadai. Antra, net ir žaidimuose, mes privalom būti Tautininkai. Todel aš patarčiau — visus „futbolus" ir „laun-tenisus", kaipo svetimus, mesti lauk, o jų vieton įvesti tautiškus žaidimus, k. š. ripkos mušimą, kerėblos griovimą, ir k. Tam gi, būtinai reikia turėti „Vyriausis ripkamušių jenerolas", ir „kerėblos griovėjų komendantas"...

4-as studentas. Tautinių žaidimų pasilinksminimuose aš neniekinu. Bet kas gi iš Tamstų nežino, kad pasilinksminimų branduolas ir vainikas — tai šokiai. Kaipo tautininkai, mes ir

čia turim vadovauti. O kaip vadovausime neturėdami savo „vyriausiojo šokių korifejo“...

Studentės (visos triukšmingai). Korifejo, korifejo!..

S-tė Jakubėnaitė. Kadangi šokiai begalo svarbus kultūros dalykas, paliečia ne tik vyriškąją, bet ir moteriškąją lytį, tatai benevertėtų mums studentėms turėti savo atskirą „vyriausiąją šokių korifejąˮ?...

Studentės (triukšmingai). Bravo, valio!... Korifeja, ...feja, feja!.. Jau del vieno vardo gražumo būtinai reikia ši pareiga įvesti.

5-as studentas. Šokti — be abejo malonu, ypač su draugėmis. Bet be draugių ir draugų mes turim ir priešų, k. š. Ateitininkai, Socialistai... Jie jau yr bandę imti mus į nagą savo polemikomis. Taigi mums teks ne vien šokti su draugėms, bet ir gintis nuo priešų. Čia vėl yra reikalingas vyriausias vadas. Aš siulyčiau pavadinti jį „Nenuveikiamuoju polemikos archistrategu“.

Pirmininkas. Kas dar turi kokį sumanymą? Nėra (Į sekretorių). Prašau perskaityti protokolą.

Sekretorius (skaito). Tautininkų korporacijos veikimui praplėsti ir patobūlinti nutarta įsteigt šios naujos pareigos: Tautos idejos generalideologo, vyriausio Kreditininko arba Kredičiaus, vyriausiojo ripkamušių jenerolo, augščiausiojo kerėblos griovėjų komendanto, vyriausiojo šokių korifejo, nenuveikiamojo polemikos archistratego..

Pirmininkas. Na tai dabar plyš iš pavydo Ateitininkai. Jie nieko tokio nesugebėjo „iskontempliuotiˮ....

Naujų narių priėmimas.

Ta pati Tautininkų korporacijos Valdyba, puiki, didinga, o prieš ją nemažas pirmamečių studentų būrys. Pirmininkas ilgesnėj kalboj išdėsto Tautininkų ideologiją, nuveiktus darbus, masinančius pažadus. Studentėliai atidžiai klausos, paskui vienas kitas įsidrąsinęs ima iš Valdybos teirautis apie išgirtosios korporacijos vidaus gyvenimą ir veikimą.

1-as studentas. Ar, išėjęs Neo-Lithuanijos „vadų mokyklą“, galėsiu aš būti Lietuvos respublikos prezidentu?

Pirmininkas. Kodel ne, jei tik išeisi visą prezidentavimo mokslą ir sugebėsi sužavėti piliečius, kad sveiką prezidentu išrinktų.

1-as studentas. Ar prezidentavimo mokslas vadų mokykloj jau dėstomas?

Pirmininkas. Netik dėstomas, bet ir pastatytas pirmoj vietoj. O kadangi prezidentas privalo mokėti diplomatinę prancūzų kalbą, tai dėstoma šis mokslas prancūziškai. Jis vadinas „Présidentologie ou l'art d'être président“. Jis susideda iš dvieju dalių: teorijos ir praktikos. To mokslo katedra pavesta žinomam

specialistui prof. Grietinaičiui, mūsų korporacijos garbės pirmininkui. Žinoma, dabar del menko mūsų piliečių susipratimo, respublikos prezidentu renkama trečią kartą vis tas pat asmuo, bet pažangai einant pirmyn, toliau taip nebus; prezidentai ir Lietuvoj ims keistis, kaip moterų mados. Pramatydami tai, mes ir nenustatėm prezidentologijos klausytojų skaičiaus. Juo jų bus daugiau, juo geriau. Prezidentas — tai brangus daiktas. Jei jų bus perdaug Lietuvai, galėsim juos eksportuoti Lenkijon, Baltgudijon Ukrainon ir net plačiojon Rusijon, kur tiek dabar priviso respublikų, o nėra da nei vienos prezidentologijos katedros ir net šiaip jau „vadų mokyklos".

2-as studentas. Ką ir besakyt, gera būtų išėjus į prezidentus. Bet, deja, kiekviena šalis jų teturi tik po vieną. Man labiau patinka ministeriai, nes jie visur vienos rankos pirštais nesuskaitomi. O būti ministerijos vadu, tai visgi ne bet kas. Taigi ir norėčiau pasiklausti, bene galima būtų iš Tamstų „vadų mokyklos" patekti tiesiog ministerio kedėn?

Pirmininkas. Šis svarbusis tautinės mūsų kultūros reikalas senai mūsų pramatytas ir įvykdintas. Nes delko dabar Lietuvoj viskas taip blogai eina? Gi delto, kad mūsų ministeriai nieko neišmano, nes netik augštesnės ministeriologijos, bei premierologijos, nėr išėjęs bet apie elementarę ministeriologiją neturi jokio supratimo. Žinodami tai ir norėdami pakelti mūsų tautinę kultūrą, mes šale prezidentologijos įsteigiam taipgi dvi katedri, vieną šiaip jau ministeriologijos, kitą premierologijos. Abu tuodu mokslu dėstys pragarsėjęs Europoj, o ypač Lenkijoj, prof. Juodamaras.

3-as studentas (nedrąsiai). Kad ir garbinga būti prezidentu, premieru ar ministeriu, bet gyvenimo praktika rodo, kad didelei piliečių daugumai netenka nei prezidentauti, nei ministeriauti, nei premierauti. Galop ir ne kiekvienas turi pašaukimo toms augščiausioms vietoms užimti. Pav. aš pats jaučiuos tam netikęs. Bet yra neviena pramonės bei prekybos įstaiga, kurią galėčiau tinkamai vesti. Taigi ir norėčiau paklausti, ar Tamstų „vadų mokykla" gamina atatinkamų vedėjų spaustuvėms, knygynams ir kitokioms panašioms kultūrinėms įstaigoms? Tokie vedėjai juk tai irgi vadai, tik gal kiek žemesni?..

Pirmininkas (išdidžiai). Mes tokiais niekais neužsiimame. „Zu was Besserem sind wir geboren"...

Studentė. Čia kątik išskaityta eilė mokslų — bet vis vyrams. O kas toje „vadų mokykloje" bus dėstoma mums studentėms mergaitėms?

Pirmininkas. O gerbiamosios, mes neužmiršom ir Tamstų. Statydami prezidentologijos, premierologijos ir ministeriologijos programas, mes idėjom taipgi skyrių ir apie prezidentienių, premierienių ir ministerienių pareigas. Bet Tamstoms bus ir specialių mokslų, pav. kvepalų chemija, veido tepimo technika, varsų suderinimo teorija naujus rūbus siūdinantis...

1-ji studentė. Tai mums neįdomu, nes tuos pastaruosius mokslus mes pereinam jau gimnazijose. Mums reiktų kitokių augštesnių...

Pirmininkas. Bus ir augštesnių ir nemaž. Viena iš jų yr pasižadėjus dėstyti mūsų gerb. mecenatė Hypatija Yčienė.

1-ji studentė. O kaip jis vadinas?

Pirmininkas. Prancūziškai l'art d'être maman, lotyniškai jis galima būtų pavadinti matrologija...

2-ji studentė (feministė). Gera jums, vyrams, kalbėti apie matrologiją bei motynystės pareigas. Bet ar iš jūsų kas rūpinas prašalinti kliūtis, neleidžiančias mums tapti motynomis? Gana jau to jūsų patriarchato! Metas gražinti matriarchato gadynę! Moterys privalo ir šeimynoj ir pasauly paimti valdžią į savo rankas. O tam reikalingas yr specialis mokslas l'art d'être hic mulier". Ar jis bus „vadų mokykloj".

Pirmininkas. Laikydamies lyčių lygybės principo, pasirūpinsime įvesti...

Stud. Jakubėnaitė. Ar nebūtų teisingiau palikus dabar esamąjį status quo, suformuluotąjį garsaus Mickevičiaus posakyje:

My rządzim swiatem, a nami kobiety.

II-ji studentė. Griežtai protestuoju ir siūlau aną posakį pakeisti šiuo:

Światem i mężczyznami rządzim my kobiety.

Be to ir prie altoriaus turi ne jie mus vesti, bet mes juos. Tuomet ir mūsų tautybei bus naudos, nes vyrai nebegalės vesti lenkių, rusių, vokyčių, latvaičių, o tik vienas lietuvaites. Iki šiol gi pas mus buvo šiuo atžvilgiu pilniausia anarchija. Įsimylės kokia lietuvaitė tinkamą sau vaikiną, žiūrės į jį kaip į saulę ištisus metus, o jis šmakt susirišo neatmezgamu mazgu su kokia nelietuve ir galas. To neprivalo būti, tai biauriausia skriauda mūsų tautai; tos nuodėmės net ir kun. Tumas neprivalėtų tokiems nusidėjėliams atleisti, o civilė valdžia už tą nusižengimą turėtų apkrauti juos pabaudomis iki gyvos galvos nemažiau šimto litų kas mėnuo.

Pirmininkas. Moterų klausimas be abejo svarbus, bet jis šio posėdžio programon neįtrauktas. Taigi jo svarstymą atidėkim kitam kartui. Dabar iš eilės eina Tautininkų Korporacijon naujų narių priėmimas.

1-as studentas. Aš norėčiau paklausti, ar Tautininkų Korporacija yra vienintėlė Universite.

Pirmininkas (giliai atsidūsęs). Deja, yra ir kitų—Ateitininkų, socialistų...

1-as studentas. Kas yra tie ateitininkai?

Pirmininkas. Gi lepšės...

2-as studentas. O socialistai?

Pirmininkas. Tai šungrybiai...

3-as studentas. O kas tokie esat patys?

Pirmininkas. Gi baravikai, visų grybų pulkininkai.

4-as studentas. Nepavirskit tik kukurbezdžiais...

Pirmininkas. Tai įžeidimas garbios mūsų korporacijos. Prašau kaltininką išvesti.

Visas būrys. Išvesti, išvesti. Valio kaltininkas!...

Taip šaukdami visi ūmai išeina. Salė lieka tuščia. Valdyba nustebus ir sumišus. Tik pirmininkas neparodo jokio susijaudinimo. Jis šaltai duoda sekretoriui įsakymą.

— Prašau baigti protokolą.

Sekretorius (rašo): „Šios dienos posėdy Tautininkų Korporacijon naujų narių priimta—0".

Tautininkų namai.

Sapno šposai tęsės toliau tapdami kaskart keistesni. Štai nežinia iš kur atsirado didelė balta ožka, augštais ragais. Dešinįjį laikė Hypatija Yčienė, kairįjį—drūtas Tautininkų mecenatas, antroj iškeltoj rankoj jis rodė storą piniginę. Vienam iš studentų užėjo noras pajodinėti ant ožkos. Jis strikt ant jos ir apžergė kojoms. Ši pasileido bėgt, draug su ja Yčienė ir Tautininkų mecenatas, paskui juos Tumas įsikibęs ožkos uodegą, paskui Tumą visi studentai ir studentės. Bėgo, bėgo iki galop pribėgo Tautininkų namus. Ožka berėkdama „Mėėė" ipuolė su savo asistentais į didžiasias duris ir dingo namuose. Visi gi studentai, nustebinti iš žemės išdygusiais Tautininkų namais, sustojo atokiai nuo jų ėmė reikšti savo pastabų.

1-as studentas. Gi kas čia?

2-as studentas. Atrodo lyg fabrikas.

3-as studentas. Ne, tai bus greičiai kareivinė.

4-as studentas. Ką jūs kalbat? Čia visai kalėjimas.

5-as studentas (į stud. komunistą). Tovariščiau, jūs kalėjimų architektūros juk specialistai; sakyk, argi čia ne kalėjimas.

Komunistas. Da, čto to v rodie maloi Butyrki. Veśma by prigodilaś našei Čike dlia pomieščenija istino russkich i socialrevoliucionerov...

4-as studentas. Štai ir tovariščas tą pat sako.

2-as studentas. Vyrai, Steikūnas mus apgavo; užuot pastačius Tautos namą, jis parioglino mums Tautos kalėjimą. Traukim jį mūsų „garbės teisman"!...

Steikūnas. Ką čia niekus plepat?! Negi galėjau aš už kelis šimtukus litų sukombinuoti jums kokią Maurų Alhambra ar Venecijos dožų rūmus. Ak ir patys man į ausis kalėt: Tik pigiau, tik pigiau!.. Jei norėjot turėt kokį Kremlį ar Vatikaną, reikėjo man asignuoti kokius 350 milionų, o ne 350 tūkstančių litų.

Studentų būrys. Ne tiesa, ne tiesa!.. Mes pinigų nesigailim. Jie plaukia mūsų kason vilko kąsniais, po kokius 175.000 litų kasdien. Taigi milionai litų mums grynas niekis. Juos supila

mums vienu užsimojimu galingoji mūsų „mecenatų institucija“. O ko truks, pridės valdžia; ji gi gerai žino, kad mes tautos vadai ir be savo namų — negalim kelti „tautinės kultūros“, kogi bus verta ir pati Lietuva?!

Steikūnas. Kokie jūs tautos vadai, tokie ir jūsų namai, arba kitaip sakant: koks Pocius, toks ir palocius.

Studentų būrys. Išdavikas! Ateitininkas! Išpert jam tautiškai kailį!..

Bet čia iš Tautininkų namų išlėkė kai žaibas ožka berėkdama „Mėėė“ ir tuo pačiu akimirksniu Tautininkų namai nugarmėjo skradžiai žemės. Aš iš baimės surikau: — Gelbėkit Tumą ir kitus ožkos asistentus — ir nubudau...

Tai mat kokių kartais būna keistų sapnų... Nuo to laiko nutariau, prieš einant gulti, niekad daugiau „Jaunosios Lietuvos“ neskaityti.

~~Druskius.~~

Vadų ruošimas.

Nepersenai (pereitų 1922 m. vasarą) prancūzų jaunuomenės laikraštis „Les jeunes d'Alsace“ (Alzaso jaunieji) yra šiais žodžiais kreipęsis į savo skaitytojus:

„Vadų duokit, ruoškite vadų; kiekvienam būrelyje prispirkit bent vieną jaunuolį išstudijuoti praeitį ir dabartį, kad paruošus ateitį...“

Į tą mintį šveicarų katalikų laikraštis „La Liberté“ 1922 m. rugpiūčio 31 d. atsiliepė savo bendradarbio H. I. S. straipsniu, kurį, del jo mums aktualumo ir svarbos, čia beveik ištisai paduodu:

„Išties yra be galo svarbu ruošti ateitį. Dabartis yra pasidariusi tokia, kad Pascal'io žodžius „Be Kristaus, reikėtų ,kad pasaulis būtų sunaikintas ar jis pragaru virs“ — nebegalima vertinti kaipo pranašystę.

Tai jau įvyko.

Pasauliui pakeisti į pagyvenamą planetą tūkstančiai galvotojų, kunigų, vyskupų reikalauja ruošti vadų pajėgiančių save valdyti ir kitiems vadovauti.

Vienok kiekvienam aišku, kad greičiau reikia darbas pradėti nuo mokyklos negu nuo jaunuomenės organizacijų. Ateities užduotimis privalo persiimti mūsų studentai. Šis rūpesnis bus jiems brangiausiu dorovės, mokslo, moralės viršenybės akstinu.

Tie kurie rytojaus dieną pradės visuomenės gaivinimo darbą, privalo būti „daugiau negu žmonės“. Vienok be Kristaus jie tokiais negalės tapti.

Studentas be Kristaus tampa žentelmenu, padoriu žmogum ir tai nėra bloga, bet neužtektina; be Kristaus jis veik visada neišvengiamai pasidaro, gal net nesąmoningu socialių neteisybių ir netvarkos dalyviu; jis vis labyn slenka neigiamosios moralės kryptimi, kuria einant brutalis egoizmas yra įstatymu skelbdamas su Nietzsche, kad „žmogus yra pats sau tikslas“.

Kalbėdami su vienu žydu religijos — politikos reikalais mes jam pastebėjome, kad iki paskiausiųjų laikų katalikai buvo sistemingai stumiami nuo garbingų valstybės vietų.

Kaip? — protestavo žydas — Tamsta klysti, jų (katalikų) valstybės aukštose vietose yra daug Vokietijoje, jų vakar lygiai buvo daug Šveicarijoje, Prancūzijoje, šioje pastaroje ypatingai; bet... Tamsta! katalikai... yra, kaip čia pasakius... truputį... nublukę — išsinėrę (muės).

Kokia traginga teisybė pareikšta šposiniu tonu! Ir kiek tų katalikų taip nubluko? Šimtai ir tūkstančiai!

Kodel vietoje vadovauti, jie leidosi vedami? Del aukso veršio? Dažnai. Dar delko? Papraščiausia delto, kad socialis bendravimas juos suvedė su kitais atstovais, advokatais, gydytojais, bankininkais, profesoriais, pramoninkais — mandagiais, bet svetimais religijai žmonėmis. Daug lengviau išlaikyti tikėjimą bendraujant su tikinčiais ir dorybę — su doraisiais. Vienok galima derėtis, kad jie nebūt „nublūkę“, jei ruošdami žmogų savyje jie kartu būt paruošę krikščionį.

Universitetai ir aukštesnės mokyklos mūsų demokratijos amžiuje yra daugiau negu kada pašaukti paruošti vadų. Jei Marc Sagnier mintis „kad kiekvienas pilietis turėtų karaliaus sielą“, neįvykdoma minioje, ji privalo įvykti rinktinėje inteligentijoje. Vienok kiek tėra tokių, kurie įsigyja karališką sielą. Kiek įgyjančių tą karališką nepriklausomybę, jėgą ir garbę: tokią Venillot, Alberto de Mun, Windhorst'o?

Tad reikalinga principų ir krikščioniškų principų. Delko? „Be Kristaus, reikėtų kad pasaulis būtų sunaikintas ar jis virs pragaru“.

Katalikiškoji mokykla duoda šių principų ir privalo jų duoti, nes priešingai ji būtų tyčiojimasis iš tų, kurie didžiausiomis aukomis ją sukūrė; toji mokykla suteikia šventyklos brangybių naujų laikų Héliodorams. Iš čia suprantama, kad katalikiškos mokyklos reikalas yra gyvuoju visų šalių be išimties dienos klausimu. Iš gerų mokyklų, aukštųjų ar žemųjų, išeis gyvenimas, jei jaunuoliai, Kristaus pagalba, bus nuo jaunystės metų tvirti krikščionys.

Krikščionybės reikalų sargai visame pasaulyje nenuilstamai šį reikalą primena. D-ras Clément, gilaus mokslo ir dar gyvesnio tikėjimo žmogus sako: „visų klaidų ir visų nusmukimų užpakalyje glūdi tam tikras gyvenimo supratimas (conception)“. Delto ir rei-

kia, kad katalikas studentas įsigytų vieną tokį supratimą (koncepciją), kad jis jį turėtų stiprą ir tikslų.

Kiekvienam apleidžiančiam katalikiškas mokyklas mes galime pastatyti šiokį sunkų klausimą: „Ar išskirs tave iš būrio kitų ir ar įstebės tavyje gilesnės ir rūpestingesnės kultūros pėdsakų?“

Kaimas ir miestas, kurie vis platyn apkrėčiami griovimo idėjomis, reikalingi intelektualių vadų. Tie kreipia savo neramius žvilgsnius į buvusius katalikiškų įstaigų mokinius ir turi teisės tai daryti. Tie kreipiasi į juos net tada, jei šie bus pasirinkę tokį mokslą, kur tikėjimas, atrodomai, nieko neturi pasakyti.

Delto Vokietijoje ir Prancūzijoje katalikai taip griežtai kovoja prieš mokyklos neutralizaciją, nes, sekant minėtu Clément, „reikalinga, kad rytdienos vadai būtų geriau neg kiti pasižinę su moralių klausimų įvairiomis ir nenumatytomis pusėmis, kad susidurę su konkrečiomis problemomis nepatenkintų oportunizmo ar momento simpatijų (įsidėkite žodžio svarbą!) padiktuotu sprendimu, bet eitų stiprios, sutapusios, racionalės, išmintingos, aukštai supratingos doktrinos rodomomis logiškomis dedukcijoms“.

Jaunuolis, kuris svajoja tapti opinijos vedėju ir „tautos vadu“ privalo ne oportunizmo, sentimentalizmo bei liberalizmo mokykloje išmokti, bet įsigyti aiškių idėjų, griežtą supratimą priverstino credo ir absoliutės moralės.

Inteligentas mūsų laikais bus tikru krikščionimi tik visada ant darbo stalo turėdamas Evangeliją, apologetiką, katekizmą ir neabejingai katalikišką žurnalą.

Didieji 18-to šimtmečio svietiškiai, pav. Condé, nebijojo studijuoti sunkius teologijos veikalus, kad papildžius kolegijoje įgytąjį religijos mokslą, nors vėliau rimtomis knygomis ir atsidėjusiu Dievo žodžio klausymu pagilintą.

Tie „vadai“ galėjo pasilpti ir laikinai paklysti: vienok jie bent nepaneigė garbės ir dorovės. Jei buvo daroma bloga iš aistros, bent nebuvo skelbiama, kad blogybė yra gerybė.

Žinot, kaip džiaugėsi Bossuet'as pasitraukęs į provincijos miestą ir ten galėdamas pagilinti savo religijos mokslo žinias, liūdna darosi matant šių dienų studentijos indiferentingumą tikėjimo dalykuose. Ateities vadams reikalingas „religijos jausmas“ apie kurį kalba Brémond'as, jausmas kuris yra katalikiško mokymo žiedu. Nereikalaukite iš manęs jų aptarti. Tokie dalykai jaučiami geriau negu pasakomi kaip tik delto, kad tai jausmai: tai yra sielos stovis, konpenetuacija, vibracija, emocija laukianti impulso, atsidavimas laukiantis progos pasireikšti“.

Šis jausmas reikalinga auklėti. Įrankių daug, pirmuoju gi yra religijos praktika.

Albertas Bessière, lankydamas privačią Petro Lamouront, Rallin'o kolegijos netikėlio profesoriaus, biblioteką užėjo joje Bossuet'o, Lacurdairé'o, Moksabré, Janvier, Ollé — Laprune, de Broglie, šv. Augustino ir daugelio kitų katalikų veikalus; nuo to mo-

mento jis buvo tikras to nuoširdaus žmogaus atsivertime... kas vėliau pasitvirtino.

Vienas man pažįstamas kunigas, neseniausiai lankėsi vieno buvusio katalikų universiteto studento, nunai jau įtakingo asmens, pagarsėjusio krikščionių visuomenės „vado“, žinomo žmogaus turtinguose namuose. Šis asmuo, žinomas kaipo geras krikščionis norėjo juomi likti: savo namuose jis paruošė gražų altorių Jėzaus šv. širdžiai, prie lovos stovėjo puikaus išdirbimo genuflektarijus (klupykla)...

Bet... šio asmens bibliotekoje jokio religijos veikalo, jokios rimtos knygos nė laikraščio nebuvo, tik įvairių tuštybių rinkiniai. Kunigui jau tada darėsi baisu del to katalikų „vado“ ateities. Ir šiandien jau mes žinome kaip žemai tas asmuo nusirito...

Jo norėta tiesiai eiti, kitiems vadovauti, bet nesirūpinta savo krikščioniškąjį gyvenimą gaivinti. Nejaugi jis tikėjo, kad yra bent vienas mirtingas žmogus svietiškis, kunigas ar vyskupas — kuris išliktų nesugriuvęs be dangiškojo maisto?

Vadų reikia! — šaukiama iš visų šalių. Paruošti jų reikia! — tikrinama ašaromis drebančiu balsu.

Nėra kito kelio jiems paruošti, kaip tas vienas: „kad rytdienos vadai nebūtų priversti tenkintis opurtunizmo ar momento simpatijų padiktuotu sprendimu, bet eitų stiprios, sutapusios, racionalios, išmintingos, aukštai supratingos doktrinos rodomomis logiškomis dedukcijomis“.

Tai ir yra katalikiškos, aukštesnės ir aukštosios mokyklos doktrina. Del to kiekvienam bus suprantami Italijos švietimo ministerio (p. Huil — kiek menu E. T.) gelmingi žodžiai pasakyti karališkame senate: „Visi, kurie myli savo vaikus, grįžta į mokyklą, kurioje kalbama apie Dievą... Lygiai visi, kurie myli visuomenę“.

Kaip giliai teisingai čia paduotasis straipsnis, lyg jis būtų mūsų gimtųjų apystovų įkvėptas. Jei taip jaučia ir rašo laisvosios ir kultūringosios Šveicarijos raštininkai, ką bereikėtų parašyti apie mūsų padėtį. Jei kam reikalingi katalikiškosios visuomenės vadai — mums jie verkiamai reikalingi.

Emancipuotų dvasiškių, „nublukusių“ inteligentų, nedakeptų darbuotojų, sudemoralizuotų kaimiečių, nuilsusių moksleivių — pas mus legionas. Yra ir hypokrizijos aukščiau minėto „veikėjo“ typo. Įvairūs religinės formacijos nedatekliai bei asmeniniai pasislydimai lengvai pastumia daugelį jaunuolių oportunizmo bei liberalizmo šuntakiais. Gailėdamės ir skaudėdami turime pripažinti, kad daugelis mūsų buvusių vadų, šviesių idealistų, susibaudėlių-pasišventėlių nuo mūs nutolino klampioji ir rizgioji politika ir juos į mus beneša ne bent tolimi jaunystės dienų atodūsiai ar dirbtinos visuomeninio gyvenimo pynės.

Iš visa ko aišku, kad vienatinė gyvybės atgimimo viltis jaunojoje ateitininkų kartoje. Iš jos privalome laukti nenuilstamų pastoviųjų ir didžiųjų vadų.

Jai—tai gražiajai palaimintai ateities vilčiai skiriamas šis priminimas. Aukite dvasioje, stiprėkite kūnu ir ateikite sukurti skaidriąją Tėvynės ateitį — patverkite gyvenimo „nenublukinami“, nepalaužiami, didingi ir kieti, pilni “karališkosios sielos“ kaip dera „rinktinei giminei“, „žemės druskai“.

Ed. Turauskas.

Vyt. Svajonis.

Karalienė.

Kai aš peržengiau slenkstį, ji — apsipynus galvą raudonomis rožėmis — sėdėjo gintaro soste ir šypsodama žiūrėjo į šokančias verges.

Nulenkęs galvą, tyliai priėjau prie sosto ir, giliai nusilenkdamas, pabučiavau jos kvepiančius drabužius.

Nebe pirmą kartą aš pasibeldžiu į Karalienės duris, bet nė vieną kartą jos grožio ir drabužių kvepėjimas taip giliai nesvaigino manęs.

Aš gyvenau didžią laimę sedėdamas prie jos kojų ir žiūrėdamas į jos begales akis.

Kai ji, nukreipus savo žvilgsnį nuo šokančių vergių, pažvelgė į mane ir liepė dainuoti, džiaugsmas, lyg pirmas meilės šiurpulys, nubangavo mano dvasia.

Vienu mirksniu nurimo šokėjos, nutilo švelni muzika, ir aš dainavau:

— Tavo grožis, lyg burtai, apipynė mano širdį aukso tinklu ir plasta ji nelaisvėj, lyg paukštis vanago nuplėštais sparnais.

Tu užaugai marių dugne ir — susipynus gintaro plaukus, kartu su banga — išėjai į pasaulį ir, nuo to laiko, naktys virto mano sapnų karalyste.

Tavo akys seka tas pačias slaptybes, kaip ir žvaigždės, o širdies plastėjimas panašus į šventojo Gango tekėjimą.

Tavo akys primena šaltinio čiurlenimą, o svajonėms išaugina sparnus, kurie savo plasnojimu sukelia audras ir aukso žvaigždes užgesina.

O Karaliene! aš klausyčiau be galo tavo balso, aš be galo žiūrėčiau į tavo akis, tavo kasas šukuočiau lig paskutinio saulėleidžio ir niekada nenudulkinčiau aukso, kuris išbarstytas tavo plaukuose. —

Taip dainavo mano širdis.

Tilstant mano dainai, saulė leidosi žemyn ir jos tamsiai raudoni spinduliai apšvietė Karalienės veidą ir jos gintaro plaukus.

Rankos mostelėjimu, ji liepė uždegti aukas gestančiai saulei ir tekančioms žvaigždėms ir — vakaro prieblandoj, kylant dūmams į aukščius — tarė man:

— Tavo daina nutilo, dabar ims dainuoti naktis ir aš noriu klausytis jos dainų.

Eik, sapnuok savo sapną ir, jei gali, suverk savo akis, ir ilsėkis apglobtas nakties. —

Prislėgtas didelės širdgėlos, tyliai išėjau pro duris... Aš norėjau vien savo dainomis pripildyti jos širdį...

Katilių Juozas.

Keturi momentai.

1. Belaukiant....

Senai, vai senai jau užgeso mano būties šviesioji saulė, senai jau naktis savo juodu apsiaustu užklojo lūšnelę mano. Prailgo man belaukiant ryto, nuilso parrymotos rankos mano ir akys klaikiu nerimu prisipildė.

Žvaigždės, susispietusios būreliais, kažin ką tyliai, slėpiningai byloja: tai lyg šaukia mane savęsp, tai lyg šypsosi, tyčiodamos mano lūkesčiu, skausmų palaužtos, sielos skundu, kuri saulę pamilus, josios pasilgo.

Myliu aš taip pat mėnesėlio išblyškusį veidą, jojo bejausmį, kaip uola, ir nykų, kaip mirtis, žvilgesį. Jisai, kaip šešėlis, kaip jaunasis bernužis, kuriam mylimoji mergaitė dar savo audriosios širdies slėpinių neatskleidė, amžinai sekioja neišleisdamas jos iš akių; nes ir jįjį, kaip mano nepasotinamąją sielą, pakerėjo liepsningasis saulytės žvilgis ir liepė laukti nebegrįžtamojo ir amžinai siekti nepasiekiamojo...

Vai del ko? del ko idealo vien siekti mes galim, o pasiektas jis ištirpsta, kaip gegužio sniegas pavasario saulės meiliai pabučiuotas, mūsų troškimų versmėse, neužgesinęs didžio aistrų laužo? Vai del ko? del ko mūsų meilė tiktai tol žavinga ir graži, kol mylimojo lūpos dar ne karto nėra palytėjusios mylimosios skruostų?

Vai del ko? del ko mums paskirta vien tik ilgėtis ir siekti?..

Aušros pasiilgau, to vienatinio tikrojo pranašo, kuri gražiausiomis rožėmis, puikiausiais perlais iškaišo kelią saulytei. Aš tikiu ir tikėsiu, kad išauš dar man rytas, patekės saulė mano, amžiais svajotoji ir nušvies mano niūrųjį bokštą. O, tuomet aš švęsiu iškilmingąją šventę, tuomet tai tu, mano sopulingoji siela, per naktį būdėjus, numesi juodą gedėjimo kaukę ir, sukūrus didžią puotą, lūkestyje išsekusiomis lūpomis palytėsi sulauktojo džiaugsmo taurės!...

2. Kelionėn....

Ankstųjį ryta, vos tik aušra atsibudus ims aukso garbanas šukuotis ir švelnutis vėjelis, ją pabučiavęs, pradės draikyti jas

rytų gorizonte, mes balnosimės juobėruosius žirgus. Saulytei dar tebemiegant savo gintariniame rūme, mes turime palikti auksakases sesutes ir gimtąją pastogę.

Tolima mūsų kelionė, klaidūs ir nežinomi keliai. Ir nors mūs mandrūs žirgai prilygsta arams, kur, paniekinę slėnius ir pakalnes, padanges pamėgę kalnų višūnes, ir debesis pranoksta; nors mūsų šviesūs plieno kardai kieti, nors mes jauni ir galingi, kaip, audros įerzinta, šelstanti jūra — tačiau kalnai nenugalimų sunkenybių mums skersai kelio stoja. Ir kas žino, galąsdamas kardą, ar ne paskutinįjį kartą jįjį vartos?! Ir kiek kartų veltuo sesutės augina rūteles, veltu žaliąsias laisto, kad buinios būtų, veltu jos eina ant kryžkelio jaunųjų laukti, veltu dabinas gintarais krūtinę ir grožėjasi šilko kasomis — nes jųjų širdyse bresta gilus pasiilgimo sopulys, o akyse spindi tylusis skundas, ir dienos slenka, kaip sunkus sapnas. Kiek kartų užsidaro jos niūriame vienatybės bokšte, kur juoda gedulo joms paguoda, kur šiaurys piktą rudens naktį suokia už lango gūdžią nebvilties pasaką, kur vien atsiminimai, kaip nuskambėjusių garsų aidai užgauna pasiilgimo stygos!..

Del ko gi nuliūdote, jaunieji broliai? del ko nusiminėte, drąsūs ąžuolėliai? Ar pagailo svajingųjų jaunystės dienelių? Ar širdis nenori palikti mylimosios mergužės? Ar pabūgote kelionės, kurioje mūsų laimė?... Deja! Perdaug rūstus mūsų vadas, perdaug griežti jo įsakymai ir neatmainomi sprendimai, kad jo širdis, kaip mergaitės, galėtų plazdėti jūsų pajautimais ir išgirsti nebylią jūs maldą.

Daug, vai daug jau nuėjo anais keliais, kurie šiandien mus laimėn ar nelaimėn veda; nesuskaitliuojami kryžiai ir kryželiai, liudininkai ėjusiųjų dalios, paliko mūsų kelionėje mums palydovai. Ir kas žino, gal nebetoli jau tas laikas, kai toki pat kryželiai pažymės mūsų kelionės galą ir bylos ateinantiems apie mus, kaip šie byloja mums, mūsų, prosenėlių lūpomis?!

Girdžiu aš tolimojo rago skardų balsą, tai vado ženklas, kad metas keliauti... Į žirgus, mylimi draugai, prieš mus sunki kelionė, nežinomi ir klaidūs keliai, kurie į laimę veda. Tik garbingas ir didis mūsų tikslas palengvins mums užkrautą naštą, pasaldins amžinosios gyvybės sultimis mūsų skausmo taurę ir mūsų ašaros bus skaidresnės, nei brangiausieji perlai...

O kai jau saulė pailsus grįš į savo gintarinį rūmą ir mūsų širdys paliaus plazdėjusios, papuošime galvas būties vainikais ir nusilenksim amžių Kūrėjui, kad Jis suteiktų mums siekiamąją karūną.

Pirmyn tad, pirmyn, mylimieji broliai, nes rūstus mūsų vadas ir neatmainomi jojo sprendimai.

3. Nevystančioji...

Sesute brangioji, rodos, dar taip nesenai regėjau tavo skaistų veidą, tavo banguojančią krūtinę; žiūrėjau į tamsias, žavin-

gąsias tavo akis, bučiavau padrikusius tavo garbinius — ir štai, jau vien tik gėlelės, tavo mylimos rankutės suskintos, ant mano stalo nuvytę, liūdi, kaip ir mano pasiilgusioji siela...

Nusiminė gėlelės mano kurčiame kambaryje, gal jos suprato ir atjautė mano skaudžią vienystėlę, o gal ir jos, kaip mano siela, tavęs pasiilgo, tavo juodųjų akių slėpiningosios gilmės...

Gražioji sesyte, tu suskynei iš savojo darželio man puikiausiųjų gėlių puokštę ir, va, jau jos vysta, žiedeliai vienas po kito krinta, nors kasdien rytą ir vakarą aš jas laistau Nemuno vandeniu. Nuliūdo, sesute, tavo suskintosios, gėlelės, nusviro kvapingi žiedeliai, nors tu, mieloji, sakei, kad jos nebevysiančios niekada.

Ir delko suskynei tu puokštę vystančiųjų gėlių?! Delko gi man dovanojai?.. Ar del to tik, kad matyčiau, kaip jos gražios tyliai miršta?.. Ar del to gal, kad, su vystančiomis gėlėmis nuvystų mano, lūkestyje brendęs, pasiilgimas? Ar delto, brangi sesute, kad, bevystančios gėlės, man primintų, jog visa, kas kartą yra gimęs, kartą turi nuvysti ir mirti?..

Vai del ko?.. del ko suskynei puokštę gėlių vystančiųjų?!..

Nenusiminki, brangi sesute, nenuliūski, jaunoji, nevisos gėlės vysta. Žinau aš vieną nevystančiąją... Ji puikesnė už visas gėles, kuriomis kaišosi pavasaryje pievos, lankos ir miškai, kurios kada nors buvo žydėjusios, tebežydi, ar kada nors pražydės tavam darželyje. Ji žavingesnė, nei tylią, giedrą žiemos naktį mėnesėlis, skaistesnė už ryto saulę, už tavo, sesute, mergautinius sapnus. Ji džiaugsmu įliepsnoja žmonių širdis, laimėjimais papuošia gražią jaunystėlę! Ji — nevystančioji gėlelė! Ji amžinai kita, amžinai jauna gyvenimo sūkuriuose, amžinai šviesi būties sūtemose... Ji — amžinoji žmonių meilė!..

Nenusiminki del to, brangioji sesute, neliūdėki, jaunoji, kad nuvyto tavo skintosios gėlės.

4. Atsiminimas.

Atsimenu, kad buvo vasaros rytas, saulytė meiliai šypsojos, pažvelgus į pilkąją žemę iš savo gintarinio rūmo, lakštutė nuoširdžiai čiauškėjo Kūrėjui rytmetinę maldą, žalioje šimtametėje liepoje pasislėpusi, aimanavo gegutė, kad meilužis ją suviliojęs, medžiai, sveikindami skaisčiąją ryto saulę, verkė iš džiaugsmo berdami perlo ašarėles, kaip jaunoji mergelė iš didžio karo bernelio sulaukus.

Gražus buvo rytas, skaisti ir didinga buvo saulė, rožėmis išpuošto gintaro rūmo prieangyje, bet dar skaistesni, dar gražesni buvo mergužės veideliai, darželį jaunai lankant, rūteles laistant, baltai — raudonus skruostus sidabro rasa prausiant.

Tačiau nevisada esti gražus rytas, nevisada saulutė šypsosi, nevisada lakštutė sodelyje čiulba, nevisada skaistūs mergužės veideliai... Storu apsiaustalu užkloję dangų, tamsūs, juodi debesys

užstoja mums saulytę; piktasis šiaurys išveja lakštutę už jūrų — marelių, dausų šalims čiulbėti, o beširdė dalia išplėšia, kaip niaurusis vagis tamsią naktį, brangiausiąjį mums turtą, skaisčiąją gyvybę, palikdama akyse vien begalinio išgąsčio ir skausmo pėdsakus, nelygios kovos ženklus.

Atsimenu, ruduo tad buvo, klaikios, nykios sūtemos globojo žemę. Nebuvo tad naktis, nebuvo rytas, nė vakaras ir saulės nebuvo. Dangus buvo sumišęs su jūrų gilme; vandenys, pasistiebę aukščiau, nei kalnai, kur dangų remia, užstojo saulei žemę, kad neišgirstų merdinčios žemės atodūsių, kad liūdno jos veido nepastebėtų. Bekraštinių erdvių karalius, laisvasis skrajūnas — vėjas, kraupiai niūnuodamas gūdžią ir vienodą šermenų raudą, šėlo miestuose ir kaimuose, keldamas puotą, draskydamas nuo medžių pageltonavusius lapus plėšydamas, nebviltyje braškančias šakas, praeiviui kuždėdamas ausin skausmingą pašarvotojo džiaugsmo elegiją.

Aš skubėjau; vėjas puldinėjo mane ir draskė rūbus mano; lytus aižė mano veidą, kapojo akis, o tamsus nujautimas pakirto man jėgas ir širdis krūtinėje plazdėjo, tarytum žuvis išmesta krantan, ar stirnaitė jauna, tinklan medžiotojo įkliuvus. Aš tenorėjau vienų viena — greičiau pasiekti tikslo.

Niekas manęs nepatiko, niekas nepasveikino, niekas pailsėti manęs nepaprašė, niekas paguodos žodelio man netarė, kada pasijutau šviesos užlietoje menėje, kur, gėlėse ir vainikuose skęstąs, stovėjo baltas baltas karstas; minia liūdėjo...

Atsimenu, taip liūdnai, liūdnai aidėjo varpų garsai, liūdnai žiūrėjo pro debesis saulutė, liūdnai medžiai šlamėjo, bet daug liūdnesnė slinko minia paskui baltąjį karstą...

— — — — — — — — — — — — — —

Aš palikau tylus, kaip praeitis, kaip, priešininkų sunaikinta pilis, paniuręs, kaip tamsi rudens naktis, svetimas svetimųjų tarpe. Palikau klajoti sūtemose, kaip klajoja užkeiktosios vėlės, nes laužai nebeliepsnoja, aukuras išblėsęs... Palikau vienas lūkestyje ir skausmuose mano ir niekas neužklysta mano vienatybės bokštan; nors daugelis pro šalį eina, tačiau iš tolo jo apsilenkia, kaip lenkiasi, vakaro prieblindoje apgriuvusios, apleistos gryžkelyje, smuklės, kurioje įnamiais esančios klajūnės vėlės.

Tik tuomet, kai jau pailsusi saulytė, suklupus ant slenksčio savo gintarinio rūmo, meldžias Kūrėjui ir bokštai prabyla liūdnaisiais aidais, kai miškas, ekstazėje sustingęs, neįspėjamą amžių mįslę sielai atskleidžia — tuomet atbunda sąmonėje užmirštieji pažadai, aukure blyksteli kibirkštėlės... Tą akymojį išgriautum, rodos, varžančias vienatybės bokšto sienas ir bėgtumei, skristumei tenai, prie josios šalto kapo, šauktumei, žadintumei jąją iš karsto...

Jąją — pašarvotąją savo laimužę!..

Juozas Švaistra.

Pasilinksminimų klausimu.

Kiekvieno jaunuolio ypatybė tai būti linksmam, gyvam. Jau pats gyvenimas tai gana gerai įrodo. Jaunimas ieško pasilinksminimų, ir jei jis jų nesuranda, tai vis tiek pat nenurimsta — jis turi ką nors prasimanyti. Ne del kitokių priežaščių pas mus atsirado daug šokių, žaidimų ir kitų pasilinksminimo būdų, kuriuose jaunuolis-ė gali pareikšti savo linksmumą, savo vidaus pergyvenimą. Tik gaila, kad tie pasilinksminimai dažnai nukrypsta nuo doros pagrindo ir kartais įgauna šlykštaus pobūdžio. Kas čia kaltas? Priežaščių galėtume daug surasti. Viena, svarbioji tai ta, kad jaunuomenės pasilinksminimais mažai kas rūpinasi, mažai kas stengiasi, kad jie būtų gražūs, padorūs. Kaip jaunimas nori, taip linksminasi, koki jam patinka šokiai, žaidimai tokius jis įgyvendina, pats būdamas jųjų kūrėju. Būdamas laisvu pasilinksminimų kūrėju ir įgyvendintoju, jis dažnai nukrypsta nuo doros pagrindo, tikrojo kelio, nes nėra, kas jį šiuo atveju reguliuotų. Taigi kaip kitose gyvenimo srityse įtempiama visuomenės pajėgos, kad dalykas eitų tinkamais keliais, taip lygiai ir šiuo atveju reikalinga padaryti. Jei ši sritis ir toliaus bus taip apleista, kaip lig šiolei, mes susilauksime dar blogesnių vaisių. Nieks, netaisomas, savaime nepasitaiso.

Daugelis, matydami pasilinksminimų iškrypimą blogojon pusėn, nusistatę kai kurias pasilinksminimų rūšis visiškai išbraukti iš gyvenimo. Pirmon eilėn nusistatę prieš šokius. Žaidimus dar kiek pakenčia, bet ir juosius palinkę likviduoti. Šitas nusistatymas iškyla tik delto, kad šokiuose ir žaidimuose dalyvauja bendrai abiejų lyčių jaunimas. Šį nusistatymą, mano manymu, reikalinga labai kritingai peržvelgti. Jaunimas, koks jis nebūtų, ar tai laukų darbininkai, ar tai einąs mokslus, linkęs turėti pasilinksminimų, kuriuose dalyvaujama abiejų lyčių jaunimo bendrai. Čia galim ir šiaip ir taip protauti, bet vistik turėsime prieiti išvados, kad tai pati žmogaus prigimtis į tai traukia. Ir šis palinkimas savyje nėra blogas, bet tik jo blogas panaudojimas padaro jį blogu. Tiesa čia man gali priminti šokių ir žaidimų atsiradimo istoriją, kad jie buvo daromi dievų garbei ir juose dalyvavo tik vienos lyties jaunimas. Bet į tai norėčiau pasakyti, kad tuomet šokiai ir žaidimai buvo daromi kitais tikslais, todel ir kitas pasireiškimo formas turėjo; dabartiniai šokiai ir žaidimai turi grynai pasilinksminimo tikslą, todel kita forma ir pasireiškia. Tik reikia kad šis grynai pasilinksminimo tikslas šokiuose ir žaidimuose būtų išlaikytas.

Dabartinė padėtis turi būti taisoma. Pirmiausiai, mano manymu, reikėtų atkreipti didelio dėmesio į sportą, plačia to žodžio prasme, kuris turėtų būti grynai kūno kultūros pobūdžio ir būtų

gerai sutvarkytas, kaip berniukams, taip ir mergaitėms. Antras dalykas tai jau esamus šokius ir žaidimus dailinti, švelninti, gražinti, kad jie iš tikrųjų liktų gražaus pasilinksminimo įrankiu ir griežtai tvarkyti laiko žvilgsniu. Dar reikėtų atsargiai ir palengva šokius apravėti, prašalinant visas įsigyvenusias šiukšles.

Iš čia, kas jau aukščiau pasakyta, galima nuvokti, kad jaunuomenės pasilinksminimo klausimas yra labai svarbus ir opus ir kad juo, nemažiau, kaip ir kitais klausimais, reikėtų susirūpinti. Šioje srityje gerokai galėtų padaryti ateitininkai. Jaunimas geriausiai gali prieiti prie jaunimo ir daugiausiai jam padaryti įtakos. Ateitininkai gi, kaip tik plačiai gali susieiti su visa lietuvių jaunuomene. Bet kaip ateitininkams, taip ir visai lietuvių katalikiškajai visuomenei reikia turėti aiškų nusistatymą iš kurio išplauktų visi žygiai, kuriuos reikėtų padaryti. Kitaip visa paliks vietoje o jau tuo pat smuks žemyn. Jau šiuo reikalu buvo kiek išsitarta Katalikų Kongrese. Dabar tik reikėtų Katalikų Veikimo Centro Valdybai bendrai su Pavasarininkų ir Ateitininkų Centrais, pasikvietus gerus patarėjus, šį klausimą detalizuoti, išvystyti ir pradėti darbas. Ateitininkams pirmiausiai reikėtų pasilinksminimo klausimą sutvarkyti pas save. Jei mes pirmi pas save nesutvarkysime, tai kiti juo labiau čia nieko nedarys. Tik gyvu pavyzdžiu priversime ir kitus daryti atatinkamus žingsnius.

Čia, gal ir nevisai vietoje, aš norėčiau priminti, kad ateitininkai jauni būdami nesusenėtų ir nevengtų gražių pasilinksminimų, bei šiaip kasdieniniam gyvenime būtų linksmi. Ateitininkas neturi būti paniuręs, sustingęs, bet gyvas, linksmas, smagus, judrus. Pas mus gyvybė turi fontanais trykšti! Mes turim įrodyti, kad ateitininkai yra ne tik lavinimosi ir auklėjimosi katalikiškoji organizacija, bet ir jaunosios dvasios palaikytoja. Taigi, būkime linksmi! Mes turim būti linksmi, kadangi turim tam savo linksmumui tvirtą pagrindą, tai yra mūsų įsitikinimus, kuriais pasiremia mūsų gyvenimas, mūsų siekiai. Tik reikalinga, kad ir mūsų pasilinksminimai būtų tiek gražūs, kiek yra gražūs mūsų idealai.

Metinė Studentų Ateitininkų Sąjungos Konferencija.

Kaune, 1923 m. rugs. mėn. 21—22 d.

Lygiai 10 val. renkasi skaitlingai Šaričių bažnyčion studentai-ės ir kai kurie profesoriai. Prasideda pamaldos, kun. prof. Kuraičio vedamos. Kaip linksma ir jauku darėsi, kuomet pradžioj šventų Mišių virš 100 jaunuolių studentų suklaupę užtraukė „Pulkim ant kelių“. Visų veidai spindi neišsemiama energija, visi toje valandoje atrodė tarsi ne šio pasaulio, rodos, visi gyveno viena mintimi: „Nors erškėčiais bus mūsų kelias nuklotas, nors priešai mėgintų mūsų idėjos rūmą griauti, tačiau mes vienybėn sustoję vardan Bažnyčios ir Tėvynės, atremsim priešo antpuolius“. Ir tikrai. Matant taip skaitlingą jaunuolių būrį negalima būti pesimistu.

Pamaldoms pasibaigus ir išklausius tai iškilmei pritaikinto pamokslo, visi traukė į Liaudies Namus, kame turėjo prasidėti konferencijos darbai.

I posėdis.

$11^1/_2$ val. stud. Jočys atidaro konferenciją, sveikindama taip skaitlingai susirinkus ir kviečia visus prie bendro darbo, kurs laukia šios konferencijos dalyvius. Baigęs savo kalbą siūlo išsirinkti konferencijai vesti prezidiumą. Prezidiuman išrenkama šie draugai studentai: A. Juška, J. Urmonas ir M. Gineitytė ir sekretoriatan — Girčytė, Kizevičius ir Šidiškis.

Pirmasai dienotvarkės punktas — sveikinimai.

M. Krupavičius sveikina konferenciją Krikščionių Demokratų partijos ir Krikščionių Demokratų Seimo frakcijos vardu. Gražia ir turininga kalba apibūdina jaunuolių studentų ateitininkų idealų platybes, kurie nepaprastu dvasios lakumu stengėsi atsakyti į kiekvieną būtinesnį gyvenimo klausimą. Šiandien mūsų valstybė, sako kalbėtojas, reikalinga skaitlingo darbininkų būrio, kurie būtų persiėmę meile savo krašto, kurie tikrai norėtų mūsų visuomenei daug patarnauti. Mums reikalinga visuomenės darbininkų, o ne tokių, kurie gyventų siauromis egoistinio pobūdžio tendencijoms. Mes Rusijoj būdami moksleiviai svajojom apie darbą ir pasišventimą savo kraštui, bet dabar tapę studentais, turėdami daugiau patyrimo ir teoretinių žinių, stenkimės realizuoti išdavas kilnių mūsų siekių. Mes turim tapti plačios visuomenės generolais, bet darbą pradėkim nuo prisiruošimo. Daug domės kreipkim į organizacinį darbą, stenkimės susiartinti su visuomene, padėkim jai ne vien džiaugsmo valandose, bet tieskim ranką ir nepasisekimuose. Tik tuo būdu dirbdami įgysim praktikos ir tapę laikui atėjus visuomenės generolais, įstengsime tą visuomenės vairą tinkamon linkmėn pakreipti.

Nors ateitininkai iš savo tarpo jau turi žmonių ir valdžios viršūnėse, tačiau labai sunku jiems dirbti, ir neretai geriausi

norai žūsta, kuomet nėra savųjų patikimų darbininkų, kuriuos galima būtų pastatyti į atsakomingas vietas. (Salėn įeina J. E. Papos atstovas Lietuvai Zechini, kurį entuziastingai atsistojimu sutinka konferencijos dalyviai). Ragina visus mėginti savo plunksnos pajėgas, nes publicistika šiandien valdo pasaulį. Baigdamas savo kalbą sveikina konferenciją, linkėdamas jai sekmingai dirbti.

Pirmininkas trumpa bet gražia kalba, kurią lotyniškai pakartojo D-ras A. Sennas, studentų Ateitininkų vardu reiškia tą džiaugsmą, kurį teikė J. E. šiai konferencijai savo apsilankymu ir prašo apaštališko palaiminimo konferencijai.

J. E. Zechini, lydimas entuziastingu delnų plojimu užeina tribūnon ir pagarbinęs susirinkusius lietuviškai, o taip pat atsiprašąs, kad šiuo kart negalįs į mus pratarti lietuviškai pradėjo lotyniškai karštą ir turiningą savo kalbą. Man labai malonu, pradeda J. E., dalyvauti susirinkime tokių jaunuolių, kurie visą savo veikimą tvarko Kristaus mokslo šviesoje sulig pasirinktu obalsiu „Omnia restaurare in Christo“, kurie visuomet palaiko kuo artimiausius santikius kaip su Bažnyčia, taip ir su jos galva — Popiežium. Aš pilnai tikiu, kad jūs jaunuoliai negalėsit savo idėjos priešus, nes jums pagalbon eina Tas, kuriam lenkiasi visa gamtos gyvija, prieš kurį dreba dangus ir žemė. Aš tikiu, sako jisai, kad jūs būsit skaisti ir neklaidinga viltis Lietuvos ateities. Aš niekuomet nepamiršiu jūsų linksmų veidų, kuriuose matau norą ir drąsą stoti ginti Tėvynę ir Bažnyčią. Linkiu ištvermingai dirbti tą sunkų darbą, stovint ant tvirtų — nesugriaunamų krikščionystės pagrindų; eikit visuomet drąsiai tiesiu keliu, nedarydami ir mažiausių kompromisų idėjos priešams.

Jo kalbą kan. Staugaičiui išvertus lietuviškai, visi konferencijos dalyviai klaupia, o J. E. teikia ap. Palaiminimą.

K. Ambrozaitis sveikina koferenciją Darbo Federacijos vardu. Karštai ragina visus ruoštis prie artimos ateities darbo. Pabrėžia, kad aukštasis mokslas, įgytas kitose valstybėse, mums daugeliu atžvilgių yra svetimas, ir todel reikalinga dėti visas pastangas, kad būtų galima tenkintis savuoju Universitetu. Pabrėžia, kad jų organizacija visuomet ėjo ir eis bendrai su tais, kurie myli Tėvynę ir Bažnyčią. Tikisi, kad ir iš šios konferencijos dalyvių rasis kaletas tokių, kurie visą savo ilgą metų mokslą ir triūsą, paaukos darbininkų klasės skurdo mažinimui.

Prof. L. Bistras turiningoje savo kalboje pabrėžia susirinkusiems, kad žmogui svarbu tur būti nevien proto lavinimas, bet ir širdies. Ateitininkai tur stengtis aiškiai savo principus pažinti, o sulig jais kurti visą žinijos rūmą, auklėti pilną savo asmenybę. Mes turim jau dabar pratintis kentėti, sako prof., kad vėliau laimėtumėm gyvenimo kovą.

Dar sveikina Leimonas „L. K. M. Ateitininkų vardu“ kun. Mališauskas „Kariuomenės Ateitininkų vardu“, Grinius „Pavasarininkų“ vardu“, prof. Šalkauskas „Teol.-Filosofijos fak. Sendraugių At-kų ir Romuvos vardu“.

Sveikinimams pasibaigus sudaroma šios komisijos: a) Mandatų komisija — Grinius, Spudaitė ir Puodžiukynas, b) Redakcijos ir sumanymų D-ras Karvelis, Kolesinskaitė, Petrušauskas.

Sekamas punktas — Centro Tarybos pranešimas. Pranešinėja P. Jočys. Nupasakoja priežastis kurių dėliai darbas negalėjo tinkamai eiti. Iš pranešėjo kalbos darėsi įspūdžio, kad darbas būtų galėjęs ir sekmingiau eiti, jei nebūtų buvę nedovanotino sustingimo. Nors Seiman rinkimai ir sutrukdė darbą, tačiau tai nėra ganėtinas motyvas, kadangi tas darbas neilgiausia truko.

Pranešėjui baigus kalbėti, prasideda kuopų pranešinėjimai. Pranešimus daro šios kuopos: Kauno — Bistrickas, Hallės — Petrušauskas, Berlyno — Juška, Karaliaučiaus — Pašys, Miunsterio — Puodžiukynas. Iš minėtų kuopų geriausia veikė — Kauno kuopa.

Po pranešimų kalbėjo gan ilga eilė kalbėtojų, nurodydami silpną Sąjungos veikimą ir būdus jam pagerinti.

II posėdis.

Spaudos klausimas ref. Matulionis. Referentas apsistoja daugiausia įrodyti studentams ateitininkams savo organo reikalingumą. Stud. Juška papildymas pranešėjo kalbą, primena, kad išrinktoji „knygoms leisti komisija“ daug ko nuveikti negalėjusi, nes Lietuvos finansinės permainos ir komisijos narių išvažinėjimas į įvairius universitetus skaudžiai atsiliepė į darbą minėtos komisijos, kuri suskubo vos vieną „Mūsų idėjos“ knygutę išleisti. Ateityje numatyta išleisti be kitų knygelių ir katalogas, kame būtų santrauka geresnių veikalų įvairiose kalbose.

Baigus kalbą prasideda diskusijos, kuriose ir vėl karštai dadalyvauja ištisa kalbėtojų eilė. Kalba už ir prieš atskiro studentams organo leidimą. Rezoliucija šiuo reikalu buvo priimta gale konferencijos.

Medžiaginiai reikalai — referuoja Urmanas. Nupasakojęs nepaprastai sunkią mūsų studentijos padėtį medžiaginiu žvilgsniu, kuomet studentas kartu tarnauja ir mokosi ir dažnai be pietų pabūna, pastebi, kad lig šiol mūsų Susišelpimo Fondas nedaug domės tekreipė į tą dalyką, todel reikalinga rinkti komisija, kuri kontakte su Fondu veikdama stumtų jo veikimą pirmyn.

Grinius primena stud. Krasnicko Fondo klausimą ir ragina studentus rūpintis to Fondo praplėtimu. Stud. Leimonas įrodinėja, kad tokios komisijos rinkimas yra nereikalingas, tačiau balsų dauguma tapo priimtas referento siūlymas.

Ginčam pasibaigus Puodžiukynas Mandatų komisijos vardu praneša, kad konferencijoj esama 18 atstovų iš Kauno kuopos, 6 atstovai iš užsienio ir apie 120 svečių. Posėdis baigiama 7 val. sekantis skiriamas 9 val. ryto.

III posėdis.

Pirmuoju punktu seka: „Katalikiško knygyno klausimas“ — referuoja Vainauskas. Pabrėždamas reikalą knygyno ir pateisindamas Centro Valdybą, kodel ši pavesto jai uždavinio tinkamai neišpildė siūlo rinkti komisiją, kuri specialiai tuo reikalu rūpintųsi. Išklausius pranešimo ir išsitarus kai kuriems kalbėtojams, knygyno klausimas pavedamas būsimai Centro Tarybai.

D-ro Karvelio paskaita „Mūsų darbai visuomenėje“. Prelegentas aiškiai ir įtikinančiai įrodinėjo reikalą moksleiviui, tuo labiau studentui sekti eigą visuomeninio gyvenimo. Paskaita sujdomavo konfereneiją ir po jos kilo karštos ir rimtos diskusijos.

Organizacijos darbai ir ateinančių metų veikimas — ref. Leimonas.

Liūdna man, pradeda referantas, kalbėti tuo klausimu, nes studentijos ateitininkų gyvavimas yra silpnas ir apgailėtinas. Nors pranešėjo kalboj reiškėsi palankumo Kauno kuopai, kuri bent kiek geriau gyvavo, bet tai buvo tiktai mandagumas, o ne gyvenimu patvirtintas reiškinys. Plačiai įrodinėdamas to neveiklumo priežastis, referentas siūlo savo mintį, organizacijos geresniam sutvarkymui: a) reik įsigyventi savo idealuose, b) būti praktikuojančiais katalikais, c) disciplinuoti savo organizacijinį veikimą, b) sekti politiniai visuomeninį gyvenimą, e) palaikyti katalikišką spaudą.

IV posėdis.

Centralinių organų rinkimai. Centro Tarybon šiems mokslo metams išrenkama sekanti kolegos: Matulionis, Šapalas, Dagelis, Gineitytė, Valterytė. Revizijos Komisijon: Urmanas, Bajoras, Girčytė. Ekonominėn Komisijon: Dr. Karvelis, Urmanas, Kolesinskaitė. Išrinkus centralinius organus priimta dvi rezoliucijos:

a) medžiaginiu klausimu:

1923 m. Studentų Ateitininkų konferencija apsvarsčiusi studentų ateitininkų medžiaginę padėtį nutarė:

1. Išreikšti padėkos šelpusioms iki šiol ateitininkus įstaigoms ir prašyti jų neatsisakyti tolimesnės paramos.

2. Centralizuoti pašalpų bei stipendijų gavimą Susišelpimo Fonde.

3. Išrinkti Ekonominę komisiją iš 3 asmenų, kurie nuolat bendradarbiautų studentų reikalais su Susišelpimo Fondu.

b) spaudos klausimu:

Ryždamosi savo organą leisti valdyba pagamina ateinančiai konferencijai smulkų planą lėšoms surasti ir kitiems leidimo reikalams aprūpinti.

Susirinkimo pabaigoj atsilankė Amerikos Giedrininkų atstovas Česnulis, kurs plačiai ir gražiai apibūdino Amerikos lietuvio tautinio darbo sunkumą, nes ten Anglų įtaka ne vieno lietuvio širdyje iššaukia meilę prie jų tautos. Vienintėlė priemonė gelbėti ten nuo ištautėjimo, tai Giedrininkų ir Vyčių organizacijos. „Jei jaunuolis nepriklauso nei vienai iš tų organizacijų, sako kalbėtojas, tai iš tokių lietuvių mūsų Tėvynė veltui turėtų vilties sulaukti darbininkų. Amerikos katalikiškoji visuomenė visuomet ir visuomet rems Ateitininkus, kurių naudingas Kraštui ir Bažnyčiai veikimas amerikiečiams gerai žinomas“. Baigdamas ragina visus dirbti — dirbti. (gausus delnų plojimas).

Prie šio kalba ateitininkų prezidentas prof. Dovydaitis, pabrėždamas reikalą užmegsti kiek galint artimesnius su amerikiečiais ryšius ypatingai moksleiviais ir teikti jiems daugiau moralės paramos, nes jos pas mus daugiau yra.

Konferencija baigiama Ateitininkų ir Tautos himnais. Visi konferencijos dalyviai, nors ir nuvargo per dvi dieni, tačiau skirstėsi namon pakilusiu ūpu, tarsi įgiję naujai dvasią gaivinančių pajėgų.

Bendrai imant, nors iš konferencijos dalyvių kalbų gavosi įspūdžio, kad studentų Ateitininkų gyvavimas yra silpnas tačiau tos pesimistinės kai kurių dalyvių kalbos duoda pagrindo atitaisyti pesimistinį įsitikinimą. Jei mūsų tarpe dar yra pulsas, kuris žadina mūsų veiklumą, jei mes gyvenimą norim sekti ir sekam kiek aplinkybės leidžia, jei mes savo organizacijos darbus, apsileidimą kritiškai įvertinam, tai yra reiškinys, kad mumyse yra ta idėja, kuri susidarius tinkamesnėms sąlygoms, padidins mūsų darbštumą. Taip sunkioms aplinkybėm esant sunku ką nors milžiniško nuveikti, tačiau negalima sutikti,kad mes nieko nebūtumėm nuveikę, kaip tai kai kurie kalbėtojai išsireiškė. Turėkim savyje bent kiek ir optimizmo, o tuomet pajusim savyje daugiau energijos ir drąsiai sustoję darban pergalėsim tariamą savo neveiklumą ir sekančiais metais pasijusim toli pirmyn pažengę.

Garliavietis.

Ateitininkų gyvenimo kronika.

— Sendraugiai ateitininkai: K. Bizauskas paskirtas Amerikon Lietuvos valstybės atstovu, o V. Černeckis skiriamas Londonan atstovu.

— Dr. P. Karvelis atstovauja Lietuvai tarptautinėje muitų konferencijoje Žgnevoj.

— L. K. M. At-kų Centro Tarybos pirmininkas J. Leimonas ir vicepirmininkas J. Urmanas išvažiavo užsienin mokytis; pirmas Šveicarijos Friburgan, o antras Wienon. Vieton jų įėjo: A. Kolesinskaitė ir J. Steponaitis. J. Steponaitis tapo išrinktas C. Tarybos pirmininku, o A. Kolesinskaitė vicepirm. Kiti C. Tarybos nariai pasilaikė sau pirmiau turėtas pareigas.

— Ed. Turauskas, D. Steponaitis ir Graužinis išvažiavo Paryžiun studijuoti politikos mokslų, kaipo užsienių reikalų ministerijos stipendiatai.

— Š. m. spalių m. keletas studentų ateitininkų pasiėmė administruoti „Romuvą“, tautinės kultūros ir pilnutinio gyvenimo laikraštį. „Romuvą“ leidžia mūsų garbus sendraugis prof. S. Šalkauskis. Tikimasi, kad ir kiti draugai-ės ateitininkai neatsisakys padėti šį laikraštį kuo daugiausiai išplatinti.

— 1921/22 ir 1922/23 m. m. Mariampolės Mokytojų Seminarijos baigė II-jį kursą ir įgijo jaunesniojo mokytojo cenzą 23 ateitininkai: 8 vyrai ir 15 mergaičių. Jų 19 tęsia toliau mokslą III ir IV kurse, 4 išstojo: P. Karaliūtė mokytojauja Skriaudžiuos, Mariampolės apskr., St. Urnevičaitė—Aukštadvary, Kauno apskr., P. Migauskaitė—Prienlaukyj, Mariampolės apskr. ir V. Buragaitė apsigyveno tėviškėj—Podbuktėj, Mariampolės apsk.

— Mariampolės at-kai dideliu sekmingumu platina spaudą. Spaudos pl. komisija „Ateities“ išplatina 350 ekz., „Vaidilutės“ 150 egz. Paskutiniu laiku komisija į savo darbo sritį paėmė ir mūsų mokslo žurnalų: „Kosmoso“, „Logoso“ ir „Romuvos“ platinimą.

Nuo šių metų rugsėjo m. 29 d. ligi spalių m. 21 d. komisija išplatino: „Kosmo“ 98 egz., „Logo“ 34 egz. ir „Romuvos“ 74 egz. Viso 206 egz.

Tuo tarpu didieji Mariampolės knygynai: „Dirva“ per kelis metus, rodos, pardavė vieno Nr. 10 egz. ir „Šešupė“ nekurių Nr. Nr. nuo 5 ligi 10.

— Šiemet Seinų (Lazdijuose) ateitininkų kuopą apleido, išstodami iš gimnazijos del stokos lėšų mokslui tęsti, šie nariai:

J. Valukonis, M. Buračiauskaitė, M. Veznelytė, B. Tamošaitytė, J. Kalikauskaitė, O. Dulskaitė, M. Vyšniauskaitė ir A. Radzevičaitė. mokytojauna Jie Dzūkijoje.

Panevėžio girininkų kursuosna įstojo V. Zabielskis ir M. Tumosas.

Į kitas mokyklas persikėlė: M. Kraužlytė, K. Muzikaitis, Pr. Zailskas ir Br. Burdulis.

— Šiaulių at-kų kuopelės susibūrė vienon kuopon ir išrinko smarkią kuopos Tarybą (Tarybos narių pavardžių skelbti negalime, nes dr-gams gresia pašalinimas iš gimnazijos). Dabar eina sekcijų kūrimas. Kuopos narių ūpas geras; manoma smarkiai dirbti išsklaidymui įsiviešpatavusios gimnazijoj dvasinio sustingimo ir atsispirimui prieš nelietuvišką gaivalą, kuris reiškiasi iš kai kurių mokytojų pusės.

— 1923 mt. rugsėjo mėn. 8 d. įvyko Telšių ateitininkų susirinkimas, kuriame reformuota kuopa ir išrinkta valdyba. Nutarta koncentrų sistemą panaikinti, kuopa gi padalinta į 3 kuopeles: 8 ir 7 kl. vaikinų, 6 ir 5 kl. vaikinų ir viena mergaičių kuopelė, taip pat jaunieji at-kai pasidalinę vaikinų ir mergaičių kuopelėmis.

Nusistatyta mažiau steigti sekcijų, bet pageidauta kad nariai sudarytų (po 4—6 narius) darbo bendravimosi (Arbeitsgemeindchaft) grupes. Kol kas gyvuoja tik: eucharistininkų, abstinentų, visuomenininkų ir folkloristų sekcijos. Nutarta kiekvieną mėnesį daryti bendras visiems at-kams paskaitas. Šių metų valdybon išrinkta: D. Jurkus—pirm., A. Kazlauskas—sekr., A. Radžius—visepirm., N. Kubilaitė—iždin. ir J. Jaržemskaitė—knygin.; revizijos komisijon išrinkta: J. Dagilis, E. Tamolytė ir J. Smilgevičius; Žemaiči at-kų Centro vedėju—Gr. Valančius; dar išrinkta „Ateities“ platinimo ir kt. komisijos.

— IX. 10. įvyko Rietavos at-kų kuopos susirinkimas, kuriame užrašyta šiems metams viso 26 nariai (20 v., 6 merg.). Valdybon isrinkta A. Ašmontas — pirm., St. Norbutis—vicepirm., Z. Šmaukštaitė — rašt., J. Kemskaitė — iždin. ir Jonikas knygin. Nustatytas mokesnis mėnesiui 50 centų. Nutarta įsigyti knygynas ir surengti vakarėlis. Antras sus-mas įvyko IX. 30. Jame perskaityta 2 paskaitos: „Mūsų tikslas“ ir „Susivaldymo reikšmė“.

— Pradžioj šių mokslo metų At-kų Centro Tarybos nario stud. P. Sūdžiaus rūpesčiu Tauragėj įkurta nauja ateitininkų kuopelė iš 9 narių. Pirmininkauja O. Paulauskytė.

— Rugsėjo mėn. pradžioj stud. P. Sūdžius įkūrė naują at-kų kuopelę Naumiesty (Tauragės apskr.). Pirmininkauja J. Pocius.

KNYGA ir MENAS

„Pavasarininkų Vadas“. Jaunimo sąjunga „Pavasaris“ nepasitenkina vien savo organu „Pavasaris“, bet dar leidžia šalia šio kitą laikraštį „Pavasarininkų Vadą“, kurio jau išėjo trys numeriai. Leidėjai jo tikslą apibūdina šiaip: *teikti praktinių bei metodinių nurodymų krikščionims-darbuotojams, veikiantiems jaunimo tarpe.* Tikslas puikus. Kas nežino, kaip mums trūksta metodų, veikiant jaunimo ar plačios visuomenės tarpe.

Pažvelkime į „P. V.“ turinį. Pirmame num. randame plačiai aprašyta apie jaunimo savaitės organizavimą ir mokyklos klausimu (paskaitai ar prakalbai schema). Neteko tuo laiku būti provincijoj, tai nė nežinau kaip buvo ta „savaitės“ programa atliekama. Iš jos programos matyt, kad ji mums yra nauja, visai „moderniška“, lietuvio psichikai svetima. Mokyklos klausimu — schematiniu būdu patiekta daug gerų minčių, gale nurodyta visa eilė daugiausia vokiečių kalba knygų minėtu klausimu.

Antrame num. eina tikrai puikus J. Tylučio straipsnelis — Sekcijos ir kuopelės. Gaila, kad šis straipsnelis nepatalpintas „Pavasaryje“, kame juo būtų pasinaudoję daugelis. Toliau seka kaip organizuotis ir veikti kūno kultūros (sporto) sekcijoms. Šiame num. dar yra straipsnelis „Patys gaminkimės vadų“ ir „Iš mūsų kūno kultūros ideologijos“ (mintys paskaitai).

Trečias num. prasideda straipsniu „Jaunimo vadas“. Čia nurodoma, koks privalo būti vadas, būtent jo trys ypatybės: sumanyti dirbti ir įtraukti į darbą kitus draugijos narius. Toliau plėtojamos šios mintys kitame gan ilgokame straipsnyje „Vado ypatybės“. Čia atkreipta gan daug domės į reikalingumą turėti vadui stiprią valią, o kad tokią įgijus reikalinga ji išauklėti kaip natūralėmis taip ir virš natūralėmis priemonėmis. Šiame straipsnyje paliesti ir mes moksleiviai kaip kartais užsidegame, bet, neturėdami valios savo sumanymų neįvykdome:

> „Arba paimkime mūsų moksleivius. Kai jiems kalba ugningai-žavėtinai atvykęs iš kur nors veikėjas, jie prisiekia siela ir kūnu pasi; švęsti paliestam reikalui; arba prieš atostogas, kiek jie turi gerų norų, kiek jie nori atgaivinti apmirusių kuopų (tur būt pavasarinkų, *Juozas*) įsteigti naujų, skaityti referatų, ruošti vakarėlių, daryti sporto švenčių! O koki po atostogų rezultatai? Tegul tie atsako, kurie su taip karštais norais š. m. birželio mėn. gale išsiskirstė ir dabar šiose dienose vėl grįžo gimnazijų suolan, arba vėl spiečiasi aplink profesorių katedras („Pav. Vadas“ nr. 3 pusl. 6).

Gera „pamoka“! Lyg, rodos, mums tas dalykas nerūpėtų. Numeris baigiasi paskaitai schema „Apie demokratinę valstybės tvarką“.

Kaip matyt iš turinio „P. V.“ skiriamas ne pavasarininkų daugumai, tik jų vadams: moksleiviams, mokytojams, kunigams. Vadams nereikalinga tokio laikraščio, nes jie turi savo laikraščius „Ateitį“, „Liet. Mokyklą“, Žvaigždę“, kuriuose taip pat gvildoma panašūs dalykai ir didelė dalis „P. V.“ turinio galėjo tilpti juose. Jei leisti laikraštį panašų „P. V.“, tai reiktų tūrėti tikslu pačiame jaunime (pavasarininkuos) rasti vadų ir suradus juos metodų pamokinti. Bet šio tikslo „P. V.“ nepasieks, nes kaip minėjau, jis prieinamas tik aukštesnio išsilavinimo žmonėms, kokių sodžiuj tarp jaunimo beveik nėra. *Juozas.*

Vincės Jonuškaitės koncertas. Negana to, kad iš ateitininkų tarpo kilo daug drąsių kovotojų už mūsų nepriklausomybę, gabių visuomenės veikėjų, bet lygiai galime pasidžiaugti, kad meno srityj irgi nepaskutiniais esame. Mūsų Putinas smarkiais žingsniais nestoja žengęs pirmyn ir galima tikėtis ar nepateks jam paimti pirmas pozicijas literatūros meno srityj.

Be Putino staiga vėl pasirodo nemenkas menininkės asmuo, t. y. solistė Vincė Jonuškaitė. Spalio mėn. 7 d. taip nemalonioj lietingoj rudens dienoj, minėtoji solistė savo koncerte suteikė progos užmiršti tuos visus gamtos nemalonumus.

Iki šiol Vincė Jonuškaitė buvo dar mažai žinoma mūsų visuomenei, tik šen ten, kaipo solistė scenoj tepasirodžiusi. Jos toks viešas koncertas ar tik nebus pirmas Kauno padangėje.

Nors dar tebėra konservatorijos mokinė, bet per šį koncertą žymiai pssireiškė nemažai turinti gabumų. Savo balso turiningumu ir turtingumu lenkia ne tik sykiu dalyvavusį operos solistą Kutkauską, bet ir kitus mūsų dainininkus bei dainininkes. Pav.: jos dainuotą „Dalia“, vargu kas geriau begalės atlikti. Čia ji pilnai pasirodo kaipo artistė, giliai mokanti pergyventi dainos turinį ir aiduose tą turinį gyvai artistiškai mums atvaizduoti. Arba dainoje „Myliu tave“ taip įsigyvena, kad tas meilės svaigulys, kokį kompozitorius kurdamas veikalą norėjo įdėti ir artistei tikrai pergyvenant pavyko atvaizduoti.

Tokių mums artistų ir tereikia, kurie moka tikrai ir aiškiai sukurtą meno veikalą pergyventi ir pilną jo vertę atidaryti mums. V. Jonuškaitės tikrai liriškas balsas to jau pasiekia. Taip pat dainuotoj arijoj iš operos „Giokonda“ lirizmas gal stipriausiai reiškėsi, tik čia kaipo paskutiniame dalyke, žymėjo balso pavargimas. O antra nelietuviški arijos žodžiai gal nekiekvienam teikia taip pilną meno kūrinio vaizdą.

Viena, kas galima prikišti, tai gal kiek trūksta balsui tokio švelnaus, lengvaus lankstumo. Dainuojant „Visur tyla“ tą buvo galima pastebėti. Be to būtų patartina artistams, šaukiant „ant biso“ neiti su tokioms dainelėms kaip: „Labanakts“ arba „Gėriau dieną, gėriau naktį“. Po rimto dalyko jauni artistai paprastai neįstengia taip greit nučiupti lengvaus dainelės ūpo. Tas atsitiko ir su Jonuškaite ir gale šiek tiek įspūdį gadino. Bendrai imant galima tikėtis, kad mūsų jauna artistė greit užpildys visus

trukūmus ir galės žymiausią vietą užimti mūsų operos solisčių tarpe. Belieka tik palinkėti.

Negalima užbaigti nepaminėjus nė sykiu dalivavusio jau plačiai mums žinomo mūsų operos solisto Kutkausko.

Kutkausko balsas savo legvu lankstumu lenkia Jonuškaitės, bet lirikos jame randasi kur kas mažiau. Kutkausko balsas daugiausiai tikęs švelnaus lengvo turinio dainelių dainavimui, apie gamtą, gėles, jaunuolių lakias svajones ir t. t. Pav.: jo dainuota „Žvėjas dainuoja" labai puikiai tas svajingas žvėjis prie miegančios jūros suprastas ir atvaizduotas. „Liepė tėvelis" turinti nemaža lirizmo, bet artistui ne taip sekėsi jis atvaizduoti. Dar menkiau „Meilė". Tiesa publika smarkiai plojo, bet matyt daugiau už dainos žodžius, nes mūsų, ypač jaunieji yra linkę už panašaus turinio dalykus ploti. Bet vis tik ir Kutkauskui sunku daugiau ką nors užmesti. Gal kiek per drąsus žingsnis, bet abejoju ar nebus tik vienas iš geresnių mūsų solistų tenorų.

Bendrai imant galima tik džiaugtis ir didžiuotis matant kaip kasmet mūsų jėgos šioj srityj auga.

Taigi linkėkim joms ir plėstis. *Juozas Paukštelis.*

Gauti raštai:

1. Krivulė Nr. 3.
2. Vairas Nr. 6.
3. Šv. Pranciškaus Varpelis Nr. 6. Spalių mėn.
4. Švietimo darbas Nr. 6—7. Birželio—Liepos mėn.
5. Giedra Nr. 10 Spalių mėn.

Gauti raštai iš Herderio:

Albert Fluger S. J. **Jurandyr mal Jurandyra, die Kinder des Gurupihäuplings.** Erzählung aus der brasilianischen Missionszeit des 17 Jahrhunderts. Erste bis vierte Auflage (1-12 Tausend). 12⁰ (VIII u. 78 S.) Freiburg i. Br. 1923, Herder. Geb. G 2.—.

Joseph Fräszle S. C. J., Missionar. **Meiner Urwaldneger Denken und Handeln.** Mit 17 Bildern 8⁰ (IV u. 234 S) Freiburg i. Br. 1923, Herder. Geb. G 4.40.

Heinrich Federer. **In Franzens Pventestube.** Umbrische Reisekapitel. 40—50 Tausend. Geb. G 1.50. Freiburg i. Br. Herder.

Hans Roselieb. **Der Schik in der Liebe.** Novelle. 8⁰ (IV u. 70 S.) Freiburg i. Br. 1923, Herder. Geb. G 1.40.

Willibrord Verkade O. S. B. **Die Unruhe zu Gott.** Erinnerungen eines Maler-Mönches. 16—26 Tausend. 8⁰ (VIII u. 248 S.) Freiburg i. Br. 1923, Herder Geb. G 5.50.

Marie M. Schenk. **Vom kleinen Schrer und seinen drei Tugenden.** Eine altmodische Geschichte. 8⁰ (IV u. 132 S.) Freiburg i. Br. 1923, Herder. Geb. G 2.—

Mūsų veikimas

Mariampolė. 1922/23 m.m. antrojo pusmečio Ateitininkų kuopos veikimas.

Šis pusmetis, tai intensyvaus, pilno iniciatyvos darbo laikas. Kas šį pusmetį sekė kuopos veikimą, tas, be abejo, pastebėjo, kad Mariampolės ateitininkai dėjo dideles pastangas įnešti judrumą, naujos gyvybės į kuopelių bei sekcijų veikimą ir savo bei bendrai moksleivių tarpe sužadinti susidomėjimą pasaulėžiūros, mokslo, dvasios kultūros kėlimo bei meno klausimais.

Žinoma, reikiamo gyvumo ir tobūlumo dar toli nepasiekta, bet tos pastangos, nepasitenkinimas tuo, kas yr, žymiai pastūmėjo ir praplatino kuopos veikimą.

Narių skaičius padidėjo, galutinai susiorganizavo ir į pastovias vėžes įstojo sporto sekcija, įsikūrė veikli abstinentų sekcija, sustiprėjo eucharistininkų būrelis, apie 7 kartus padidėjo „Ateities" skaitytojų skaičius. Veikimas didžiumoje reiškės — per kuopeles, sekcijas, ruošiant bendras paskaitas ir visuotinius susirinkimus.

Šį pusmetį veikė 16 kuopelių: 10 - Valst. Ryg. Jono gimnazijoje, 5 - Mokytojų seminarijoje ir viena Realinėje gimnazijoje; 6 - sekcijos ir 7 nuolatinės komisijos.

Jų veikimas šiaip atrodo.

I. (VIII kl. vyrų) kuopelė. Padarė 8 susirinkimus ir vieną pasitarimą. Perskaitė šiuos referatus: 1) Marksizmas, 2) Istorijos supratimas, 3) Filosofija ir gyvenimas, 4) Būsiančioji socialistinė tvarka, 5) Mistika, 6) Jausminio pažinimo balso ir šviesos subjektingumas, 7) Jausminio pažiuimo laiko ir vietos subjektingumas, 8) Krikščionys socialistai. Kuopelėje narių 17.

II. (VIII kl. mergaičių) kuopelė. Padarė 8 sus-mus. Perskaitė šiuos re:eratus: 1) Sąžiningumas, 2) Darbas laimės šaltinis, 3) Darvinizmo pozicija į tikėjimą Dievo, 4) Darbas, 5) Pasnykai, 6) Mirtis. Suruošė dvi paskaiti: 1) Elgimasis ir 2) Koresponden-cija. Kuopelėje narių 7.

III. (VIII kl. vyrų) kuopelė. Padarė 9 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Valios laisvė, 2) Bažnyčia ir kultūra, 3) Žmogaus kilmė sekant mokslu, 4) Telepatija ir teleidija, 5) Biblija ir mokslas — apie pasaulio sutvėrimą, 6) Gyvybės atsiradimas, 7) Liuosybė ir religija, 8) Senėjimo ir pajauninimo problema". Narių 12.

IV. (VII kl. merg.) kuopelė. Padarė 13 sus-mų ir suruošė tris paskaitas. Paskaitos. 1) Pensionato gyvenimas, 2) Apie rūbus, 3) Moksleivijos judėjimas Mintaujoje. Perskaitė šiuos referatus: 1) Dora ir jos reikalingumas, 2) Darbas ir jo reikšmė,

3) Apie Kryžių, 4) Kol jaunas, 5) Bruožas apie valią, 6) Dievo esimo išrodymas, 7) Bažnyčia ir kultūra, 8) Ką privalo žinoti moteris, 9) Moteris ir dora, 10) Kentėjimų problema. Perkaitė 6 rašinėlius. Narių 12.

V. (VI kl. vyrų) kuopelė. Padarė 10 sus-mų. Perskaitė šiuos referatus: 1) Krikščioniškoji filosofija ir šv. Tomas Akvinietis, 2) Krikščionijos laimėjimas 313 metais, 3) Ar pakėlė Bažnyčia kultūrą, 4) Onanizmas, 5) Vienuolio gyvenimas ir jo ypatybės, 6) Mes ir alkoholis, 7) Bedievystės plėtimosi priežastys, 8) Alkoholio veikimas į žmogaus organizmą, 9) Demokratybė. Narių 27.

VI. (VII kl. merg.) kuopelė. Padarė II sus-mų ir vieną paskaitą — Mandagumas. Perskaitė šiuos referatus: 1) Tikroji Kristaus Bažnyčia, 2) Iš pažiūros neteisk, 3) Liaudies dainų turinys, 4) Tvirtas būdas, 5) Gerbk save ir tikėk sau, 6) Gyvenimas ir darbas, 7) Apie pragaro esimą, 8) Astrologija, 9) Socializmas, 10) Asmeninė laimė gyvenime, 11) Malda. Perskaitė 24 rašinėlius. Narių 16.

VII. (V kl. vyrų) kuopelė. Padarė 10 sus-mų. Perskaitė šiuos referatus: 1) Kenksmingumas blogų knygų ir jų skaitymas, 2) Kaip alkoholis naikina sveikatą, 3) Darbas, 4) Girtuoklystė nedorybių nešėja, 5) Darbo įtekmė į mus pačius, 6) Meno istorija, 7) Žmogaus siela, 8) Papročiai ir jų reikšmė gyvenime, 9) Sveikinimasi, 10) Transformizmas, 10) Religija ir laisvė, 12) Gyvybės atsiradimas. Perskaitė 14 rašinėlių, Narių 19.

VIII (V kl. merg.) kuopelė. Padarė 9 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Siela ir instinktas, 2) Ką duoda mūs tikėjimas, 3) Gerų ir blogų knygų skaitymas, 4) Nusižeminimas, 5) Siela, 6) Branginkime jaunystę, 7) Darbo reikšmė, 8) Savarankiškumas, 9) Žmogus ir Gamta. Perskaitė 7 rašinėlius. Narių 18.

IX. (IV ir III kurso vyrų) kuopelė. Padarė 4 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Telepatijos ir telejidijos reiškimai, 2) Darvinizmas pasauležiūrų kovoj, 3) Bendrieji pedagogijos dėsniai Narių 8.

X (IV ir III kurso m.) kuopelė. Padarė 8 sus-mus ir suruošė 4 paskaitas. Perskaitė šiuos referatus: 1) Susivaldymas, 2) Savarankiškumas, 3) Indiferentizmas, 4) Užuojauta, 5) Gerumas, 6) Laisvoji mokykla. Paskaitos: 1) Laisvoji meilė, 2) Mandagumas bendrai, 3) Svečiuose ir svečius priimant, 4) Korespondencija. Perskaitė 9 rašinėlius. Narių 18.

XI (I kurso) kuopelė. Padarė 7 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Mylėk savo artymą, 2) Lavinimasis, 3) Krikščionybė ir gamtos mokslai, 4) Moksleivio ateitininko gyvenimo linija, 5) Naujoji auklėjimo sistema — skautybė. Perskaitė 2 rašinėliu. Narių 23.

XII (vyr. reng.) kuopelė. Padarė 10 sus-mų. Perskaitė šiuos referatus: 1) Tikėjimo reikalingumas, 2) Sielos problema, 3) Tikėjimo reikalingumas, 4) Gamtos mokslai ir tikėjimas į Dievą,

5) Telepatiški Telejidiški reiškiniai, 5) Moralio auklėjimo sistema — skautybė, 7) Dora ir religija. Perskaitė 12 rašinėlių. Narių 26.

XIII (V kl. vyrų) kuopelė. Padarė 11 sus-mų. Perskaitė šiuos referatus: 1) Pinigai, 2) Papratimas, 3) Žmogus ir darbas, 4) Žmogaus gerbimas, 5) Mens sana in corpore sano, 6) Mūsų dainos, 7) Kame žmogaus gražybė ir laimė, 8) Alkoholis istorijoj, 9) Alkoholio įtekmė žmogaus organizmui, 10) Lavinkime estetikos jausmą, 11) Ar galima šiame gyvenime laimė. Perskaite 13 rašinėlių. Narių 13.

XIV (VI kl. merg.) kuopelė. Padarė 10 sus-mų. Perskaitė šios referatus: 1) Gyvenimo tikslas, 2) Jaunystės karštis, 3) Sąžinės laisvė, 4) Jaunystė, 5) Mūsų tikėjimas išmintingas, 6) Kaip smerkiamas socializmas, 7) Kultūra, 8) Neperkandęs kevalo, nevalgysi branduolio, 9) Kristus Dievo žadėtasai Mesijas, 10) Kantrumas. Perskaitė 19 rašinėlių. Narių 16.

XV (realės gimn.) kuopelė. Padarė 9 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Neperšokęs per griovį, nesakyk opa, 2) Ar gali ateiti pasaulio pabaiga, 3) Ar gyvuliai turi protą, 4) Mandagumas, 5) Apie pirmininkavimą, 6) Apie žmoniją, 7) Apie Šveicarijos Alpius, 8) Apie išpažintį. Perskaitė 5 rašinėlius. Narių 12.

XVI (jaun. reng.) kuopelė. Padarė 7 sus-mus, 6 paskaitas, kurias pasakojo sus-muose. Paskaitos: 1) At-kų principai, 2) Organizacijos sus-mai ir kaip jie tvarkomi, 3) Koks privalo būti sus-mo pirmininkas, 4) Knygų skaitymas, 5) Kaip reikia rašyti sus-mų protokolai. Perskaitė šiuos referatus: 1) Tikėjimo reikalingumas žmogui ir visuomenei, 2) Religija ir tikėjimas. Perskaitė 5 rašinėlius. Narių 21.

Sekcijos:

Abstinentų sekcija. Padarė 4 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Abstinentų uždaviniai, 2) Alkoholis ir maitinimasis, 2) Alkoholio įtekmė į nervų sistemą ir protą. Padarė dvi paskaiti: 1) Alkoholizmas ir jo atsiradimo priežastys, 2) Praktinis veikimas. Sekcijoj 42 nariu.

Ekonomininkų sekcija. Padarė 4 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Pirmykštė žmonių visuomenė, 2) Žydų pranašai ir apokaliptikai, 3) Socialė Graikijos demokratija. Sekcijoj 16 narių.

Filosofijos sekcija. Padarė 9 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Materializmas, 2) Materializmo istorija, 3) Materializmo kritika, 4) Išorinio pasaulio pažinimo subjektingumas, 5) Materializmas pažinimo teorijos atžvilgiu, 6) Krikščioniškoji filosofija ir šv. Tomas Akvinietis, 7) Darvinizmas, 8) Pozitivizmas, 9) Individualizmas. Po referatų paprastai buvo keliama filosofinio turinio klausimai. Sekcijoj narių 18.

Meno sekcija. Padarė 5 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Meno istorija, 2) Kūrybos esmė, 3) Renesansas Italijoj, 4) Meno reikšmė žmonijos gyvenime, 5) Muzika, jos savybės ir reik-

šmė gyvenime. Be to buvo skaitytas originalus kūrinys — Rungaudo sužiedotinė ir atpasakota „Klaidos“ recenzija. Prie sekcijos įsteigtas muzikos skyrius, kuris padarė vieną sus-mą, kame buvo perskaitytas referatas — Lietuvių dainų melodijos ir jų tautiškumas ir padarė vieną smuikų griežimo pamoką. Sekcijoj narių 29; muzikos skyriuj 13.

Sporto sekcija. Padarė 3 sus-mus. Juose buvo rišama sporto dalykus liečią klausimai. Sekcija prisidėjo prie Lietuvos Gimnastikos ir Sporto Federacijos. Įsigyta lietuvių kalba literatūra, kokia tik buvo galima gauti. Sekcijoj yra šie sporto įrankiai: 1) futbolas, 2) du kumščiasvydžiu, 3) sviedinys, 4) geležies kamuolys, 5) kėgliai. Sporto užsiėmimai, geram orui esant, buvo daromi kasdien. Sekcijoj narių 80.

Visuomeninkų sekcija. Padarė 7 sus-mus, kuriuose skaityta šie referatai: 1) Krikščionybė ir socializmas, 2) Socialistai utopininkai, 3) Socializmas (dviejuose sus-muose), 4) Ovenas ir kiti socializmo šulai, 5) Santykis krikščionybės su socializmu ir 6) paskaita — Politinė Lietuvos padėtis. Visą laiką sekcijos nariai lankėsi į pavasarininkų ir kitų katalikiškų draugijų susirinkimus.

Eucharistininkų būrelis. Suruošta 5 paskaitos: 1) Būdai staigūs, visa apsvarstantieji, susilaikantieji, 2) Būdai neramūs, nervingi, isteriški, 3) Būdai priešginos, išsiblaškiusieji, staigūs, smulkmeningieji, 4) Religinė praktika, 5) Kas tai yra žmogus.

Laikyta 5 konferencijos temomis: 1) Tobūlumo pagrindas nusižeminimas ir kas jis yra, 2) Kaip nusižeminimą įgyti, 3) Puikybės sesuo—pavydumas. 4) Susivaldymas bendrai ir 5) Susivaldymas kaipo būdo lavinimas valgyme.

Mergaičių vainikėliai padarė 6 sus-mus, bernaičių vainikėlis — 5. Sausio m. 29 d. buvo suruošta eucharistininkų šventė (per šv. Pranciškaus Saleziečio šventę). Būrelyje 63 nariai.

K o m i s i j o s.

1) Šelpimo komisija — davė 5 asmenim nuolatinę pašalpą, 4 nenuolatinę ir 4 išdavė paskolą. Įvairių atostogų laike buvo duodami įgaliojimai rinkti aukas. Šį pusmetį įplaukų turėta 1592 litai 62 centai. Išlaidų—1205 litai. Pašalpoms 895 ir paskoloms 400 litų.

Kuopos nariai taip pat aukojo produktais. Komisijai daug padėjo L. Ūkio Bankas.

2. Spaudos komisija. Moksleivių ir katalikų inteligentų tarpe išplatino kas kas mėnesį į 350 „Ateities“ egz.

3 ir 4. Redakcijos ir Administracijos komisijos išleido 12—13 Nr. Nr. „Ateities Aidų“ kurio išspauspino 81 egz.

5. Folkloro k.—rinko narių užrašytą tautosaką.

6. Istorijos k. — pradėjo rašyti Mariampolės at-kų kuopos istoriją.

7. Albumo k. — rinko ir tvarkė kuopelių, valdybų, atskirų narių ir šiaip įvairias liečiančias kuopos gyvenimą fotografijas.

Korespondentų būrelis. Rašinėja į Amerikos lietuvių kat. laikraštį „Draugas“, už ką tikisi gauti atlyginimą knygomis.

Choras. Kuopa turi 108 asmenų chorą, kuris dalyvauja kuopos ruošiamuos vakaruos, koncertuos, spektakliuose ir šiaip iškilmėse.

Padaryta 8 visuotini susirinkimai: 4 bendri, 2 seminarijos at-kų ir vienas gimnazijos. Suruošta 3 vakarai-koncertai (2 bendri ir vienas semin. at-kų) ir 8 bendros paskaitos, temomis: 1. Visuomeniniai mokslai ir mes. 2. Pomirtinis gyvenimas. 3. Alkoholis ir mes. 4. Vidurinių amžių kultūra. 5. Ateitininkų uždaviniai. 6. Šių dienų mūsų uždaviniai. 7. Darbo mokykla ir 8. Istorija (paskutinės trys tik seminaristams).

Pradžioje birželio mėn. iškilmingai šventė metinę ateitininkų šventę.

Iždė įplaukų turėta 1373 l. 92 ct. Išlaidų 742 lit. 68 ct. (Neskaitant tų dldelių įplaukų ir išlaidų, kurios padaryta pačiam vakarų ar ko kita ruošimo procese).

Kuopos knygynas padidintas 227 knygomis.

Suglaudus, kuopos veikimas sus-mų, paskaitų, referatų ir rašinėlių atžvilgiu štai kaip atrodo: Viso padaryta 162 sus-mai, skaitytu ir pasakotu 152 referatai bei paskaitos ir 118 rašinėlių.

Kuopoje narių į 270. Mariampolės at-kai atsiliepė ir į gyvenimo iššauktus klausimus bei reikalus. Pav. aktingai prisidėjo prie a. a. J. Krasnicko Fondo Mariampolės sk. organizavimo, padėdami sk. valdybai įvairiose apylinkėse organizuoti narius, rinko aukus, išleido ir platino a. a. J. Krasnicko fotografijas, iš ko gausis virš 300 litų pelno.

Organizuotai, su savo choru ir kalbėtojais dalyvavo tautinėse manifestacijose, kaip antai, Klaipėdos atvadavimo, 16 d. Vasario.

Be abėjo, Mariampolės at-kai tiek galėjo nuveikti prisidedant prie darbo katalikams inteligentams. Labiausiai at-kams pasišventusius ir pasidarbavusius — kun. Vaitkevičių, kun. Dailidę ir Kast. Gurevičių, paskutinis visuotinis sus-mas pakėlė Mariampolės ateitininkų kuopos garbės nariais.

Pr.+St.

Kaunas. Aukštesn. Technikos Mokykla. Įsikūrus mokyklai pradžioje jokios moksleivių organizacijos nebuvo. Tik 1921 m., suvažiavus didesniam skaičiui žmonių buvo sutverta bešalio lavinimosi kuopa „Vairas“, kurios gyvavimas mažai tepasireiškė; iki šiam laikui vos tik išleistas vienas laikraštukas ir surengtos dvi paskaitos. Priežastis — nėra jungiamos idėjos.

Jau pernai keli ateitininkai buvo manę sutverti savo kuopelę, bet šis įvykinti nepasisekė, nes iš mažo skaičiaus mokinių, ir sunkių mokslo sąlygų, mažai ką interesavo organizacinis darbas. Ir tik dėka šių metų gausingam skaičiui pastojusių mokyklon. mokinių, kurių tarpe yra nemažai ateitininkų, rugsėjo mėn.

30 d. buvo sutverta kuopelė, kurion tuojaus įsirašė 17 asmenų.

Galime laukti, kad kuopelė greitu laiku padidės ir draugai technikai, darbais vykdime gyveniman savo uždavinių, nepasiliks nuo kitų mokyklų mokslo draugų, stengdamies šalia įgyto specialio mokslo išplėsti pasaulėžiūrą.

J. Amatis.

Užsieniuos studijuojantiems ateitininkams.

Liet. Kat. Studentų Ateitininkų Sąjungos Centro Taryba prašo nuo seniau veikiančių ir naujai įsikūrusių kuopų tuojau pranešti valdybų sąstatą, jų adresus ir prisiųsti kuopos narių sąrašą.

Taip pat prašo, jeigu kur nors kuopa buvo likviduota, prisiųsti protokolus ir visus kitus kuopos raštus ir dokumentus Centro Tarybai.

L. K. St. At-kų Sąjungos Centro Taryba praneša, kad visi sąjungos nariai privalo dalyvauti kurioj nors kuopoj. Ten kur kuopos nėra ir ji sukurti negalima (jeigu neatsirastų nė trijų narių), tai privalo pranešti savo adresą ir užsimokėti nario mokestį Centro Tarybai.

Visi neįsirašę į kuopą ar neįsiregistravę Centro Taryboje nebus laikomi Sąjungos nariais.

Lietuvių Katalikų Studentų Ateitininkų
Sąjungos Centro Taryba.

P. S. L. K. St. At-kų S-gos Centro Tarybos adresas: Kaunas, Laisvės Alėja 3 N.

Vaišės be alkoholio.

Skelbdamas konkursinę temą „Vaišės be alkoholio“ visas-us ateitininkes-us kviečiu į darbą. Čia turi būti gyvai ir vaizdžiai aprašyta vestuvės, krikštynos, varduvės, talka, mynė, laidotuvės ir kit., kuriose visai nevartojama alkoholinių gėrimų, o visgi jos yra tinkamesniai atliekamos. Rašinys turi užimti apie dešimtį spausdintų puslapių „Ateities“ didumo. Visa turi būti prisiųsta Ateitininkų Centro Tarybai Blaivybės Reikalų vedėjui iki sausio 10 d. 1924 m. pridedant uždarytame voke savo antrašus. Komisija peržiūrėjusi šiuos rašinius geriausiai parašytui skirs 100 litų, gi sekančiui 50 litų.

Malonūs idėjai dirbą-ančios draugai-ės! Nežiūrėkite į šį menką atlyginimą, bet visi galintieji rašykite del tėvynės labo. Blaivybė teatneš mūsų kraštui laimės. Delto darbuokimės, skleiskime biaivybės idėją kuo plačiausiai.

P. Sūdžius
Ateitininkų Centro Tarybos Blaivybės
Kaunas 16. V. 1923 m. Reikalų Vedėjas.

Redaktorius-leidėjas stud. J. Mičiulis. Spaustuvė „RAIDĖ“ Kaune

Redakcijos atsakymai.

E. Šekštui. Dėku dr-gui, kad neužmiršti „Ateities“, bet už „sunkiai sufabrikuotas“ eilės padėkoti negalime. Pavyzdžiui išrašome keletą eilučių, iš kurių ir pats pamatysi, kad niekus rašai

„Mėnulis riedėj' per dausų krūmokšnius
apžvelgdamas mūs' žydrią mėlynę iš tolo,
Kas dainiui sukūrė ne meilės gobšnius,
bet sielos karingos jausmus it krišpolo.

Mes čia nieko nesupratom ir tikimės, kad draugas mesi dirbti eilės ir parašysi mums ką nors kitą, pav., kad ir iš mokslo srities.

J. Niprui. Draugas savo rašinėlio ir eilių visai nepamatysi šių metų „Ateity“. Perdaug silpnos. Rašyk mums ką nors kita.

J. Bičiūnui. Dr. eiles gavome; dėku, bet sunaudoti negalima, permaža poezijos. Pagaliau ir technika labai šlubuoja. Kadangi dr-go eilės mums pirmą kartą tenka skaityti, o ir tų pačių vienas tegavome, todel apie talentą sunku spręsti. Geriau susipažink su eilavimo teorija, pasiskaityk kitų poetų rastus, parašytas eiles gerai nudirbk — o tada pažiūrėsime ar gali rašyti eiles ar ne. Mat poetu tapti be įgimtų gabumų negalima.

P. Martinoniui. Raštus gavome, dėku. Skaitysime.

Svyruoliui. Už eiles dėku. Bet jų sunaudoti negalime, nes forma ir turinys silpnoki.

Čiauškučiui ir Š. Aideliui. Dr-gų raštus gavome dėku.

P. Gintalui. Prie progos dr. eiles gal sunandosime.

Cicenopinui. Eilės silpnos. Viena kitą prozos dalykėlį įdedame. Tik dr-go slapivardės mes nemokame ištarti — perdaug „moderna“.

L. Skabeikai. Dr. eilių netalpiname, netinka.

V. Šermukšniui. Dr. „Atsisveikinant“ jau antrą kartą gavome, bet nespėjome išstudijoti, nes turime nemaža kitų raštų seniau atsiųstų.

Neriui. Mes džiugėmės skaitydami dr. eiles, kad jose nekyšo „stebuklingi“ galvosukiai, vargindantieji žmogų ir kad dr. turi skonį. Eilių šiame Nr. negalėjom patalpinti, nes neturėjom laiko pataisyti, jei tai mums pasiseks, tai gal sekančiame Nr. ir patalpinsime. Tikimės, kad dr., tobulindama raštų formą, mūsų neužmirši.

A. Račiunui, K. Kumpauskui, K. Gludučiui. Žemės Dulkei, Raštus gavome, skaitysime.

Barzdilos Ainiui. Apie dr. talentą sunku spręsti; dar skaitysime.

J. M. S. „Girtybė ir blaivybė“ iš „Draugijos“ red. gavome.

Ąžuoliniui. Perdavėm „Pavasariui“.

Boleckui. Gavome. Skaitysime.

J. Lm. ir Jančiui. Dr-gų raštus gavome. Ačiū. Gal pasinaudosime.

Visų kuopų, neprisiuntusių šiais metais „Ateitin“ korespondencijos iš savo veikimo prašome greitu laiku prisiųsti.

Draugai-ės! Ar skaitėt ir ar turite įsigiję

„ROMUVĄ“,

tautinės kultūros ir pilnutinio gyvenimo laikraštį.
„ROMUVA“ yra rimtas mūsų sendraugių (prof. dr. Šalkauskio prof. Pr. Dovydaičio ir k.) rašomas ir leidžiamas mokslo žurnalas.
Kaina moksleiviams 1 **nr. — 1 lit. 50 c. 2 nr. — 2 lit.**
Nemoksleiviams **1 nr. — 2 lit. 2 nr. — 4 lit.**
Adresas: **Kaunas, Laisvės Alėja 3 nr. „Romuvos“ Administracijai.**

Aukos „Stud. Jurgio Krasnicko Fondui“.

Nariais įsirašė ir įmokėjo K. Bizauskas — 100 lit. kun. kun. J. Bridžius, V. Vievesis, A. Lastauskas, J. Valaitis, S. Draugelis, K. Bukonta, S. Krušinskas, S. Sarapas, A. Vilimas, Kungis, V. Kizlaitis, V. Jurgilas, J. Vaičaitis, P. Aleksa, P. Naujokaitis, J. Starkus, A. Nevierauskas, pralotas Staniulis, Petrauskas, S. Kaunas, Stankevičius, ir p. F. Mikšys — visi po 30 lit.; kun. prof. V. Jurgutis 100 lit., kun. Gedminas 50 lit. Paaukavo kun. J. Dagilis 25 lit., kun. kun. A. Ambroziejus, A. Povilaitis, J. Jurgaitis, Kazlauskas, M. Dambrauskas, Titas, Vyturis, Jukna, Leonas — visi po 10 lit. kun. A. Pakeltis ir kun. A. Samavičius — abu po 20 lit.; kun. kun. J. Dabušis, K. Kazlauskas — po 15 lit. P. Šolys 21 lit. 70 cnt., kun. kun. Palubinskas, Pėstininkas, D. Budzeika, Sarapas, Daukša — visi po 5 lit. Kun. Černauskas, kun. Zulys, mok. Šatas, Česnulytė ir P. Trumpaitis po 4 lit.; kun. Seniūnas, N. N., Gaidamavičius, mok. Vilniškaitis po 3 lit.; Mackevičaitė, Mackūnas, Zagustauskaitė; Poraškytė, Kizlaitytė, Onskaitė, kun. kun. V. Urbonas, K. Jurkus, Venckevičius, J. Riūbys, Žadeikis, M. Krakauskaitė, Barkauskas, kun. Gabrielaitis ir N — po 2 lit.; kun. Vaitiekūnas, Požarauskaitė, Ežvirkaitė, Gustaitytė, Nežinomas, Janušonis, Pekišnaitė, Sutkevičaitė, Laurinaitytė, Šileikaitė, Vegėlė — visi po 1 lit., kun. V. Kniukšta 2,50 lit. kun. Kizinas ir A. Steponavičius — po 50 cent.

Per kun. M. Gilį surinkta aukų: J. Smilgytė — 1 lit., A. Jonkūtė — 1 lit., P. Mačiulis 3 lit., S. Vielaniškis 6 lit., V. Stankaitis 4 lit. — viso 15 lit.

Šiaulių at-kų kuopos išduotais įgaliavimais surinkta aukų: Kun. J. Gerulis 10 lit., J. Jonušaitis 10 lit.; kun. V. Mažonavičius 8,50 lit., kun. L. Šiaučiūnas 7 lit.; A. Gricevičius, V. Gricevičius, N. N., Vl. Vaitkus, kun. J. Lapis — po 5 lit; K. Česnis 3,15 lit.; J. Kazlauskaitė, J. Čeplinskas, K. Bičiušas, kun. Žilinskas, A. Sielskis — po 2 lit.; A. Kazlauskas, A. Tamulis, P. Barauskas, J. Zaleskis, H. Salmėnas — po 1 lit.; Pocius 60 c., A. Tamoševičius, P. Andrejunas — po 50 cnt.; Vl. Gricevičius 1,25 lit. — iš viso 83 lit.

Marijonų Kongregacija per prof. Totoraitį 50 lit. Pasižadėjo įmokėti po 30 lit. kun. T. Akstinas, J. Aleksa, Burlevičius (Ryga).

Pinigus priėmė ir dėkoja]

Komitetas.

Aukos „Ateičiai“.

Vilkaviškio kuopa	50 lit.
Krekenavos „	14 lit. 49 ct.
Griškabūdžio mokiniai pelną iš gegužinės . . .	20 lit.
Viso	84 lit. 49 ct.

Už aukas ačiū.

„A.“ Administracija.

Spaustuvė „RAIDĖ“ Kaune, Šiaulių g-vė 14